

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 21. JULIJA 1977

ŠTEVILKA: 28. LETO: XXVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

O DELU DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE OD JUNIJA 1973 DO JULIJA 1977

Na konstituantni seji novega delavskega sveta Železarne 8. julija je dosedanji predsednik delavskega sveta Lojze KALAN poročal o delu delavskega sveta v mandatni dobi od 30. junija 1973 do dneva poročanja, kar v nadaljevanju v nekoliko skrajšani obliki objavljamo.

Z današnjim dnem se izteka mandatsna doba dosedanjega delavskega sveta in njegovih izvršilnih organov, ki so bili izvoljeni za to obdobje.

Delavski svet, ki mu danes poteče mandat, je bil izvoljen 15. junija 1973, konstituiran pa je bil 30. junija 1973, prav tako njegovi izvršilni

organi. Od konstituantne do danes so pretekla štiri leta. To so bila leta, ko so nastala ustavna dopolnila, ki so bistveno spremenila dotakratne samoupravne odnose. Ustavna dopolnila in kasneje ustava so v mnogočem menjala takratne samoupravne razmere — pričelo se je obdobje izpopolnjevanja, boljšega in bolj neposrednega samoupravnega odločanja. In prav v začetek te nove etape v razvoju našega socialističnega samoupravnega sistema sega pričetek dela dosedanjega delavskega sveta Železarne. Mislim, da so bila pretekla štiri leta prav zaradi uvajanja novega in popolnejšega sistema samoupravljanja zelo razgibana, polna vsakodnevnih novosti, vprašanj in nerešenih dilem. Vse to je v mnogočem obremenjevalo delavski svet in njegove samoupravne organe ter zahtevalo mnogo angažiranosti, mnogo truda in naporov od vseh, ki so v teh samoupravnih organih sodelovali. Če se ozremo na prehojeno

pa pri predelovalcih celo 28 % nad doseženo vrednostjo v lanskem prvem polletju in tudi v izvrševanju
(Nadaljevanje na 2. strani)

PROIZVODNJA SLOVENSKE ŽELEZARN V JUNIJU IN PRVEM POLLETJU

Slovenske železarnice so v letošnjem mesecu juniju izdelale doslej najvišjo mesečno količino proizvodov za prodajo in presegle mesečni načrt blagovne proizvodnje za 3 %. Ko bi v vseh nadaljnjih mesecih letošnjega leta dosegli poprečno enako količino blagovne proizvodnje, bi lahko do konca leta še dosegli v letnem gospodarskem načrtu načrtovano proizvodnjo.

Letos, v prvem polletju dosežena blagovna proizvodnja je za okoli 8.800 ton višja od proizvodnje v enakem obdobju lanskega leta, vendar znaša zaostanek za zbirnim načrtom okoli 10.000 ton. Junjski dosežek je v proizvodnji jekla manj ugoden, saj je bil načrt poprečne mesečne proizvodnje realiziran samo 95 %. V šestih mesecih proizvedena količina surovega jekla je za okoli 1.100 ton večja, kot je bila v prvem polletju 1976. leta. Zaostanek za zbirnim načrtom znaša nekaj več kot 9.500 ton.

Letos so v prvem polletju železarnice dosegle 19 % višjo vrednost prodaje kot v enakem obdobju lani. V nobenem mesecu letošnjega leta pa ni bila dosežena poprečna načrtovana vrednost prodaje in znaša zaostanek za zbirnim načrtom deset odstotkov. Zanimivo je, da so proizvodni rezultati predelovalcev žice v polletju celo malo slabši od železarskih, letošnja vrednost prodaje je

V ponedeljek, 25. julija, predsedniki Boris Bergant, Franc Žerjav in Teodor Kreuzer sklicujejo ločene seje zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice. Poleg običajnih točk dnevnega reda — potrjevanje zapisnika zadnje seje in poročila o izvršitvi sklepov ter delegatskih vprašanj, bodo vsi trije zbori obravnavali naslednja vprašanja:

PROGRAM DELA SKUPŠČINE OBČINE ZA OBDOBJE JULIJ 1977 — APRIL 1978

Delovna skupina je na osnovi dosedanjih izkušenj dela zborov

SKLIC VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

skupščine pripravila predlog programa dela skupščine občine Jesenice za obdobje julij 1977 — april 1978 in ga predlaga zborom v razpravo in potrditev. Pred dokončnim oblikovanjem programa so o njem razpravljale občinske družbenopolitične organizacije, samoupravne interesne skupnosti in upravni organi občine Jesenice. Program dela je tako z vsemi navedenimi usklajen. Predloge sprememb in dopolnitev je delovna skupina prejela le od izvršnega sveta skupščine občine in upravnih organov občine, ki so ob tem uskladjili tudi svoje programe. Zanimivo pa je, da razen od skupnosti socialnega skrbstva, ki na program nima pripomb, skupina od ostalih ni dobila nobenega obvestila, oziroma pripombe.

posredno v predhodnih fazah proizvodnega procesa. Gre za proizvodnjo
(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

UREJANJE SISTEMA EKONOMSKIH ODNOSOV S TUJINO

V marcu letos je zvezna skupščina sprejela zakon o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino, zakon o prometu blaga in storitev s tujino ter zakon o opravljanju gospodarskih dejavnosti s tujino. To so sistemski zakoni, ki v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu urejajo celotno področje ekonomskih odnosov s tujino.

Temeljna vsebina teh zakonov je v tem, da se združeno delo, ustrezno organizirano v samoupravnih interesnih skupnostih in v drugih oblikah medsebojnega povezovanja, vključuje kot osnovni nosilec ekonomskih odnosov s tujino, za povečanje izvoza in racionalno porabo deviznih sredstev. Devizni dohodek je sedaj v celoti izenačen z dinarskim dohodkom in v celoti pripada temeljni organizaciji združenega dela, ki sodeluje v njegovem nastajanju. To pa neposredno kot končni proizvajalec ali izvoznik ali

POT OD DELAVKE DO SAMOUPRAVLJALKE

V TOZD Elektrode je zaposlenih veliko žensk, zato smo se pogovarjali z njimi v glavnem o njihovih problemih in smo druge značilnosti zanemarili. Kje je torej mesto delavke v našem samoupravljanju?

Bojan Lipovšek, delovodja v oddelku priprave praška (v Železarni je že trideset let, v tem obratu pa od

leta 1950), je bil prvi sogovornik. Sam pravi, da je rasel z obratom in zna ceniti prehojeno pot. Pove, da so razvojne perspektive temeljne organizacije velike in omeni, da so zastavljeni, ker je hala že postavljena, nova linija pa še ne. Težave v proizvodnji pa so tudi zaradi velike odsotnosti tako pri moških kot pri ženskah. Pogovarjala pa sva se predvsem o sodelavkah.

Koliko je pri vas žensk in moških?

Žensk je okoli 150 od okoli 240 zaposlenih.

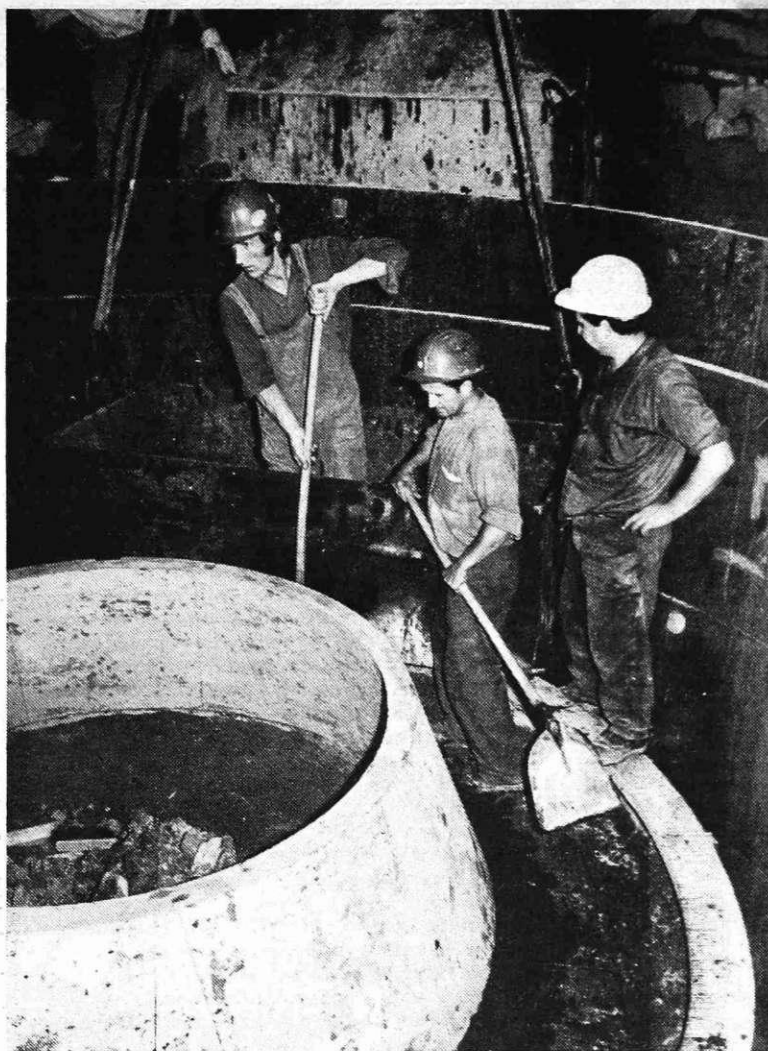
Imate probleme s fluktuacijo?

Tudi, sploh v oddelku, v katerem delam. To je prašen oddelk, posebno poleti je neprijetno: vroče je, prah je. Delo je premalo vrednoteno. Zaradi tega delavci tudi zapuščajo oddelke. Ženske so pri nas tudi dolga leta, nekatere so šle od nas tudi v pokoj.

Kaj pa mlade?

Mlajše so premenjale, ko so delali novo hladno valjarno na Beli. Gledajo na boljše počutje pri delu, na

(Nadaljevanje na 7. strani)

Livarji pri oblikovanju kalupa

UGLEDNI GOSTJE IZ SR BIH NA OBISKU V ŽELEZARNI

Preteklo sredo, 13. julija, so obiskali Železarno predstavniki skupščine socialistične republike Bosne in Hercegovine, in sicer podpredsednik družbenopolitičnega zbora skupščine Branko Ivantić in predsednik ter svetnik komisije za informiranje skupščine Nusred Muhović in Dragan Kecman. Spremljali so jih sekretar za informiranje skupščine SR Slovenije Drago Vresnik, pomočnik predsednika republiške komisije za družbeno planiranje in informiranje ter vodja republiškega INDOK centra Slobodan Rakočević in urednik Poročevalca Marjan Gogala.

Predstavniki Železarne in skupščine občine Jesenice so gostom na njihovo željo predstavili informacijski sistem in samoupravno organiziranost v Železarni ter delovanje delegatskega sistema in informiranje delegatov v jeseniški občini. Pozorno so spremljali izvajanja predstavnikov Železarne, predsednika poslovnega odbora Železarne Petra Kunca, predsednika sindikata Železarne Stefana Šterbiča, sekretarja zveze komunistov Marjana Žitnika in delavcev centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja Milana Polaka in Joža Varla ter podpredsednika izvršnega sveta skupščine občine Jesenice Pavla Dolarja in sekretarja Joža Resmana. Navzoča pa sta bila še sekretar Železarne Dušan Stare in sekretar koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Roman Kosmač.

Gostje so se še posebno zanimali za delovanje samoupravnih delovnih skupin in za pretok informacij v obe smeri, to je, k delegatom in volilcem ter obratno. Na kratko so bili seznanjeni tudi s strukturo Železarne in občine, zanimali pa so se tudi za vključevanje delavcev iz ostalih bratskih republik v samoupravno delovanje in sploh v družbenopolitične aktivnosti.

Ob sklepu razgovora so izrekli zahvalo za vsestransko informacijo, iz katere so spoznali, da smo v Železarni na tem področju veliko dosegli in veliko naredili.

Ob dnevu vstaje slovenskega naroda, 22. juliju, vsem borcem, aktivistom, delovnim ljudem in občanom — iskreno čestitamo!

PROIZVODNA PROBLEMATIKA V JUNIJU

V mesecu juniju je celotna Železarna dosegla 90,8 % z družbenim planom predvidene skupne in 92,7 % gotove proizvodnje. Problematika v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela je bila naslednja:

TOZD PLAVŽ

V juniju so se nadaljevale težave iz predhodnih mesecev zaradi slabe kvalitete vsipnega materiala. Za proizvodnjo aglomerata so bile uporabljene večje količine drobne rude iz Tomašice in iz zaloge na nasipu. Količina aglomerata v vsipu se je povečala s planiranih 1.310 kg/tono grodja na 1.500 kg/t. Zaradi pomanjkanja uvozne rude se je znižala vsebnost železa v aglomeratu s povprečnih 54,71 % v letu 1976 na 45,57 % v juniju 1977. Posledica takšne situacije z vsipom je bila znatno nižja proizvodnja, kot je predvideval družbeni plan, poraba koksa pa je bila 731 kg na tono grodja ali 61 kg na tono več, kot je bilo planirano.

TOZD JEKLARNA

V martinarni je bilo v mesecu juniju po družbenem planu predvideno obratovanje s štirimi SM pečmi in to tudi dejansko izvedeno. Kljub temu planirana proizvodnja ni bila dosežena. Vzrokov za to je bilo več. Zaradi porušitve, oziroma kopanja glavnega oboka na SM pečeh 04 in 06, je potekalo štiri dni obratovanje samo s tremi SM pečmi. Zaradi okvar in popravil pristaniških žerjavov so peči pogosto čakale na vložek. Zelo velika je bila tudi bolezenska odsotnost delavcev in ob hudi vročini so preostali delavci težko držali potreben tempo proizvodnje. Posledica vsega tega je bilo po-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Gostje iz skupščine SR BiH v Železarni

PROIZVODNJA SLOVENSKE ŽELEZARNE V JUNIJU IN PRVEM POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

polletnega načrta zaostajajo le za 3 %. Podrobnejši podatki o delovnih uspehih in izvrševanju polletnega načrta so naslednji:

Slaba kvaliteta vsipa za jeseniške plavže in nepredvideni zastoji storške elektrodne peči so navedeni kot vzrok za ponoven zaostanek v izvrševanju mesečnega načrta proizvodnje surovega železa. Na jesenih je bilo doseženih le 82 % poprečnega mesečnega plana proizvodnje, v Štoreh pa 90 %. Skupna, načrtovana količina je bila dosežena 83 %, kar je nižalo zbirni rezultat, ki je bil po petih mesecih še 94 %, na 92 % v polletju.

Proizvodnja jekla je bila v juniju skoraj za 1.000 ton višja kot v maju, vendar 5 % pod poprečnim mesečnim planom. V vseh treh jeklarnah so izdelali malo več jekla kot v preteklem mesecu, vendar tako, da sta jeklarni na Ravnah in v Štoreh presegle mesečni načrt, na Jesenicah je pa zaostanek za okoli 12 %. Polletni rezultat jeseniške jeklarne je tudi za 3 % nižji od proizvodnje, dosežene v prvem polletju lani, oziroma pomeni 6 % zaostanka za zbirnim načrtom. Zbirni načrt izvršujeta: Jeklarna železarne Ravne 102 % in jeklarna železarne Štore 108 %. Skupna izvršitev proizvodnje surovega jekla je za Slovenske železarne 98 %. Slab rezultat v elektrotehniški jeklarni železarne Jesenice je v mesecu juniju zaradi zastaja redukcije električne energije, ki je nastopila zaradi remontnih del v hidrocentrali Moste.

Dosežena blagovna proizvodnja v juniju je s 103 % izvršitev plana popravila tudi zbirni podatek izvrševanja na 97 %. V železarni Jesenice znaša izvršitev poprečnega mesečnega plana 98 %, v železarni Ravne 116 % in v železarni Štore 105 %. V izvrševanju zbirnega načrta so dosegli na Jesenicah 92 %, na Ravnah 106 % in v Štoreh 103 % proizvodnje za prodajo. Oprema po šestih mesecih je za okoli 3.000 ton višja, kot je znašala proizvodnja.

Po posameznih skupinah proizvodov je v polletju izvrševanje načrta proizvodnje za prodajo naslednje:

Surovega železa so prodali 5 % več, kot znaša polletni načrt.

Toplo valjanega jekla je bilo izdelanega 4 % nad načrtovano količino. Nekaj večji zaostanek je pri valjani žici na Jesenicah, kjer so imeli težave zaradi rekonstrukcije valjarne žice, in je izvršeni le 80 % načrtovane prodaje. Izvršitev 89 % prodaje srednje in tanke pločevine je posledica stanja naročil. Tudi proizvodnja vlečenega, brušenega in luščenega jekla je ob polletju v vseh treh železarnah pod nivojem polletnega plana, kar je tudi odraz stanja naročil in v manjši meri asortimenta proizvodnje. Pri vlečeni žici znaša polletna izvršitev v železarni Jesenice 94 % in v železarni Ravne 43 %. Osnovni vzrok zaostanka je v težavah z zagotovitvijo vložka.

Izvršitev blagovne proizvodnje hladno valjanih trakov in pločevine znaša po šestih mesecih 65 %, vzrok je v uvajanju novega obrata in pomanjkanju vložka.

Pri jeklotitni so na Jesenicah izdelali do polletja trikrat več, kot znaša načrt, na Ravnah pa le 83 %, kar je pa predvsem posledica drobnega asortimenta in pomanjkanja naročil za težje odlitke.

Pri sivi litini je zbirna izvršitev 104 %, pri tem sta navadna siva litina in metalurška litina nad načrtovano količino, nodularna litina na nivoju plana, in nodularna konti litina 15 % pod načrtovano količino.

Med proizvodi finalizacije so izvršili polletni proizvodni načrt samo pri konfekcioniranih izdelkih v železarni Jesenice in to 103 %, pri vseh drugih izdelkih so pa zaostanki, predvsem zaradi pomanjkanja naročil. Polletna zaostanka, ki izstopata, sta pri rezilnem orodju, kjer je izvršitev 77 %, in pri vzmehih z izvršitvijo 81 % v železarni Ravne.

Pri predelovalcih žice meseca junija ne moremo šteti med najuspešnejše. Edino v Tovilu Ljubljana so visoko presegle mesečni plan, in sicer za 18 % in je tudi polletna izvršitev 114 %, v Plamenu Kropa so mesečni plan dosegli 96 % in polletnega 99 %, v Verigi Lesce mesečni plan 73 % in polletnega 92 % ter v Žični Celje mesečni plan 89 % in polletni 86 %. Slab rezultat v Verigi, za katerega navajajo kot vzrok slabo oskrbo z vložkom, potegne za seboj tudi poslabšanje polletnega dosežka.

Blagovna proizvodnja je bila realizirana v mesecu juniju skupno za Slovenske železarne 102 %, polletni načrt pa 97 %, kar je količinsko 3 % več kot v enakem obdobju lanskega leta.

Izvoz je bil v mesecu juniju nad poprečjem izvrševanja v prvem polletju, vendar še vedno izdatno

pod planom. Razveseljivo je to, da je vrednostna izvršitev okoli 8 do 10 % nad količinsko, kar pomeni, da je poprečna vrednost izdelkov, katere izvažamo, nad planiranim poprečjem. Letošnji izvoz je v polletju po vrednosti za 9 % nižji, kot je bil v enakem obdobju lani. Za zbirnim planom zaostajajo v železarnah za 28 %, predelovalci pa 27 %.

Poprečno mesečno načrtovano vrednost prodaje so dosegli: v železarni Jesenice 95 %, v železarni Ravne 107 % in v železarni Štore 76 %, oziroma skupno v železarnah 94 %. Pretekli mesec so vse delovne organizacije predelovalcev žice presegle poprečno načrtovane vrednosti prodaje in to: Plamen za 15 %, Tovil še posebno izdatno, kar za 40 %, Veriga 14 % in Žična 2 %. Predelovalci so izvršili mesečni načrt 114 % in Slovenske železarne skupno 96 %.

Polletni načrt vrednosti prodaje je bil dosežen: v železarni Jesenice 88 %, v železarni Ravne 100 %, v železarni Štore 80 % in skupno v železarnah 90 %.

Predelovalci so dosegli po šestih mesecih 98 % vrednosti načrtovane prodaje, posamezno pa: Plamen 109 %, Tovil 143 %, Veriga 85 % in Žična 96 %, Slovenske železarne skupno pa 90 %, kar je za 20 % več kot v prvih šestih mesecih lani.

Pri pregledu realizacije medsebojnih dobav lahko samo ugotovimo, da je navedba Verige, da je osnovni vzrok za slabe proizvodne rezultate v slabi oskrbi z vložkom, utemeljena. Železarna Jesenice jim je od specifičnih količin do polletja dobavila 38 %, železarna Ravne 53 % in železarna Štore 29 %.

Pravo sliko o izvrševanju gospodarskega načrta za polletje nam bodo dala šele polletna poslovna poročila. Dosedanji proizvodni rezultati in realizirana vrednost prodaje pa ne obetajo ničesar dobrega. Med železarnami imajo boljše rezultate v železarni Ravne, med predelovalci so pa podatki Plamena solidni, izrazito pa izstopa s posebnimi uspehi Tovil.

Do konca leta se da še marsikaj nadoknaditi in popraviti. Razumljivo se pa zaostankov, ki pomenijo celomesečno realizacijo, ne da več v celoti nadomestijo. Nerealno bi bilo tudi pričakovati, da bodo rezultati v drugem polletju trajno, v vseh šestih mesecih toliko višji in nad mesečno načrtovanim poprečjem tam, kjer nismo niti v enem mesecu dosegli plana. V prihodnjih mesecih bomo redno spremljali stanje in možnosti realizacije gospodarskega načrta in upajmo, da se bo stanje popravljalo.

Milan Marolt

UREJANJE SISTEMA EKONOMSKIH ODNOSOV S TUJINO

(Nadaljevanje s 1. strani)

in dohodkovno povezavo organizacij združenega dela v SR Sloveniji in SFR Jugoslaviji, od proizvajalcev surovin, polizdelkov do končnih izdelkov, vključno s prometom blaga in storitev.

Novi sistem zahteva, da vsaka organizacija združenega dela opredeli konkretne oblike povezovanja z drugimi organizacijami združenega dela na območju celotne Jugoslavije in poišče prednosti, ki jih daje tako povezovanje za večji izvoz in gospodarnost. Zvezni zakonik opredeljujejo pomembno odgovornost republik in pokrajin, da v okviru skupne devizne politike sprejmejo ukrepe na tem področju.

Na zveznem nivoju se organizira interesna skupnost Jugoslavije za ekonomske odnose s tujino, katero sestavlja po deset delegatov iz vsake republiške interesne skupnosti in interesne skupnosti avtonomne pokrajine, v njej pa je tudi predstavnik izvršnega sveta skupščine. V skladu s tem se tudi v republiki oblikujejo novi samoupravni organi in organizacije, in sicer: samoupravna interesna skupnost SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, koordinacijski odbor pri izvršnem svetu za organizacijo združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet. Razen tega se z zakonom urejajo nekatera pooblastila in naloge organov in organizacij na področju zunanjetrgovinskega prometa.

Zakon o samoupravni interesni skupnosti in zakon o koordinacijskem odboru sta bila po trifaznem postopku v dokončni obravnavi in sklepanju v republiški skupščini 19. julija.

Samoupravna interesna skupnost SR Slovenije se ustanovi za načrtovanje ekonomskih odnosov s tujino, za urejanje medsebojnih razmerij in za usklajevanje interesov in načrtovanje teh osnov med članicami in za uresničevanje skupne devizne politike.

V skupnosti se obvezno združujejo vse pravne osebe s sedežem v SR Sloveniji, ki ustvarjajo in uporabljajo devize v svojem poslovanju. Združene politične skupnosti niso članice skupnosti. V zakonu so opredeljene naloge in funkcije skupnosti. Člani v okviru samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino s samoupravnim sporazumom določajo način in postopek za izvrševanje dogovorjenega obsega uvoza in odliva deviz, oziroma projekcijo plačilno devizno bilančnega položaja republike. S tem samoupravnim sporazumom se določajo merila in postopki za pridobivanje pravic nakupa deviz na deviznem trgu za tiste organizacije, ki z lastno dejavnostjo ne ustvarjajo dovolj deviznih sredstev za kritje svojih potreb. Ravno tako pa s temi samoupravnimi sporazumi določajo tudi pogoje in način omejevanja in razpolaganja z deviznimi sredstvi, ki jih ustvarjajo organizacije združenega dela. Samoupravni sporazum se bo sklepal na podlagi enotnih kriterijev, ki jih sprejema skupnost Jugoslavije v skladu s zveznim izvršnim svetom.

Skupnost upravljajo člani skupnosti neposredno po delegatih. Temeljno izhodišče za delegatski sistem samoupravnih interesnih skup-

nosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino je torej dohodkovna povezanost ter dohodkovna in proizvodna soodvisnost.

S samoupravnim sporazumom o medsebojnih odnosih in organizaciji skupnosti se predvideva ureditev delegatske osnove in delegatskega mehanizma skupščine skupnosti. Temelji teh odnosov so urejeni z zakonom.

Po zakonu se začasno (najkasneje do sprejetja statuta) člani organizirajo glede na soodvisnost in povezanost v 25 enot skupnosti, ki delegirajo v skupščino skupnosti svoje delegate. Trgovske delovne organizacije se vključujejo v enote na osnovi sporazuma s proizvodnimi in drugimi organizacijami združenega dela, s katerimi trajneje poslujejo. TOZD s področja črne metalurgije, pridobivanja rudnin, barvnih kovin proizvodnje barvnih kovin se istočasno vključujejo v prvo in drugo enoto.

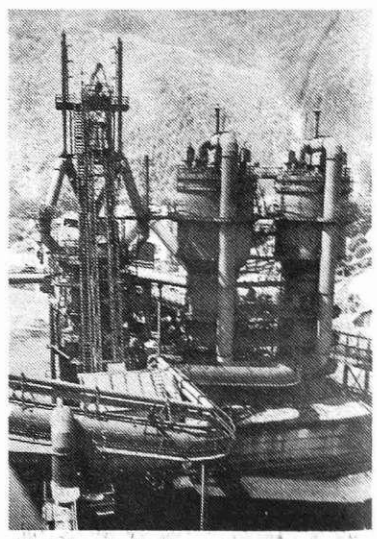
Prvo enoto sestavljajo TOZD s področja predelave barvnih kovin in kovinsko predelavne industrije ter delegirajo v skupščino osem delegatov.

Drugo enoto sestavljajo TOZD s področja strojne industrije, proizvodnje prometnih sredstev, ladjedelništva in proizvodnje elektro strojev in aparatov ter delegirajo v skupščino 14 delegatov.

Število delegatov, ki jih delegira v skupščino enota, se določi na osnovi deleža, ki ga člani, ki oblikujejo enoto, prispevajo k skupnemu deviznemu prilivu od izvoza in storitev v SR Sloveniji. Kot korektivni faktor pa upošteva tudi število zaposlenih. Gospodarska zbornica Slovenije je pooblaščenca, da v roku, predvidenem za konstituiranje skupnosti, izvede sklic organizacij združenega dela v okviru posameznih enot skupnosti s področja gospodarstva, zaradi priprave na pravočasno konstituiranje enot in za prvi sklic skupščine skupnosti.

Potrebna bo še vrsta naporov, da se tako zahtevno vprašanje uredi. Samoupravna interesna skupnost naj bo ustanovljena do 19. septembra letos. Po vsem tem principu pa bi začel sistem v celoti delovati s 1. januarjem 1978.

N. S.

Naš drugi plavž

22 JULIJ
OBVEZUJE

Ves ta razvoj, ki je dobil temelje že v narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji in ki ga je in ga podpira velika večina delavskega razreda in delovnih ljudi, pa je seveda zahteval svoje razvojne etape, saj smo ob osvoboditvi leta 1945 podedovali nerazvitost stare Jugoslavije in ogromno materialno škodo, ki so jo povzročili okupatorji. Tako smo korak za korakom, od 27. junija 1950, ko je ljudska skupščina federativne ljudske republike Jugoslavije sprejela temeljni zakon, da delovni kolektivi upravljajo državna gospodarska podjetja in višja gospodarska združenja, ustavnih delavskih dopolnil leta 1971, ustave leta 1974 do zakona o združenem delu, sprejetega novembra 1976, gradili in izpopolnjevali naš samoupravni socialistični sistem ter razširjali pot k osvoboditvi dela in človeka. Vizija, za katero je že pred 106. leti na pariških barikadah padlo 100.000 mož, žensk in otrok, ki so branili prvo revolucionarno vladno delavskega razreda, prvo proletarsko državo na svetu, se je začela uresničevati v novi Socialistični federativni republiki Jugoslaviji, v svobodni Socialistični republiki Sloveniji.

Tak razvoj pa je bil seveda mogoč in pogojen z razvojem materialne osnove družbe in družbene zavesti. Vse te spremembe in dopolnitve so bile potrebne zato, da se še naprej razvijajo dosežene revolucionarne pridobitve ter da se zagotovi nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih demokratičnih odnosov na poti k osvoboditvi dela in v zgraditvi komunistične družbe. Socialistično samoupravljanje je prodrlo globoko v zavest delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in postalo sila našega družbenogospodarskega, socialnega in kulturnega razvoja. Tovariši Tito je ob sprejemanju temeljnega zakona, da delovni kolektivi upravljajo državna gospodarska podjetja in višja gospodarska združenja, leta 1950 dejal, da je to »logična posledica razvoja socialistične graditve naše države in ena največjih socialističnih pridobitev, s katero se mezdni delavci spreminjajo v svobodne proizvajalce in gospodarje sredstev za proizvodnjo.«

Daljnosežnost teh misli tovariša Tita, je bila neštokrat potrjena in jo potrjuje celotna preobrazba naše družbe, izreden razvoj materialne osnove družbe in kulturni razvoj vseh naših republik in pokrajin, celotne socialistične federativne republike Jugoslavije.

Ves ta proces socialističnega razvoja pri nas pa je bil na pobudo in pod vodstvom Komunistične partije sprožen tiste zgodovinske 22. julija pred 36 leti. Zato ta dan za nas ne sme pomeniti samo obujanje spomina na prehojeno pot, temveč tudi obvezo za dosledno uresničevanje ustave in zakona o združenem delu, ki nam zagotavlja uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov, oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi ter osvoboditve dela in človeka. Ta obveza, ki je dovolj težka, zapletena in odgovorna, je dolg do 22. julija, do naše revolucije, do vseh, ki so darovali življenja, se borili in trpeli ter vseh, ki so izgorevali v izgradnji samoupravnega socializma.

Ta dan pa nas tudi obvezuje, da še bolj zavestno in organizirano razvijamo moralno-etične vrednote in tradicije narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije, kar je sestavina skrbi in ohranjanja pridobitev naše revolucije. Izgrajevanje naše socialistične samoupravne družbe mora biti nenehno povezano z razvojem varnostne kulture, z razvojem in krepitvijo ljudskega odpora in družbene samozaščite, da se bomo vedno lahko uprli vsakomur, ki bi kakorkoli poskušal posegati po pridobitvah naše socialistične revolucije.

Dan vstaje slovenskega naroda, 22. julij, naj bo zato za vse nas spomin na prehojeno pot in odgovornost za naš nadaljnji razvoj samoupravnega socializma.

IZVRŠITEV PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V JUNIJU

TO	Skupna proizvodnja			Gotova proizv. — tuja			Odprema tujega
	progr.	izvrš.	%	progr.	izvrš.	%	
Plavž	13.300	10.401,1	78,2				
Jeklarna	41.500	38.169,7	92,0				
— SM jeklo	26.600	24.740,6	93,0				
— El jeklo	14.900	13.429,1	90,1				
Livarna	165	165,6	100,4	50	43,2	86,4	43,2
Valj. Bela	38.700	34.904,2	90,2	7.290	6.633,4	91,0	6.749,2
— bluming	22.700	20.393,7	89,8	200	485,9	243,0	453,4
— štekel	13.300	11.284,1	84,8	4.390	2.988,5	68,1	3.421,6
— term. obd.	2.700	3.226,4	119,5	2.700	3.159,0	117,0	2.874,2
Valj. žice in prof.	11.610	9.478,3	81,6	2.170	1.522,2	70,1	1.250,4
— žice	9.460	6.883,7	72,8	2.140	1.522,2	71,1	1.250,4
— profili	2.150	2.594,6	120,7	30			
Valj. debele pločevine	8.730	8.009,8	91,8	8.640	7.945,0	92,0	8.536,3
Hladna valjarna Bela	6.800	4.942,4	72,7	6.800	4.818,9	70,9	4.928,9
Hl. valjarna Jesenice	2.480	2.820,5	113,7	2.060	2.563,9	124,5	2.610,7
Žičarna	5.850	5.855,0	100,1	4.210	4.288,4	101,9	4.230,0
Profilarna	2.000	2.000,9	100,0	1.900	1.920,9	101,1	1.672,6
Vratni podboji	60	86,3	143,8	60	86,0	143,3	88,4
Jeklovlek	1.600	1.635,1	102,2	1.600	1.634,8	102,3	1.734,2
Elektrodni	1.620	1.543,7	95,3	1.610	1.530,6	95,6	1.655,3
Samotna masa	424	310,1	73,1	220	168,2	76,4	168,2
Masa za Emona	80	96,0	120,0	80	96,0	120,0	96,0
Emona iz Zagreba				250	327,6	131,0	327,6
Želblarna	940	986,9	105,0	940	984,5	104,7	1.034,1
SKUPAJ	135.859	121.405,6	89,4	37.880	34.563,6	91,2	35.125,1
Emona iz Zagreba		327,6					
ŽELEZARNA	135.859	121.733,2	89,6				

PROIZVODNA PROBLEMATIKA V JUNIJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

daljšanje povprečnega saržnega časa na 7 ur 10 minut, kar že dolgo ni bil primer.

Elektro jeklarna tudi ni dosegla v juniju predvidenega družbenega plana proizvodnje. Vzroki so bili: izvedba glavnega letnega remonta na ASEA peči, zahteven kvaliteten program in veliko pomanjkanje delavcev.

Izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta je bilo v TOZD Jeklarni v juniju boljše kot v maju. Od skupno 609 SM in elektro saržev (pri tem niso upoštevane sarže za železarno Sisak) je bilo 424 sarž ali 69,6 % izdelanih po naročilu, medtem ko je bilo zgrešenih in rezervnih sarž ter menjav 185 ali 30,4 %. V maju je bilo izdelanih po naročilu 61 % sarž.

Sarž kvalitete Dinamo je bilo v TOZD Jeklarni naročenih v juniju 88 (maj 70) in oddanih 76 (maj 66) ali 86,3 % (maj 94,2 %). V kvalitetnem smislu se je situacija pri Dinamo kvaliteti v primerjavi z majem izboljšala. V juniju sta bila oddana 502 bloka (v maju 445) in izvaljanih v slabe zaradi jeklarskih napak 79 ali 15,7 % (v maju 143 ali 32,1 %).

TOZD LIVARNA

Z družbenim planom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena. Zunanji naročnikom je bilo v juniju prodanih 42,9 ton jeklenih odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Celotna TOZD v juniju ni dosegla planirane skupne proizvodnje, medtem ko je valjarna bluming plan preseгла.

Zastojev je bilo 34,55 % na obratovalni čas, kar je kljub težkemu programu preveč. Potisna peč je obratovala od 1. do 15. junija in je v tem času prevajala 3.917 ton domačih in tujih slabov.

Valjarna štekel je precej zaostala za planirano skupno proizvodnjo. Glavni vzrok so bili zastoji zaradi pogostih okvar in velika količina blokov (3.898 ton), ki so bili iz raznih vzrokov izvaljani namesto v tople valjane trakove v nenamenske slabe. Med njimi je bilo zaradi težav na ogroddu štekel izvaljanih tudi od 502 blokov dinamo kvalitete (v maju 445) 117 ali 23,3 % (v maju 28 ali 6,2 %) v nenamenske slabe.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V valjarni žice so bile tudi v juniju prisotne težave, povezane z izvedeno rekonstrukcijo, in je bilo tudi zelo veliko zastojev, 51,06 % na obratovalni čas, in s tem tudi ustrezno nižja skupna in gotova proizvodnja. Zato so bile težave pri izpolnjevanju proizvodnega asortimenta tako za domače potrebe kakor tudi za prodajo tujim naročnikom.

Valjarna profilov je z dobrim delom znatno preseгла planirano skupno proizvodnjo. Tudi predvideni kvalitetni asortiment je solidno izpolnila.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Plan vroče valjane pločevine je bil dosežen s 103,5 %, medtem ko je bil plan gotove proizvodnje dosežen samo z 91,8 %. Vzrok za to je bil predvsem v veliki odsotnosti delav-

cev zaradi boleznih in dopustov. Poleg tega je prve dni v mesecu primanjkovalo pločevine za rezanje na Sack škarijah. Bile so tudi težave z odpremo pločevine kupcem, zaradi rekonstrukcije železniškega tira na Javorniku, ki je trajala od 2. do 17. junija.

Pri kvalitetnem asortimentu je bila v juniju namenjena posebna pozornost proizvodnji mikrolegiranih jekel.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

V juniju dosežena proizvodnja je znatno nižja, kot je predvideval plan, in skoraj enaka, kot je bila dosežena v maju. Težave so bile predvsem s preskrbo potrebnega vložka. V juniju nismo dobili predvidenih količin TVT iz tujih virov in zaradi slabega dela ogroddja štekel smo premajhno količino izvaljali tudi sami. Poleg tega je bilo nekaj problemov tudi z zastoji na nekaterih napravah.

Pri izpolnjevanju kvalitetnega asortimenta je bila prekoračena planirana količina kvalitete C 0147, medtem ko je znatno zaostala proizvodnja dinamo hladno valjanih trakov. Vzrok je delno v pomanjkanju vložka in delno v pomanjkanju nožev za linijo za vzdolžni razrez št. 1. Proizvodnje nerjavnih jekel še tudi v juniju ni bilo.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

V juniju je bil dosežen zelo dober proizvodni rezultat. Tudi kvalitetni asortiment je bil v redu. Proizvedenih je 463 ton dinamo hladno valjanih trakov (nekoliko manj kot normalno, zaradi remonta peči za toplotno obdelavo — maja 516 ton) in 180 ton hladno valjanih trakov trdih jekel (maja 117 ton).

TOZD ŽIČARNA

Operativni plan, ki je bil zaradi pomanjkanja delavcev in neplaniranega asortimenta pri srednji žici znižan v primerjavi z družbenim

planom za 330 ton, je bil dosežen. Pri kvalitetnem asortimentu je bilo proizvedenih 1.275 ton patentirne žice (maja 1.018 ton), VAC žice 243 ton (maja 228 ton) in EPP žice 95 ton (maja 79 ton).

TOZD PROFILARNA

V juniju je bil dosežen operativni program, ki je bil za 170 ton višji, kot je predvideval družbeni plan. Pri tem je bilo še nekaj težav zaradi občasne pomanjkanja vložka ustreznega asortimenta. To je imelo za posledico prekomerno menjavo oblikovanih valjev.

TOZD VRATNI PODBOJI

V mesecu juniju je bila s 86,3 tone dosežena doslej najvišja proizvodnja. Bilo je še nekaj težav s kvaliteto vložka in z nekaterimi zastoji.

TOZD JEKLOVLEK

Družbeni plan je bil presežen za 35 ton pri povprečni dimenziji izdelkov 25,88 mm. Vlačilnica je proizvedla 1.344,7 tone (100,35 % na plan), luščilnica 80,8 tone (80,9 %), brusilnica 82,6 tone (137,66 %) in žarilnica 126,8 (126,8 %). Plan luščenega jekla ni bil dosežen zaradi pomanjkanja naročil.

TOZD ELEKTRODE

V juniju z družbenim planom predvidena skupna proizvodnja ni bila dosežena. Vzrokov je bilo več: remont oploščevalne linije št. 2, nekaj okvar, tehnološke težave zaradi preredkega vodnega stekla in neustrezne granulacije živca ter zametnje surovin, povečana odsotnost delavcev in večja proizvodnja za izvoz. Poleg tega pri varilnih praških še ni proizvodnje aglomeriranega praška.

TOZD ŽELBJARNA

Družbeni plan ni bil dosežen zaradi pomanjkanja naročil za bodočo žico. Pri proizvodnji žičnikov je bil presežen.

Avgust Karba

IZVRŠEVANJE DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V PRVEM POLLETJU

TOZD	Planirana količina	Planirana prodajna cena — neto	Dosežena količina	Dosež. prodajna cena — neto	Indeks količ.	Indeks prodaj. cen
Livarna	300	20.910	401	22.055	133,7	105,5
Valj. bluming-štekel	36.720	8.845	36.920	8.911	100,5	100,7
Valj. žice in prof.	6.730	6.483	9.090	6.426	135,1	99,1
Valj. deb. ploč.	49.520	8.131	52.077	8.226	105,2	101,2
Hl. valj. Bela	31.900	12.473	18.956	8.147	59,4	65,3
Hl. valj. Jesenice	14.430	9.921	15.013	9.801	104,0	98,8
Žičarna	25.780	9.937	23.908	10.306	92,7	103,7
Profilarna	10.980	8.332	12.138	8.608	110,5	103,3
Vratni podboji	380	25.866	377	25.659	99,3	99,2
Jeklovlek	9.190	14.394	9.297	15.736	101,2	109,3
Elektrode	9.085	12.508	10.242	12.305	112,7	98,4
Suha masa	500	7.000				
El. Zagreb	1.500	7.299				
Želblarna	6.235	7.579	5.826	8.212	93,4	108,3
Samotna masa			1.175	825		
Osnovna realizacija	203.250	(9.759)	195.420	(9.251)	96,1	94,8

Polletna analiza izpolnjevanja družbenega plana realizacije kaže, da smo v Železarni prodali v tem

času 195.420 ton naših izdelkov in s tem dosegli 96,1 % količinskega plana. Za planom smo zaostali za 7.830

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 25. 7.	BERNIK FRANC	BAK DUŠAN
TOREK — 26. 7.	MARKEŽ VALENTIN	LOGAR IGOR
SREDA — 27. 7.	ZUPANČIČ MARTA	PRISTAVEC BOŽIDAR
ČETRTEK — 28. 7.	VEHAR JANEZ	ARNEŽ FRANC
PETEK — 29. 7.	SVETINA BOGOMIR	ROTAR VINKO
SOBOTA — 30. 7.	KORDEŽ FILIP	DROLC MARJAN
NEDELJA — 31. 7.	ENIKO VANDA	NOČ BRANKO

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 25. do 30. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. in IV. obratna ambulanta
popoldan: II. in III. obratna ambulanta
V soboto, 30. julija, samo dopoldan: I. in II. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
Samo popoldan II. zobna ambulanta.
V soboto, 30. julija, zobna ambulanta ne dela.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30.
V soboto, samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

OBJAVA PROSTEGA DELOVNEGA MESTA

Na osnovi sklepa odbora za medsebojna delovna razmerja z dne 18. julija in v skladu s statutom TOZD Hladna valjarna — Bela objavljamo prosto delovno mesto

vodilni žarilec, šifra 4254, D-4, 12 kgt. — 1 oseba.
Pogoji: TSS — met. smeri in dve leti delovnih izkušenj.
Kandidati bodo psihološko testirani, opraviti pa bodo morali tudi strokovni izpit. Sistem: 4 + 1.
Prijava z osnovnimi podatki o strokovnosti pošljite v roku osmih dni po objavi kadroviku TOZD HV-Bela.

PERSONALNE VESTI — JUNIJ

V mesecu juniju je sklenilo delovno razmerje 85 oseb, v prvem polletju letos 387 oseb, v prvem polletju 1976 pa 241 oseb.
V mesecu juniju je delovno razmerje prekinilo 55 oseb, v prvem polletju letos 347 oseb, v prvem polletju 1976 pa 259 oseb.

V MESECU JUNIJU SO BILI UPOKOJENI:

Stanislav Artnik — 1921 — varnostna služba, 37 let, Ivan Bevc — 1915 — gradbene delavnice, 37 let, Stanislav Furlan — 1924 — martinarna, 20 let, Stefan Horvat — 1922 — martinarna, 30 let, Ivan Košnjek — 1918 — PIV energija, 34 let, Adolf Kozamernik — 1923 — varnostna služba, 29 let, Milan Mlakar — 1917 — valjarna Bela, 30 let, Angela Rabič — 1910 — livarna, 34 let, Angela Rot — 1927 DE-DP, 16 let, Franc Rozman — 1913 — sektor novogradnje, 40 let, Franc Suštar — 1918 — strojne delavnice, 31 let, Vinko Zupan — 1914 — OTK, 37 let, Marija Züst — 1928 — valjarna 2400, 17 let v Železarni.

V prvem polletju letos je bilo upokojenih 43 delavcev, v istem obdobju lani pa 50 delavcev.

UPOKOJENIM SODELAVCEM ŽELIMO, DA BI DOLGO UŽIVALI ZASLUŽENI POKOJ.

UMRLI SODELAVCI:

Florijan Dečman — 1942 — hladna valjarna Bela, 16 let in pol, Jože Počtnik — 1939 — jeklovlek, 18 let v Železarni.

V prvem polletju letos je umrlo že 13 sodelavcev, lani pa 12.

SVOJCEM UMRLIH NAŠE ISKRENO SOŽALJE.

V MESECU JUNIJU ODŠLI V JLA:

Obrad Andrić — 1957 — valjarna Bela, Sandi Bertonec — 1953 — profilarna, Alojz Bremec — 1958 — hladna valjarna Bela, Hašim Halilović — 1958 — valjarna Bela, Ibro Ičanović — 1958 — valjarna Bela, Nail Ičanović — 1957 — martinarna, Dimitrije Ilić — 1958 — profilna valjarna, Sašo Košir — 1952 — vzdrževanje, Meksud Lišić — 1958 — elektro jeklarna, Stanko Majcenović — 1958 — hladna valjarna, Sajad Okugić — 1958 — hladna valjarna Bela, Vehid Ramić — 1958 — jeklarna, Nikolaj Robić — 1957 — energetika, Advan Selimpahić — 1958 — plavž, Dušan Sikošek — 1953 — nabavna služba.

V prvem polletju letos je odšlo v JLA 126 mladincev, v prvem polletju lani pa samo 59 mladincev.

IZKLJUČENI V JUNIJU:

Senad Mehadžić — 1956 — plavž, Danilo Milanović — 1955 — profilna valjarna, Hilmiija Šahinović — 1959 — jeklarna.
Letos je bilo izključenih 135 delavcev, v prvem polletju lani pa 107 delavcev.

nih težav v novi hladni valjarni (plan 31.900 ton, doseženih 18.956 ton), od ostalih pa so zaostali žičarna, želblarna in malenkostno vratni podboji.

Doseganje vrednostnega plana realizacije je slabše. Pri osnovni realizaciji smo ga izpolnili z 91,8 %, pri ostali realizaciji pa z 82,2 %. Razen nedoseganja planiranih količin, nismo dosegli tudi planiranih prodajnih cen. Vzroka za to sta dva, in sicer nižje prodajne cene na trgu, kot smo jih predvidevali, kar znižuje realizacijo za okrog 2,5 %, in nedoseganje planiranega asortimenta, tako znotraj posameznih TOZD (kar znižuje realizacijo za 0,5 %), predvsem pa med TOZD, kar vpliva z nadaljnjimi 3 % na nižjo realizacijo. Struktura prodaje se je namreč nagnila v korist TOZD, ki prodajajo z nižjo povprečno prodajno ceno.

V celoti smo iztržili 175,6 milij. manj pri osnovi in 7,8 milij. manj pri ostali realizaciji. Kolikor ne bomo uspeli izboljšati strukture prodaje in hkrati doseči na trgu višjo prodajno ceno, bo to pomenilo, da ne bomo uspeli z realizacijo pokriti stroškov.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

1. SEJA ZBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za splošne zadeve Anton Dežman je sklical prvo sejo odbora za torek, 12. julija, z namenom, da obravnavajo službena potovanja v tujino, poročila o opravljenih službenih potovanjih v tujino in rešijo nekaj vlog.

Na tej seji so bili člani odbora za splošne zadeve v uvodu seznanjeni s pristojnostmi in nalogami odbora. Pri razpravi o odobravanju službenih potovanj v tujino pa so pooblastili štiri člane odbora, da v izjemno nujnih primerih preločijo predloge za službena potovanja v tujino in dajo soglasje za potovanje, o katerem bo na prvi naslednji seji sprejel odbor ustrezen sklep. Sektorju za novogradnje so priporočili, da vzporedno s pripravo dokumentacije za večje nove investicije izdela in posreduje odboru za splošne zadeve program

predvidenih potovanj, ki bodo v zvezi s tem potrebna v času enega leta. Tak program je treba izdelati tudi za projekt konti liva, in sicer: kdo bo potoval, kam in s kakšno nalogo.

V tujino so odobrili službena potovanja naslednjim sodelavcem: - Valentinu Erjavšku s prodajnega sektorja na Poljsko, - Aleksandru Jezeršku iz TOZD Hladna valjarna Bela na Poljsko, - Francu Vičarju iz sektorja novogradenj in šoferju osebnega avtomobila,

- Janezu Ažmanu iz TOZD Transport v Italijo, - Ernestu Pušniku iz nabavnega sektorja v Bolgarijo in Romunijo, - Petru Kuncu, predsedniku poslovnega odbora, v Španijo, - Janezu Zaveljcu iz TOZD Elektrode v ZRN.

Na osnovi predhodnega soglasja treh članov odbora prejšnje mandatske dobe pa so odobrili v tujino naslednja službena potovanja:

- Marjanu Demšarju iz TOZD Jeklarna, Petru Klofutarju iz sektorja novogradenj in Francu Seljaku iz sektorja novogradenj v Avstrijo, - Marjano Gabrovšču iz sektorja TKR in Francu Vičarju iz sektorja novogradenj v Francijo, - Juriju Lackerju iz nabavnega sektorja v ČSSR, ter - Borisu Bergantu iz OPTIO in Francu Gasserju iz TOZD Profilarne v ZRN.

Pri obravnavi poročil o opravljenih službenih potovanjih v tujino so sklenili, da bo center za proučevanje samoupravljanja in informiranje sprejela poročila o opravljenih službenih potovanjih v tujino posredoval poslovnemu odboru z namenom, da poda oceno uspešnosti potovanja. Ta ocena bo predložena odboru za splošne zadeve.

Na znanje pa so sprejeli naslednja poročila o izvršenih službenih potovanjih v tujino: Janeza Bidovca s potovanja v Moskvo, Jožeta Arha s potovanja na Švedsko, Franca Seljaka, Petra Klofutarja in Marjana Demšarja s potovanja v Avstrijo, Lada Šketa in Marjana Drolca s potovanja v Holandijo, Jurija Lackerja s potovanja v ČSSR, Gregorja Klančnika s potovanja po Indiji, Nepal in Iranu in poročilo sektorja TKR o uspešnosti opravljenih potovanj predstavnikov sektorja TKR v času od 1. januarja do 30. junija 1977.

Ob koncu seje so rešili več vlog posameznikov in društev in se dogovorili, da bodo seje odbora za splošne zadeve načelno med 1. in 10. v mesecu.

Jerca Šimnic

URESNIČEVANJE PLANA POPRAVIL V PRVIH ŠESTIH MESECIH

Ob koncu leta 1976 smo potrdili letni plan remontov proizvodnih naprav, ki je bil upoštevan tudi pri izdelavi letnega plana proizvodnje. Ta dva plana sta tesno povezana, zato jih moramo obravnavati z enotnega stališča. Proizvodni plan je namreč oblikovan na osnovi sposobnosti proizvodnih naprav, predvsem ključnih.

Proizvodni plan TOZD Jeklarna je prav gotovo odvisen od obratovne sposobnosti SM in električnih peči. Z letnim planom je bilo programirano, da bodo SM peči zaradi remontov v prvem polletju izven obratovanja skupno 4.008 ur, pri čemer ni upoštevan čas, potreben za hlajenje peči pred remontom in ogrevanje peči po remontu. V prvem polletju pa je bilo zaradi remontov izgubljenih 4.056 ur ali 48 ur več, kot smo predvidevali. Skupno smo imeli kar trinajst remontov na SM pečeh, na eni peči pa smo nadaljevali že v decembru 1976 začeta remonta dela, v drugi polovici leta pa bomo nadaljevali v juniju začeta dela na eni SM peči.

Od trinajstih remontov, kolikor smo jih imeli v prvem polletju, smo jih v predvidenih rokih dokončali samo devet, ki so imeli tudi normalni obseg dela. Popravila na SM pečeh šteje 4 in 2 pa so trajala kar po 38 dni, ker so bila dela večjega obsega. Za uspešen zaključek, kakor tudi za skrajšanje roka remonta na SM peči 02, je mnogo prispeval glavni delovodja Vatrostalne tov. Žitnik s svojim predlogom. Remont SM peči 06 pa je trajal dvaindvajset dni. Zaradi prvomajskih praznikov ter zaradi štiridnevnega obratovanja nismo forsirali popravila. Vmesni remont SM peči 04 pa je bil podaljšan zaradi večje angažiranosti zidarjev Vatrostalne pri rekonstrukciji Custodis peči v valjarni žice in sanacije druge globinske peči. V prvih šestih mesecih je bila zaradi štiridnevnega obratovanja tudi SM peč ves mesec po zaključnem remontu izven obratovanja.

Na električnih pečeh je bilo v prvem polletju programiranih 192 ur večjih popravil, in sicer na ASEA peči 120 ur, na Lectromeltu pa 72 ur. Izvedenih je bilo tudi 22 enodnevnih popravil v skupnem trajanju 450 ur

in 25 minut, ali povprečno 22 ur in 28 minut na en remont, izveden je bil tudi generalni remont na ASEA električni peči v trajanju 118 ur, glavni remont Lectromelt električne peči pa je bil odložen. Pri vseh remontih na električnih pečeh smo remonta dela forsirali, kar je razvidno iz rezultatov, saj smo vse remonte porabili kar 80 ur manj, kot smo programirali.

V prvem polletju je bilo tudi programiranih 90 dni remontnih del na električni peči BBC. Z deli smo začeli že v mesecu februarju, toda ker niso bili dobavljeni potrebni rezervni deli, tako strojni kakor električni, so dela še vedno v teku in bodo predvidoma končana do konca julija. Na ostalih napravah v TOZD Jeklarna je bilo programiranih sedem, enodnevnih pa šest remontov.

V TOZD Valjarna bluming-štel je bilo z letnim planom predvidenih v prvih polovici leta skupno štiri najst večdnih remontov, odloženih je bilo sedem, izven plana pa sta bila izvedena dva remonta, in sicer valjarna štel in potisna peč, odložen pa so bili štiridnevni remont valjarne bluming, brusilnega stroja, Centromaskin 2 in pet krajših remontov na žerjavih.

Enodnevnih remontov je bilo programiranih dvanajst, v skupnem času 94 ur in izvedenih ravno toliko v skupnem času 104 ur 35 minut.

V TOZD Valjarna žice in profilov je bila s planom predvidena rekonstrukcija valjarne žice in čas trajanja trideset dni, izvedena pa je bila v 38 dneh. Ostalih remontov ni bilo predvidenih. Enodnevnih remontov je bilo predvidenih 19 v skupnem času 152 ur, izvedenih je bilo prav toliko v skupnem času 160 ur in 40 minut. Prekočitev planiranih ur je bila v mesecu januarju in v juniju v ostalih mesecih pa smo bili pod planiranim številom ur.

V TOZD Plavž smo od planiranih šestih večdnih remontov izvedli samo tri, dva remonta pa smo izvedli izven plana. Od 42 planiranih enodnevnih remontov je bilo izvedenih samo 31.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice je bilo programiranih in izvedenih sedem večdnih remontov.

V TOZD Žičarna je bilo planiranih in izvedenih trinajst večdnih remontov.

V TOZD Elektrode je bilo planiranih 11, izvedenih pa deset večdnih remontov.

V TOZD Jeklovlek smo planirali 14 večdnih remontov, izvedli pa le osem, izvedeni pa so bili vsi planirani enodnevni remont.

V TOZD Profilarne so bili izvedeni vsi programirani remont, med njimi tudi dva programirana večdnega remonta.

V TOZD Žebljarna so bili programirani trije remont, izvedli pa le osem, izvedeni pa so bili vsi planirani enodnevni remont.

V TOZD Energetika smo načrtovali devet, izvedli pa šest večdnih remontov, odložena sta bila dva, pri enem nadaljujemo dela v juliju. Odložena sta bila remonta na turbinah vetrihu BBC in na parnem kotlu št. 3.

Skupno je bilo z letnim planom za leto 1977 v prvi polovici leta predvidenih 116 večdnih remontov. Od tega je bilo izvedenih 75 ali 64,5% odloženih 35, v mesecu juliju pa nadaljujemo na šestih napravah.

Enodnevnih remontov je bilo z letnim planom za prvo polletje predvidenih 275, izvedenih pa le 237 ali 86,18%.

Od skupnih 116 večdnih remontov je bilo 25 remontov žerjavov, od tega pa izvedenih le 15 ali 60% od planiranih.

Stane Torkar

TOZD ŽIČARNA

1. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Predsednik Mirko Urbas je 5. julija sklical prvo sejo odbora, za katero je predlagal v obravnavo program dela, uspešnost službenih potovanj v letu 1977, problematiko izpolnjevanja planskih obvez in pregled odgovorov na vprašanja samoupravnih delovnih skupin.

V odsotnosti predsednika je sejo vodil Jože Šturm. Odbor je najprej obravnaval program dela, ki izhaja iz statuta TOZD in obsega deset točk. S programom so se člani v celoti strinjali, čeprav menijo, da se nekatere naloge pokrivajo z dejavnostjo drugih samoupravnih organov. Predvsem pričakujejo dobro sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami v TOZD in samoupravnimi organi.

V nadaljevanju seje je vodja TOZD podal pregled izvršenih službenih potovanj v letošnjem letu. V obrazložitvi je poleg namena ocenil tudi uspešnost glede na dosežene rezultate. Člani odbora so se strinjali, da so bila vsa potovanja upravičena in naj se v bodoče takšna poročila posredujejo odboru četrtletno.

Pri pregledu odgovorov na vprašanja samoupravnih delovnih skupin je bilo ugotovljeno, da so bili, razen na vprašanja iz zadnjega sestanka dani vsi odgovori, tako da je v osnovi zagotovljen reden pretok informacij in pojasnjevanj v obe smeri.

O izpolnjevanju planskih obvez so člani odbora menili, da so že samoupravni organi sprejeli vrsto sklepov v zvezi s tem. Trenutno pa se planske obveznosti izpolnjujejo v okviru objektivnih možnosti.

Ob zaključku seje so bili člani odbora mnenja, da bi se sestajali po potrebi in da ne bi imeli rednih mesečnih sestankov.

J. K.

POŠKODBE V JUNIJU

Iz podatkov, ki nam jih je posredovala služba za varstvo pri delu, je razvidno, da je bilo v preteklem mesecu na delovnih mestih poškodovanih 43 sodelavcev in smo zaradi teh poškodb izgubili 646 delovnih dni. Štiri poškodbe so bile na poti v službo, izgubljenih pa je bilo 97 delovnih dni.

Pregled poškodb po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih je naslednji:

TOZD	Poškodbe izgubljeni na delu	poškodbe dnevi	na poti	izgub. dnevi
Plavž	2	8	-	-
Jeklarna	9	116	-	-
Valjarna	2	11	-	-
Valj. Bela	4	77	-	-
Valjarna žice	1	59	-	-
Valjarna 2400	2	34	-	-
Hladna valj. Bela	4	48	-	-
Hladna valj. Jesenice	1	8	-	-
Žičarna	6	65	-	-
Profilarne	-	od prej 1	-	-
Vratni podboji	1	5	-	-
Jeklovlek	2	39	-	-
Elektrode	1	14	-	-
Štebljarna	-	-	-	-
Strojne delavnice	2	9	1	18
Remontne delavnice	2	73	2	18
Vzdrževanje	2	57	-	-
Transport	2	12	1	25
Energetika	-	-	-	-
Družbena prehrana	-	-	-	-
DS za komercialne in finančne zadeve	-	-	-	-
DS za kadrovske in splošne zadeve	-	-	-	-
DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in razvoj ter novogradnje	-	od prej 10	-	-

ŽELEZARJI IN OBČANI, USPOSOBIMO DOMOVE NA MEŽAKLJI

Zakaj razpadajo počitniški domovi na Mežaklji, v katere so naši železarji vložili veliko truda in sredstev ter samoodpovedi pri gradnji? Se posebno, ker smo vse to delali v skrbni za delovnega človeka.

Domovi so bili usposobljeni v letu 1951, v njih pa je uživalo letni oddih in počitek mnogo železarjev in tudi izletnikov, ki so si želeli na gorskem zraku odpočiti živce v zatišju gozdov. V domu so bili tudi razni seminarji, tako da je bilo tako sezonsko kot izvensezonsko obdobje polno zasedeno. Mnogo delavcev Železarne so na Mežakljo poslali zdravniki, po težjih boleznih ali operacijah, da so si v miru in ob dobri oskrbi utrjevali zdravje in se pripravljali za ponovno vključitev v delo. Iz poročila sedme letne konference tovarniškega odbora sindikata za leto 1955 razberemo:

V letu 1954 je imel dom na Mežaklji 1.010 gostov, članov kolektiva, z 2.217 nočninami, 57 članov univerze s 497 nočninami, devet študentov s 147 nočninami in 12 privatnikov s 123 nočninami. Število se je v primerjavi z letom 1953 dvignilo od 866 na 1.088, nočnine pa so se zmanjšale od 3.666 na 2.984. V Crikvenici je v letu 1954 svoj letni dopust koristilo 821 železarjev. Razen tega je bilo še 12 izletniških skupin s 434 izletniki, 45 godbenikov in 19 učencev. Ta dom je bil adaptiran v letu 1953.

Če vse to stvarno in človeško premislimo, je delavec železar mnogo izgubil, ko je dovolil propadanje doma na Mežaklji, ker je bil ves čas dobro zaseden, dokler ga je upravljal kolektiv Železarne.

Prepričan sem, da bi bil dom tudi danes dobro zaseden, če ne celo premajhen. Kdo si danes ne zaželi, predvsem starejši, nekajdnevnega oddiha v miru in na svežem zraku, daleč od vplivov motorizacije in sobodne urbanizacije?

Železarna Štore ima svoj počitniški dom na Svetini, tako tudi železarji z Raven na Uršliji gori. Saj sonce ne sije samo na morju, ki mnogim posameznikom tudi škoduje. Ravno zato pa je bil dograjen dom na Mežaklji.

Spominjam se, da je bila v tistih letih, ko se je urejala Mežaklja, napravljena tovarna žičnica z vrha Mežaklje do strelišča za prevoz drv, da nismo Jeseničani zmrzovali. Narejena so bila začetna dela za gradnjo gondolske žičnice in sem prepričan, da bi bila dobro izkoriščena, če bi danes kot pa takrat.

Tako bi bila dana možnost mladim in starim, da bi odhajali čez dan na vrh Mežaklje, v večernih urah pa se vračali nadihani gorskega zraka.

Teh nekaj vrstic sem napisal predvsem zato, da bi tako samoupravni organi kot sindikalna organizacija Železarne razmislili o tem. Dom, oziroma domove bi danes lahko koristili tudi delavci ostalih delovnih organizacij Slovenskih železar. Tako pa propadajo in dela se ogromna družbena škoda.

T. A.

PREGLED SESTANKOV SDS

Pri sestajanju samoupravnih delovnih skupin je nastalo poletno zatišje. Čeprav smo se prevesili že v drugo polovico julija, smo doslej prejeli le pet zapisnikov samoupravnih delovnih skupin, med njimi tri tistih, recimo najbolj prizadevnih, ki so že obravnavale predlog za spremembo sistema napredovanja na delovnem mestu. Če bomo tako »pridno« nadaljevali, bo prav gotovo prej 20. avgust, ki je določen za zaključek javne razprave o tem predlogu, kot pa se bodo sestale vse samoupravne delovne skupine, da se s predlogom seznanijo in povedo svoje mnenje, oziroma stališča. Stališča delavcev temeljnih organizacij pa bi bila zelo koristna delovni skupini, ki bo oblikovala osnutek samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov, saj bi stališča v osnutku lahko že upoštevala.

O predlogu ocenjevanja delovne uspešnosti so razpravljale: samoupravna delovna skupina vodstva temeljne organizacije Jeklarna, ponvično-gospodarstvo in adjustaža 1 hladne valjarne Bela. Samoupravne delovne skupine so se s predlogom strinjale, s tem da skupina vodstva temeljne organizacije

Jeklarna predlaga, da dodatek na stalnost kljub temu ostane, in da skupina adjustaže hladne valjarne Bela sprašuje, kdo bo ocenjeval delovno uspešnost in koliko bo to ocenjevanje uspešno. Skupina ponvično-gospodarstvo pa je pripomnila, da je gradivo za obravnavo pomanjkljivo.

Samoupravna delovna skupina ponvično-gospodarstvo je poleg vprašanja, navedenega v uvodu, obravnavala uspešnost zidanja ponvic. Ugotovili so, da je vzdržnost ponvic boljša za eno šaržo, najuspešnejši v juniju pa so bili Nikola Čepka, Anton Traver in Pavel Kastelic. Ponvica št. 1 na EA peči je zdržala 16 šaržev, zidali pa so mladi zidarji Kobasnič, Čepka in Medved. Sicer pa so bili v juniju starejši zidarji za malenkost boljše od mlajših. Samoupravna delovna skupina predlaga, naj bi bila kantina za pijačo odprta dopoldan od 13.30 in popoldan do 21. ure zaradi večje vročine in žeje.

Samoupravna delovna skupina adjustaža 1 hladne valjarne Bela je poleg že omenjenega obravnavala tudi svoje notranje probleme. Med drugim so imeli pripombo na zapiranje garderobe in smatrajo, da je prej treba popraviti in urediti umivalnice in kopalnice. Opozarjajo tudi, da kantina v upravni stavbi še vedno ni odprta popoldan in ponoči, to pa povečuje zastoje tudi za eno uro. Menijo tudi, da dopusti in pomanjkanje kadra ne bi smeli biti izgovor za takšno stanje. Nadalje ta skupina ugotavlja vrsto pomanjkljivosti, kot so: pomanjkanje nožev, kar zanje pomeni veliko izgubo, nožev pa ni, ker se doba-

vitel ne pridruže rokov, pa tudi v rezervi jih je vse manj, se pe zelo hitro obrabijo. Kljuka 16t tudi še ni kompletirana za razkladanje in se nahaja pri vzdrževalcih že mesec dni. Prav tako niso narejena stojala za snemanje nožev, vzdrževanje hi dravilke na linijah pa ni temeljito, kar se vidi iz porabe olja.

Samoupravna delovna skupina vodstvo temeljne organizacije Žebljarna je obravnavala oblikovanje skupine, kategorizacijo in preimenovanje delovnih mest ter nadomeščanje delavcev. Za vodjo samoupravne delovne skupine, ki po novem šteje sedem delavcev, so izvolili vodjo temeljne organizacije Leona Mesariča, za predsednika zbora pa Jožeta Hlebanja. Na predlog sprememb nazivov delovnih mest niso imeli pripomb, pripombe pa so imeli na nekatere kategorije delovnih mest. Sklenili so, da bodo te pripombe posredovali delavskemu svetu temeljne organizacije. Nato so se dogovorili še o nadomeščanju delavcev v času dopustov, kar bodo reševali tudi z nadurami samo da ne bi premeščali delavcev iz proizvodnje v režijo.

Samoupravna delovna skupina vzdrževanje hladne valjarne Bela 1 je obravnavala sklepe odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito in sklenila, da jih bodo v celoti izvajali. Opozorili so, da še ni rešen problem garderobe za vzdrževalce, in pa na disciplino, ki še ni zadovoljiva.

Center za proučevanje samoupravlja in informiranje - Milan Polak

ŠE ENKRAT: KAM Z MLADINO?

Predsednik MA OO ZSMS
Dušan Kokošar

kovali le optimisti. Brigadirji so od-
govorno opravili vse naloge in se

J. Rabič

J. R.

Tito

V poročilu Nacionalne akademije znanosti ZDA, ki je bilo pripravljeno že leta 1974 za ministrstvo obrambe in kongres ZDA, je rečeno, da je bilo od leta 1965 do leta 1970 na ozemlje Južnega Vietnama odvrženi 71.921 ton različnih herbicidov, od tega 42.472 ton (po nekaterih drugih virih pa okrog 60.000 ton) t.i. »oranžnega agensa«, ki vsebuje precejšnje primese dioksina, strupa, ki močno deluje tako na ljudi kot na živali. Pri tem je bilo do 80 odstotkov celotne količine herbicidov odvrženi v gozdove, 9 na posevke in okrog 3 odstotke (v glavnem defoliantov) okrog ameriških vojaških baz, da bi razčistili cene za opazovanje.

Nadaljevanje

Jeseniški brigadirji na zvezni akciji Robaje 77

PROIZVODNJA IN UPORABA ŽELEZOVE RUDE 2

POSTOPEK V RETORTI

HvL POSTOPEK

je danes najbolj znan in tudi največ uporabljen. Razvila ga je mehniška železarska družba Hajalata Y Lamina (odtod tudi ime HyL). To je postopek, ki uporablja štiri navpične retorte: čistilno, hladilno, sekundarno in primarno. Plin, potreben za redukcijo, proizvajajo v posebni napravi s pomočjo pregrete vodne pare in zemeljskega plina. Sestoji se iz 74 % vodika in 13 % ogljikovega monoksida, ostanek sta metan in ogljikov dioksid.

POSTOPEK V JAŠKASTI PEČI

Jaškasta peč je zelo podobna plavžu; železovo rudo ali pelete zakladajo na vrhu peči. Pri premikanju vsipa proti spodnjemu delu se le-ta srečuje s plinom reducenta, ki omogoča potek redukcije. Postopkov za proizvodnjo železove gobe v jaškasti peči je več.

MIDREX POSTOPEK

Redukcija železove rude poteka v navpičnem cilindričnem jašku, visokem okoli 37 m in s premerom okoli 4,6 m. Pri višini ni upoštevana naprava za zakladanje vsipa, ki je na vrhu jaška.

Po Midrex postopku so tudi uspešno razvili način, ki omogoča minimalno oksidacijo proizvedene železove gobe v času vskladiščenja in transporta. Normalno namreč železova goba na zraku precej hitro oksidira, kar otežkoča njeno transportiranje na večje razdalje. Z zmanjšanjem sposobnosti za oksidacijo pa je železova goba, proizvedena po Midrex postopku, sposobna tudi za daljše Transporte z ladjami.

O DELU DELAVSKEGA SVETA . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

potem lahko ugotovimo, da sta samoupravna organiziranost in samoupravno odločanje v tej mandadni dobi v mnogočem vsebinsko spremenila.

RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA

Značilnost samoupravne organiziranosti v tej mandadni dobi so bile štiri velike temeljne organizacije združenega dela in ena delovna skupnost Skupne službe. Za takšno organiziranost smo se odločili zaradi takratne definicije TOZD glede na določila ustavnih dopolnil, ki pa v tistem času še niso imela nobenega pravnega in zakonskega tolmačenja. Postavljena je bila zahteva, da ima TOZD lastnost pravne osebe, lastni obračun in žiro račun, torej ekonomsko popolnoma zaokrožena celota. Prav to in pa velika časovna stiska za registriranje TOZD pri gospodarskem sodišču sta bila vzrok, da so iz prejšnjih ekonomskih enot nastale TOZD. Menim, da za tisti čas to niti ni bilo slabo, saj tudi samoupravno nismo bili zrel niti pripravljeni za večji in odločnejši korak. Izhod za neposredno odločanje delavcev v teh velikih TOZD pa smo iskali glede na triletno zadovoljive izkušnje v naših takratnih delovnih skupinah. Te seveda niso bile nikjer uzakonjene in so predstavljale novost, ki v začetku ni bila sprejeta z odobravanjem. Potrebno je bilo rešiti veliko vprašanj in šele praksa je dokazala, da je delovna skupina dejansko del zbora delavcev, kar danes priznava tudi zakon o združenem delu.

Sedanjí delavski svet je bil drugače sestavljen od predhodnih. Uveljavil je delegatski sistem, in sicer so ga sestavljale delegacije TOZD in DSSS. Vsak od teh delov je imel po 14-člansko delegacijo, tako da je DS sestavljalo pet štirinajstčlanskih delegacij, torej skupaj 70 delegatov.

Bolj pomembna kot sam sestav je bila sprememba v načinu dela in odločanja. Tako delavski svet TOZD kot delavski svet Železarne niso mogli več samostojno odločati o važnih vprašanjih gospodarjenja, kot so dolgoročni, srednjeročni in letni načrti, periodični in zaključni računi, združevanje sredstev za skupne investicije, poslovna politika itd. Po teh vprašanjih so delavski sveti TOZD lahko sklepali le po predhodni razpravi na zboru delavcev, oziroma sestankih samoupravnih delovnih skupin, delavski svet Železarne pa je lahko sprejel dokončni sklep le na podlagi soglasij vseh delegacij. Samostojni pristojnosti delavskih svetov za sklepanje z večino glasov je ostalo zelo malo. Nova kvaliteta dela samoupravnih organov je bila v delegatskem načinu dela, organi samoupravljanja tako zgubljajo svojo nekdanjo vlogo upravljanja v imenu delavcev, delavski svet Železarne pa postane predvsem koordinator odločitev delavcev v temeljnih organizacijah, upravljanje v imenu delavcev prehaja tako neposredno na same delavce.

Druga pomembna vsebinska sprememba na osnovi XIII. ustavnega dopolnila je bila vključitev delovne skupine v neposredno samoupravljanje. Vloga delovne skupine se močno okrepi in preseže prvotni namen informiranja in organiziranja javne razprave. Delovna skupina postane del zbora delavcev, si pridobi pravice odločanja in se zato tudi preimenuje v samoupravno delovno skupino.

Dejavnosti tako velikih TOZD so bile zelo obsežne in so jih SDS kot deli tako velikega zbora delavcev težko obvladale, kar je na kraju povzročilo tudi nezainteresiranost pri reševanju posameznih vprašanj. Navedene pomanjkljivosti so vse bolj zahtevale nadaljnjo izpopolnitev sistema samoupravljanja in vse bolj se je kazala potreba po nadaljnji reorganizaciji na manjše TOZD. Kljub temu da je bilo še pred iztek mandatne dobe že povsem jasno, da bi bili obrati primerni za oblikovanje v TOZD, je bilo še zelo mnogo odprtih in nerešenih vprašanj, kar je preprečevalo, da bi že takrat prešli na sedanjo organiziranost. Ustava, sprejeta v začetku leta 1974, je načelno uzakonila in opredelila nadaljnji razvoj samoupravljanja, uzakonila je pravice in dolžnosti delavcev upravljavcev, vendar so posameznosti ostale nedodelane. Tako ob koncu leta 1975 še nismo bili pripravljeni, da se reorganiziramo. Osnutek zakona o združenem delu, ki je nastajal iz prakse in bil leta 1976 v javni razpravi, je mnoge dileme razjasnjeval, vendar še ne zadosti. Šele sprejetje zakona novembra 1976 je dalo zadostne osnove za nadaljnji korak k novo samoupravno organiziranost. Delavci so se šele letos lahko odločili za ustanovitev novih TOZD in končno na referendumu, 15. junija, spre-

jeli samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo železarne Jesenice. S tem so bili dani pogoji za izvolitev novih samoupravnih organov Železarne in delegacij, ki bodo zastopale naše interese navzven.

Postopnost, s katero smo se iz navedenih razlogov lotevali reorganizacije samoupravljanja iz prvotnih štirih na sedanjih 22 TOZD in tri delovne skupnosti, menim, da je bila potrebna, pa čeprav nam je bilo to večkrat očitano kot neodločnost. Menim, da je pri tako velikih spremembah, kjer se ne menja le način dela, temveč je treba spremeniti tudi odnose in mišljenja, potrebna daljša, dobra in premišljena priprava, sicer ni pričakovati uspeha, temveč obratno. Prepričan sem, da čas, ki smo ga porabili za to pripravo, predno smo stopili k dejanski reorganizaciji, ni bil zaman, pravilnost rešitev pa naj pokaže praksa.

V sedanjí novi samoupravni organiziranosti imamo 22 TOZD in tri delovne skupnosti, katerih delavski sveti so delegatsko formirani in so v njih zastopane samoupravne delovne skupine vsaj z enim delegatom. Tako so odpravljene slabosti, ki so se kazale v premajhni povezanosti v prejšnji organizaciji. Zbori delavcev se odvijajo preko sestankov samoupravnih delovnih skupin v TOZD, ki so tako zaokrožene proizvodne in dohodkovne celote, da so delavci v njih kar najbolj zainteresirani, da v njih združujejo delo. Delavski svet Železarne bo vsaj z dvema delegatoma povezan s TOZD; ta sta sedaj veliko bolj povezana z delegatsko bazo, ker je manjštevlna, v delavskih svetih TOZD pa so delegati vseh delov TOZD, s čimer je ta povezanost mnogo racionalnejša in tesnejša, kot je bila.

TOZD pa ni več samo proizvodno zaokrožena dohodkovna celica, temveč tudi temeljna samoupravna celica ter enota ljudskega odpora in družbene samozaščite.

DELO DELAVSKEGA SVETA V DOSEDANJI MANDATNI DOBI

Delavski svet Železarne je že na svoji konstituantni seji 30. junija 1973 izvolil svoje izvršilne organe, in sicer:

- odbor za gospodarstvo,
- odbor za dohodek in nagrajevanje,
- odbor za delovne in življenjske pogoje,
- odbor za kadre,
- odbor za splošne zadeve in informiranje,
- odbor za izume, racionalizacijo in novatorstvo,
- komisija za stanovanjska vprašanja.

Vsi ti odbori in komisija so reševali mnoga vprašanja po pooblastilu DS, o svojem delu pa so DS občasno poročali.

Tako je teklo delo delavskega sveta ves čas kontinuirno, čeprav se je sestajal bolj poredko. Seje smo sklicevali le za tista važna vprašanja in sklepe, o katerih je moral sprejeti ugotovitveni sklep ali sklepati DS zato, ker je bil tak sklep potreben na nivoju delovne organizacije. Delavski svet si je takoj v začetku začrtal, kolikor se je dalo predvideti, program dela, vendar se je izkazalo, da je bilo potrebno obravnavati mnogo več takšnih vprašanj, ki jih sproti narekuje razvoj in čas, kot tistih, ki se lahko s programom dela predvidijo. Tako je delavski svet imel okviren program dela, kot so tekoče zasledovanje poslovnih uspehov, sprejemanje periodičnih in zaključnih računov, sprejemanje poslovnih politike in letnih proizvodnih načrtov. Razen teh in še nekaterih drugih vprašanj pa je na svojih sejah obravnaval vsa tista aktualna vprašanja, ki jih je narekoval čas in jih s programom dela ni bilo mogoče predvideti. Pri obravnavanju teh vprašanj je pogosto nastajala velika časovna stiska. Pogoste so bile pritožbe, da je danega premalo časa za sprejem nekaterih važnih samoupravnih sporazumov ali drugih odločitev. Toda to je narekoval čas, v katerem smo živeli.

Poleg navedenega je bil delavski svet v tem času močno angažiran s sklepi o najemanju kreditov in z združevanjem sredstev, saj njegova mandatna doba spada v čas izgradnje hladne valjarne Bela. V tej mandadni dobi se je izgradnja pričela in tudi dokončala.

V minulo mandatno dobo so sovpadali tudi nekateri važni jubileji in s čestnostjo, tako 25-letnica izvolitve prvega delavskega sveta, oziroma samoupravljanja, 40-letnica velike kovinarske stavke, 30-letnica osvoboditve, 25-letnica izhajanja glasila Železar in ob dnevu republike v lanskem letu otvoritev nove hladne valjarne Bela. V počastitev teh dogodkov sta bili v tej mandadni dobi dve slavnostni seji delavskega sveta in dve slovesnosti v hali hladne valjarne na Beli.

Rednih delovnih sej delavskega sveta v tej mandadni dobi je bilo 22, s povprečno prisotnostjo 47 delegatov ali 69,2%. Izrednih sej ni bilo. Prisotnost je bila v začetku nekoliko večja kot sedaj proti koncu. Vse seje so bile sklepčne. Res pa je, da so bile nekatere na meji sklepčnosti.

Večina sej je bila med delovnim časom dopoldan, ravno zaradi tega, da bi se zagotovila sklepčnost. Seje so trajale z odmori od treh do štirih ur.

DELO IZVRŠILNIH ORGANOV DELAVSKEGA SVETA

Izvršilni organ, ki je v tej mandadni dobi imel od vseh največ dela, je bil odbor za gospodarstvo. Od svoje konstituantne 30. junija 1973 do danes je imel 63 sej, s povprečno prisotnostjo 65,7% članov in pogostnostjo skoraj vsake tri tedne. Odbor je redno sledil vsa gospodarska dogajanja v Železar in mesečno spremljal proizvodne ter poslovne rezultate. Odbor je imel težko nalogo, zlasti pri usklajevanju operativnih mesečnih proizvodnih načrtov, ker so TOZD postavljale te niže, kot je to zahteval samoupravno sprejet načrt. Zaradi samostojnosti TOZD odbor ni mogel odločati, temveč je le priporočal in vplival na samoupravne organe TOZD, da bi dosegli čim boljše rezultate. Poleg teh rednih nalog je odbor za gospodarstvo redno obravnaval investicijske, sprejemal vrstni red, odobruval investicijske programe, konstrukcije, financiranje, dajal soglasja in drugo. Tudi na področju samoupravnega sporazumevanja je odbor odigral važno vlogo, saj so bili samoupravni sporazumi vezani na finančna sredstva in so posegali direktno na področje gospodarjenja. Odbor za gospodarstvo je izpolnil v celoti zaupane mu naloge in tako v največji meri pripomogel k uspešnemu delu delavskega sveta.

Odbor za dohodek in nagrajevanje je drugi izvršilni organ delavskega sveta, ki je imel po številu največ sej. Od pričetka delovanja pa do danes je imel 50 sej — praktično vsak mesec. Naloge tega odbora so bile, da usklaja nagrajevanje skladno z dogovorom o enotni politiki nagrajevanja v TOZD, oziroma delovni organizaciji. Čeprav na zelo občutljivem področju, je odbor za nagrajevanje dobro in vestno izpolnil zaupane mu naloge ter prispeval velik delež k uspešnemu delovanju samoupravnih organov.

Odbor za delovne in življenjske pogoje je deloval na svojem področju in razreševal važna vprašanja življenja in dela, tako znotraj kot tudi zunaj delovne organizacije. Obravnaval je številne prošnje in pritožbe ter kot izvršilni organ razreševal mnoga pomembna vpra-

šanja. V mandadni dobi je imel 32 sej.

Odbor za kadre je kot izvršilni organ DS deloval na področju kadrovskih vprašanj, jih razreševal in vodil štipendijsko in kadrovsko politiko. Njegovo delo ni razreševalo le trenutnih problemov, temveč so mnoge njegove odločitve tudi dolgoročnejša značaja (načrtovanje in štipendiranje bodočih kadrov). Imel je 32 sej.

Odbor za splošne zadeve in informiranje je razreševal vprašanja splošnega značaja in informiranja. Njegovo delo pada v čas uveljavljanja ustave in vseh drugih sprememb, ki jih nova ustava narekuje. Zato je bilo delo tega odbora zelo pestro in obsežno. Odbor je imel 32 sej.

Odbor za izume, racionalizacije in novatorstvo je imel v tej mandadni dobi osem sej, na katerih je obravnaval vprašanja s svojega področja.

Komisija za stanovanjska vprašanja je imela 42 sej, na katerih je obravnavala stanovanjska vprašanja. Ker je stanovanjsko vprašanje izredno aktualno, je imela komisija veliko dela. Menim, da je zaupano nalogo zelo dobro izpolnila. Poudariti moram, da je bila prisotnost na sejah stanovanjske komisije od vseh samoupravnih organov največja, in sicer 80,2%.

ODBOR SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Ta odbor, ki je poseben samoupravni organ, je imel v tej mandadni dobi 25 sej, z visoko prisotnostjo 73,8%. Na svojih sejah je obravnaval mnoga važna vprašanja, razreševal dvome in kontroliral izvajanje sklepov drugih samoupravnih organov in delavskega sveta. Menim, da je odigral zelo pomembno vlogo in bil s svojim delom v pomoč vsem samoupravnim organom DS.

S tem poročilom sem poskušal prikazati delo delavskega sveta Železarne v preteklih štirih letih. Zavedam se, da je v takšnem poročilu zelo težko podati in orisati celotno delo štiriletnega obdobja. Vem, da je poročilo pomanjkljivo, da sem morda marsikaj pomembnega izpustil, vendar pa sem izhajal iz tega, da je tako pomembne vsebinske spremembe, ki so se dogajale v tem obdobju in katerim smo bili vsi priča, težko podati v vsej svoji celovitosti in popolnosti.

Kadar se zaključí eno obdobje in prične drugo, se vedno o opravljenem delu poda poročilo, predvsem z namenom, da bi se iz njega dobili napotki za nadaljevanje že začete, da bi se uporabile koristne izkušnje in izločile napake. Delavski svet, ki danes zaključuje svoje mandatno

SKLIC VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Skupina je pri oblikovanju programa dela skupščine izhajala s stališča, da bi skupščina, oziroma njeni trije zbori kar najbolje opravili naloge, ki jih nalagajo ustava, zakoni in drugi predpisi. Upoštevana pa so bile tudi nekatere pobude, ki so bile dane v dosedanjem delu delegatov in delegacij. Program dela bo tudi omogočil, da se bodo delegacije temeljnih organizacij združenega dela in krajevne skupnosti ter delegati družbenopolitičnih organizacij lahko vključevali v razprave že ob samem nastajanju posameznih dokumentov, čeprav v programu ni navedeno, v kolikih fazah se bodo sprejemale posamezne odločitve.

Predlogu programa je priložen tudi pregled sprejetih odločkov, soglasij, družbenih dogovorov in važnejših aktov na sejah vseh treh zborov od aprila 1974 do junija letos.

UVEDBA POSTOPKA ZA SPREMEMBO STATUTA OBČINE

Ob analizi izvajanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov je bilo ugotovljeno, da nekatere določbe statuta občine ne dajejo povsem jasnih opredelitev, tako glede pristojnosti zborov, skupščin samoupravnih interesnih skupnosti in drugih vprašanj, ki so nastajala med izvajanjem delegatskega sistema. Ugotovilo se je tudi, da gre za bistvene in pomembne spremembe statuta, ki jih narekuje tudi nadaljnji razvoj skupščinskega sistema. Sedanjí statut občine je namreč nastajal v času razprav in priprav za sprejemanje ustav SFR Jugoslavije in SR Slovenije. Osnovna izhodišča za oblikovanje statuta sta bila osnutka obeh ustav ter drugi dokumenti in konkretna praksa ter razmere, ki so se oblikovale v občini. Stalno spremljanje in uporaba statuta, izrecno pa še usklajevanje z nekaterimi pomembnimi zakoni (o združenem delu, o planiranju, o ljudski obrambi, o organizaciji pravosodnega sistema), kažejo na potrebo po ustrezni spremembi. To pa narekuje tudi konkretna samoupravna praksa dosedanjega delovanja delegatskih skupščin.

Iz teh razlogov predsedstvo skupščine občine predlaga vsem trem zborom, da sprejmejo sklep o uvedbi postopka za spremembo statuta občine Jesenice, ki ga bo izvedla dvanaestčlanska komisija do konca meseca oktobra letos.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O USTANOVITVI IN DELOVANJU KLUBA SAMOUPRAVLJAVCEV JESENICE

Na šestem kongresu Zveze sindikatov Slovenije je bilo predlagano, da se že v letu 1976 ustanovijo klubi samoupravljavcev. Tudi v naši občini so v tem letu organizacije združenega dela, družbenopolitične organizacije, samoupravne interesne skupnosti in krajevne skupnosti prejele v sprejem samoupravnih sporazumov o ustanovitvi kluba samoupravljavcev, ki so ga doslej sprejeli že skoraj vsi podpisniki. Namen ustanovitve kluba je, da se v okviru kluba programira družbenopolitično izobraževanje delegatov in v ta namen združujejo sredstva, izmenjava izkušenj delegatov in delegacij, organizacija svetovalne službe in druge strokovne pomoči delegatom, organizacija dokumentacijske službe samoupravnih aktov, ustrezne klubske knjižnice in podobno.

Samoupravni sporazum o ustanovitvi in delovanju kluba samoupravljavcev Jesenice predlaga v razpravo in sprejem občinski svet Zveze sindikatov Jesenice.

4.802 ZADEVI PRED SODNIKOM ZA PREKRŠKE

Vsi trije zbori bodo obravnavali tudi poročilo sodnika za prekrške občine Jesenice za leto 1976. Iz poročila je razvidno, da je občinski sodnik za prekrške v letu 1976 reševal 4.802 zadevi, od tega je znašal zaostanek iz leta 1975 1.232 zadev, v letu 1976 pa je bilo na novo vloženih 3.570 zadev. V minulemu letu je bilo rešenih 3.853 zadev, nerešenih pa je ostalo 949 zadev. Zaostanek je znatno zmanjšan, čeprav sta skoraj pol leta delala le dva sodnika, medtem ko so sistemizirana tri delovna mesta sodnikov za prekrške v občini.

obdobje, je začel z novim, delegatskim načinom dela, zaoral v ledino novih, izpopolnjenih samoupravnih odnosov na temeljih nove ustave. Mnoge takratne nejasnosti, ki so takrat bile, so danes skozi izkušnje pojasnjene in odpravljene. Delovanje delegatskega sistema je danes uzakonjeno in jasno. Zakon o združenem delu, sprejet konec lanskega leta, pa daje zakonske osnove in jasne opredelitve za nadaljnji samoupravni razvoj. Menim, da morajo novi samoupravni organi in nov delavski svet Železarne slediti tem napotilom in uveljavljati zakon na vseh področjih. Čeprav so danes mnoge dileme razjasnjene, čeprav danes zakon z veliko natančnostjo določa sedanje samoupravne odnose, čaka vendarle samoupravne organe na tem področju mnogo truda in dela. Določila zakona o združenem delu je treba še v mnogih stvareh uresničiti v praksi, ga približati neposrednemu upravljavcu, ga obvestiti, da ga bo dojel in ga sprejel kot svojega. In to je težka naloga, ki ji morajo slediti tako samoupravni organi kot vse ostale organizirane socialistične sile. Poleg te važne naloge pa je potrebno nameniti vso pozornost gospodarjenju tako v lastnem kot širšem družbenem interesu. Proizvodne TOZD morajo slediti lastnim in skupnim interesom, zavdati se morajo, da vsaka od njih predstavlja v verigi vezni člen, zato morajo usklajevati svoje interese z interesi ostalih. Železarne, v kateri se združuje 22 TOZD in tri delovne skupnosti, bo močna le, če bodo močne njene TOZD. Zato ne bi smeli biti interes posamezne TOZD nikoli pred interesom ostalih. Le v skupnem delu in samoupravnem usklajevanju je možen nadaljnji hitri razvoj in nadaljnje izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev tako v Železar in tudi izven nje, v vsem kompleksu naše socialistične samoupravno urejene družbe.

Ob sklepu poročila čutim dolžnost, da se zahvalim vsem, ki so pripomogli, da je bilo delo delavskega sveta in njegovih samoupravnih organov uspešno, da smo uspeli ne prevariti viharje. Zahvaljujem se vsem članom odborov in njihovim predsednikom za njihovo požrtovovalno delo, kar je bilo za uspešno delo delavskega sveta posebno pomembno, zahvaljujem se druženi, nepolitičnim organizacijam Železarne, ki so s svoje strani prispevale k razvoju samoupravljanja in delu delavskega sveta, prav tako se zahvaljujem vsem tistim v strokovnih ali drugih službah, ki so s svojimi nasveti, prispevki, analizami ali kako drugače pomagali razreševati zapletena vprašanja in pripomogli, da so bili sklepi delavskega sveta pravilni.

Med predlagatelji postopka so predvsem organi za notranje zadeve, mnogo manj pa inšpekcijski organi in drugi organi občinske skupščine ter gospodarske organizacije in občani.

V lanskem letu je bilo pri sodnikih za prekrške v občini v postopku 58 mladoletnih storilcev prekrškov, kar je kar 36 primerov več kakor leto prej. S področja prometa je bilo v postopku 28 mladoletnikov, predvsem zaradi vožnje brez voznškega dovoljenja, ostali pa so bili v postopku zaradi kršitve javnega reda in mira. V 38 primerih so bili izrečeni vzgojni ukrepi (opomin), v 18 primerih denarna kazen in le v dveh primerih sta bila mladoletnika kaznovana z zaporno kaznijo.

V postopku za prekrške je bilo v letu 1976 obravnavanih tudi 199 tujih državljanov, katerim je bila v 180 primerih izrečena denarna kazen, v desetih primerih zaporna kazen in v devetih primerih ukor.

Med posameznimi vrstami prekrškov so pri obravnavanih in pravnočasno rešenih tudi v letu 1976 prevladovali prekrški zaradi kršitve javne varnosti, in sicer: kršitev predpisov o prometu, spravljanju in prevozu nevarnih snovi, o nabavljanju, posesti in nošenju orožja, o prehajanju čez državno mejo in gibanju v mejnem pasu, o potnih listinah jugoslovanskih državljanov in o gibanju ter prebivanju tujcev — 1.660 prekrškov (leta 1975 — 1.811). Sledijo prekrški prometne varnosti na javnih cestah — 967 primerov (1975 — 776), kršitev javnega reda in mira — 577 primerov (1975 — 256), s področja gospodarstva — 120 primerov (1975 — 51), pri zadnjih pa je bilo največ prekrškov s področja kršitve predpisov o gradnji, in sicer 53, nadalje prekrški s področja obveznosti do dejavnosti organov oblasti in uprave, kjer prevladujejo kršitve predpisov o stalnem in začasnem prebivališču in o osebnih izkaznicah — 75 primerov (1975 — 45), prekrški s področja zdravstva — devet primerov (1975 — 18) in kot zadnji prekrški s področja dela, in sicer dva primera, medtem ko tovrstnih prekrškov v letu 1975 ni bilo.

V okviru reševanja družbeno pomembnih zadev so na občinskem so-

(Nadaljevanje s 1. strani)

boljši osebni dohodek, tudi na to, da imajo bližje do delovnega mesta.

Ali so pri vas Slovenke v večini ali delavke iz drugih republik?

Tudi iz drugih republik so, kar ena tretjina jih je. Res smo ženska temeljna organizacija. Težav je veliko. Po osebnih dohodkih smo v Železarni na repu, delovna mesta niso kvalificirana, v večini so polkvalificirana, zaradi tega so tudi osebni dohodki nižji.

Ženske so danes tudi drugače zelo obremenjene. Ali jim kako drugače pomagajo, če je, na primer, treba zamenjati dnino?

Ustrezno, kolikor moremo, kolikor gre. Posebno v poletnih mesecih je težko, ko so dopusti in je odsotnost velika. Naredimo, kar moremo. Težko je najti zamenjavo tudi zaradi tega, ker delavci med seboj niso pripravljeni menjati. Niti ženske niti moški niso med sabo toliko povezani, da bi zamenjali dnino.

Ali so vaše sodelavke aktivne v samoupravnih organih?

Rekel bi, da ne čutijo toliko potrebe po takem delu. Nekaj jih je, ki so pripravljene delati. Ponavadi so to ene in iste. Nekatere pa ne pridejo niti na sestanke samoupravnih delovnih skupin. Podobno je pri moških, sploh pri tistih iz drugih republik. Nekaj teh fantov je izredno dobrih in aktivnih, nekateri pa nič. Glejamo samo na zaslužek.

Starejše ženske so rasle z obratom. Bilo je težko, dostikrat ni bilo dela. Pred leti so morale delati povsod drugod. Te pridejo delat tudi ob prostih sobotah, ker imamo velike potrebe zaradi plana, zaradi naročil. Temeljna organizacija jim veliko pomeni. Mlajšim pa ne. Po eni strani »jamramo« zaradi osebnih dohodkov, ko pa bi jih lahko popravili, jih pa ni.

Lepo bi bilo, ko bi se vsi zavedali tudi odgovornosti do dela. Zelo hitro lahko pride do velike škode.

Kako je pri vas z mladinkami in z osnovno organizacijo Zveze socialistične mladine Slovenije?

Organizacijo imamo, pa bolj spi. Nekaj jih je aktivnih, veliko pa ne. Ženske je sploh težko aktivirati v družbenopolitičnih organizacijah. V vseh letih, kar pomnim, smo imeli dve predsednici osnovne organizacije sindikata. Morale pa bi biti v večini. Problemi so taki, da bi jih lahko ženske reševale.

Ali bi se to dalo na kak način izboljšati?

Vzgoja, predvsem vzgoja. Ves čas se je treba pogovarjati s sodelavci.

Vi ste tudi vodja samoupravne delovne skupine. Koliko vas je in kako delate?

Nas je 14. Druge so večje, tudi do sedemdeset. Veliko smo v stikih. Delamo v dveh izmenah, pravzaprav delajo, ker sem jaz ves čas dopolne. Tako pridemo vsakih štirinajst dni v stik. Prilagoditi se je treba izobrazbi in če je potrebno, povedati tudi v srbohrvaščini. Prav tako pride lahko do ovir v delovnem procesu zaradi jezika. Vse, kar delamo, delamo v pogovoru. Tudi o normah smo se predhodno pomenili.

Kaj pa osnovna organizacija sindikata?

Dela v redu, predsednik je aktiven, pri izbiri smo imeli srečno roko. Sindikalni izlet je bil pred enim mesecem. Lani je bil le piknik, ker smo sredstva solidarno odstopili za Posočje. Kulturnih akcij, samostojnih, ni. Nekaj se jih ukvarja s športom, tudi žensk, s kegljanjem, s streljanjem. Pred časom smo imeli šahovsko tekmovanje, v namiznem tenisu. Verjetno bo to spet zaživelo. Pravijo, da bo piknik v Završnici, kjer je trim steza, tako da bo združen z rekreacijo.

Povejte mi še nekaj o delu samoupravnih organov.

Delavski svet dela. Samo odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozastito še ni zaživel, ker nima jasno začrtanih smernic. Zdjaj pa še ljudi zaradi dopustov ni mogoče zbrati. Zadnjič smo imeli v zvezi s tem informativni sestanek v krajevni skupnosti Sava. Sestavili smo skupino za požarno varnost. O tem je bil govor na seji delavskega sveta. Predlog je bil, naj bi bili v njej delavci določeni po dolžnosti, vodje skupin, prizadevni delavci, ki so že pri teh službah zraven.

Drugi izvršilni organi normalno delajo, sestajajo se po potrebi. Kaj pa samoupravna delavska kontrola?

Ta je šibka, o njej malo vemo. Ne vem, ali je to delo tako nevhvalno, da se ga vsak brani, ker se boji zamere, po drugi strani pa je tako novo, da je težko začeti. Delavci ne vedo kako delati, razen tistih, ki so že bili v teh organih. Pomagati bo treba tudi preko drugih organov Železarne. Pravzaprav se vsi v samoupravno delo šele uvajamo. Čez čas bo verjetno bolje. Če smo začeli voz tiščati, ga spustiti ne smemo.

Bi še o čem želeli spregovoriti, o čem, kar vas tare?

dišču za prekrške posebno pozornost namenili in pristopili k takojšnjemu ukrepanju, oziroma obravnavanju prekrškov, ki so v zadnjem času zelo pogosti, s področja kršitve zakona o urbanističnem planiranju in zakona o graditvi objektov ter ostalih prekrškov, za katere predlagajo uvedbo postopka inšpekcijske službe.

Z zaporno kaznijo je bilo v lanskem letu kaznovanih 174 obdolženec, v skupnem trajanju 2.709 dni zapora, in znaša povprečna zaporna kazen 15 dni. Fizične, pravne in odgovorne osebe so plačale 1.043.820,55 din denarnih kazni, od tega so bile kaznovane z denarno kaznijo štiri pravne in štiri odgovorne osebe. Povprečna denarna kazen za fizične osebe je znašala 356,17 din, za pravne osebe pa 3.750 din.

Pri vsem tem moramo poudariti, da je jeseniška občina mejna občina in zato je zelo veliko nujnih primerov, ki jih je treba reševati takoj. Tako so v lanskem letu rešili 206 zadev s takojšnjo izvršitvijo denarne kazni, 83 zadev s takojšnjo izvršitvijo nadomestne zaporne kazni in 174 zadev s takojšnjo izvršitvijo zaporne kazni.

Iz poročila je tudi razvidno, da je bilo s področja prometa in prometne varnosti obravnavanih 967 zadev, od tega odpadle 56 primerov na inozemce. Najpogostejši so prekrški zaradi nepravilne spremembe načina vožnje — 192 (1975 — 145), vožnje vozil pod vplivom alkohola — 154 (160), vožnje brez vozniškega dovoljenja — 122 (86), neprimerne hitrosti — 102 (67), nepravilnega prehitavanja in vožnje mimo — 77 (111), izsiljevanje prednosti — 73 (64) in zaradi drugih kršitev prometne varnosti — 247 (59). Razen opomina in ukora je bilo za te prekrške izrečenih 914 denarnih kazni od 50 do 1.000, oziroma nad 1.000 din, sedem zapornih kazni in v 159 primerih kot varstveni ukrep odvzem vozniškega dovoljenja od treh do šestih mesecev, v treh primerih pa celo nad šest mesecev. Varstveni ukrep prepovedi izdaje vozniškega dovoljenja pa je bil izrečen 91-krat, in sicer za eno leto 63 primerov, za leto do dveh let 21 primerov in nad dve leti sedem primerov.

Poročilo zajema tudi ostalo problematiko, s katero so se srečevali sodniki za prekrške v občini, iz vsega pa je razvidno, da sodnik za prekrške v našem samoupravnem sistemu doblja pomembno vlogo, ne samo na svojem delovnem področju, pač pa tudi na področju družbene samozastite in splošne varnosti delovnih ljudi in občanov.

RAZREŠITEV OBČINSKEGA JAVNEGA PRAVOBRANILCA

Zaradi odhoda na drugo delovno mesto izvršni svet skupščine občine Kranj, v soglasju z izvršnimi sveti skupščin občin Jesenice, Radovljica, Škofja Loka in Trzin, predlaga vsem trem zborom, da razreši dolžnosti občinskega javnega pravobranilca v Kranju Kristino Kobal.

POTEK SPREJEMANJA SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV O TEMELJNIH PLANOV SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti izvršni svet skupščine občine posreduje informacijo o poteku sprejemanja samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti za obdobje 1976—1980. Iz informacije je razvidno, da je na področju gospodarstva potekala javna razprava v 69 temeljnih organizacijah združenega dela, v katerih je zaposlenih 11.626 delavcev. Sklepe o sprejemu sporazumov je poslalo vseh 69 TOZD, to je 100% zaposlenih. Na področju družbenih dejavnosti je samoupravne sporazume podpisalo 39 temeljnih organizacij združenega dela, delovnih skupnosti, društev in drugih organizacij, v katerih je zaposlenih 1.564 delavcev. Poročevalci navajajo, da je bilo potrebno prvotno število organizacij na tem področju korigirati od 50 na 39, ker enajst organizacij nima lastnosti delovne skupnosti, ker zaposlujejo le po enega ali dva delavca. Združeno delo izven gospodarstva je sporazum v celoti sprejelo.

O temeljnih planov je potekala razprava tudi v naslednjih krajevnih skupnostih: Hrušica, Javornik — Koroška Bela, Mojstrana, Planž, Rateče, Sava in Žirovnica. O njem pa niso razpravljali v krajevnih skupnostih: Podmežaklja, Kranjska gora, Planina pod Golico in Blejska Dobrava.

Medtem ko je sporazume podpisalo celotno združeno delo, le-teh doslej še ni sprejelo združeno samostojnih obrtnikov, oziroma jih niso podpisali tisti občani, ki z lastnimi sredstvi in z osebnim delom opravljajo gospodarsko in drugo dejavnost.

Delegatom obeh zborov je predložena na vpogled tudi razpredelnica sredstev za posamezno interesno skupnost, ki se bodo na podlagi sprejetih prispevnih stopenj zbirale v letu 1977.

Delegatom je predložen v razpravo in sprejem tudi predlog odloka o prispevnih stopnjah za financiranje družbenih dejavnosti v času od 1. avgusta do 31. decembra 1977.

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA BO RAZPRAVLJAL ŠE:

PREDLOG ODLOKA O SPREMEMBI IN DOPOLNITVI ODLOKA O DOLOČITVI DELEGATSKIH MEST, OBLIKOVANJU KONFERENC DELEGACIJ IN SKUPNIH DELEGACIJ ZA ZBOR ZDRUŽENEGA DELA SKUPŠČINE OBČINE JESENICE: V letu 1976 in 1977 je bilo več organizacijskih sprememb v organiziranju, povezovanju in združevanju TOZD, kar zahteva ustrezne spremembe pri določitvi delegatskih mest po temeljnih organizacijah združenega dela in drugih organizacijah ter delovnih skupnostih. Razdelitev delegatskih mest je usklajena s prvotnim ključem razdelitve, ki temelji na številu zaposlenih, in so v celoti upoštevani predlogi, oziroma pripombe, ki so jih dale organizacije združenega dela že v postopku oblikovanja odloka.

Po spremenjenem odloku ima 18 temeljnih organizacij združenega dela in vse tri delovne skupnosti Železarne po eno delegatsko mesto v zboru združenega dela, to je skupaj 21. TOZD Profilaria, TOZD Vratni podboji in TOZD Kovinoservis pa imajo skupaj eno delegatsko mesto.

PREDLOG SKLEPA O POTRDI TVI SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽEVANJU TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA V VZGOJNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD IN PREDLOG SKLEPA O POTRDI TVI SPREMEMB IN DOPOLNITVI STATUTA CENTRA SREDNJIH SOL: S prvim aktom se delavci, organizirani v deset TOZD, združujejo v delovno organizacijo vzgojno izobraževalni zavod Jesenice, z namenom, da bi bolj učinkovito opravljali vzgojnoizobraževalno delo, varstveno in pedagoško delo in da se v tej delovni skupnosti zagotavlja skladen strokovni razvoj in napredek ter ekonomska in socialna varnost delavcev. Spremembe in dopolnitve se nanašajo na zakon o združenem delu, ustavo in ostale materialne predpise. Komisija za samoupravne akte organizacij združenega dela pri skupščini občine predlaga zboru združenega dela, da dokument potrdi.

Predlagane spremembe in dopolnitve statuta centra srednjih sol se nanašajo na razširjeni poslovni predmet. Prvotno je poslovni predmet obsegal le vzgojo in izobraževanje dijakov, pripravo za študij na višjih in visokih šolah ter dajanje zaključne končne izobrazbe, sedaj pa vključuje še izobraževanje delavcev ob delu.

DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR BO RAZPRAVLJAL ŠE:

O PREDLOGU PROGRAMA IN PREDLOGU ZA SKLENITEV DRUŽBENEGA DOGOVORA O SKUPNEM FINANCIRANJU LOKALNE RADIJSKE POSTAJE TRIGLAV JESENICE: Dogovor se nanaša na leto 1977 in zajema 700 ur radijskega programa, razdeljenega na posamezna področja, za kar naj bi podpisniki prispevali:

— skupšč. obč. Jesenice	74.000
— skupšč. obč. Radovljica	37.000
— kulturna skup. Jesenice	52.000
— kulturna skup. Radovljica	26.000
— TTKS Jesenice	26.000
— TTKS Radovljica	13.000
— TIS Jesenice	28.000
— TIS Radovljica	14.000
SKUPAJ	270.000

Delovna skupnost radia Jesenice pa bo z emitiranjem obvestil, čestitk, osmrtnic in ekonomske propagande sama ustvarila skupni prihodek v višini 580.000 din. V lanskem letu je bil ustvarjen skupni prihodek v višini 793.204 din in je bila cena ene radijske ure 1.271 din.

OBVESTILO INVALIDOM, ZAPOSLENIM V ŽELEZARNI

Izvršni odbor aktiva invalidov, ki so zaposleni v železarni Jesenice, obvešča vse invalide, ki so zainteresirani za rekreacijsko balinanje, da imamo v rekreacijskem centru Kres rezervirano stezo za balinanje in to vsak torek in petek od 16. do 18. ure.

Vabi IO aktiva invalidov Železarne

Težave imamo s kadri, sploh z vodilnimi. Imeli smo težave pri izbiri vodje TOZD, zdaj imamo vršilca dolžnosti.

Tudi osnovna organizacija zveze komunistov je slaba. Malo nas je, komaj trinajst. Sam sem komunist trideset let, bil sem sekretar, pa sem zaradi obremenitev proslil, naj me razrešijo. Delo imam doma, pa star sem postal. Počutim se utrujenega. Nimam več tiste energije kot včasih. Sedanjí sekretar je mlad, pa premalo aktiven. Tudi pomoči s strani TK ZKS ni.

Komunistke imamo tri. Lahko bi sprejeli še dva, sekretariat bi moral več delati. Sam ne morem, povedal sem, zakaj ne. Obremenjen sem, sem član delavskega sveta, član TK ZK.

Z Miro Grajevo sva se pogovarjali o delu osnovne organizacije sindikata. Pravi, da se tudi pri njihovem delu pozna, da je čas dopustov.

Tudi za kulturne prireditve ni preveč odziva, za kakšne že, za druge malo manj. Karte razdelijo tistim, ki jih predstava res zanima, včasih je to odvisno tudi od izmene. Marsikateri, ki dela popoldne, se prireditve ne more udeležiti.

Letos so imeli malo športnih prireditev, sneg so zamudili. Drugače se športnih srečanj udeležujejo tudi ženske. Sama rada keglja in sanka.

Kako uskladiate svojo aktivnost z delom doma?

Zdjaj imam več časa, ker so otroci že veliki. Tudi drugače doma zaradi tega nimam problemov.

Ali so pri vas delavke aktivne?

Saj morajo biti, v večini so. Sicer jih težko dobimo, kadar zbiramo kandidate, dobimo jih pa. Kažejo in ne kažejo zanimanja. Mlajše imajo družine, starejše pa druge skrbi.

Kaj pa mladinke?

Nekaj jih imamo in nekatere so zelo pridne. Drugače so mladi uredili volišča, opravili delovno akcijo v Posočju, počistili so obrat. Izobražujejo se pa ne.

Problemov je veliko: odsotnost, porodniški dopusti... Kako si pomagajo?

Poskušamo, kar se storiti da. Delamo ob prostih sobotah. Pri nas je dosti fizičnega dela in delamo krepko že med tednom, sploh zdaj, poleti. Ob sobotah pa je veliko dela tudi doma.

Ali imate kakšno žensko na vodilnem delovnem mestu?

Na vodilnem delovnem mestu je pa ni.

Ali za to ni interesa ali so kakšni drugi vzroki?

Odgovornost je zelo velika. Ko bi prišla kakšna spodbuda z vodstva TOZD ali s kadrovskega sektorja, bi se verjetno tudi kakšna našla. Mogoče bi bilo treba narediti kakšno šolo, toda šlo bi.

Kako bi se obnašale ženske, ko bi jih vodila ženska?

Taka ženska mora biti ženska z določenim nastopom, taka pač, da jo spoštujejo.

Ali ste povezane v kolektiv, ali se med sabo dobro razumete?

Kar je ožje okolice, tudi v delovnih skupinah, se dobro razumemo. Pomagamo ena drugi. Saj lahko človek opravi sam svoje delo, toda brez drugih ne gre, rabi pomoč.

Ali se ženske razgovorijo na sestankih samoupravnih delovnih skupin ali so tiho?

Seveda se postavimo, toda le malokdaj kaj dosežemo. Ne cenijo nas tako, kot bi nas morali. Mislim kot delavke. Ne vrednoti se naše delo tako, kot bi se moralo. Dolgo časa se pritožujemo zaradi osebnih dohodkov. Zdi se mi, da bi bilo to prej rešeno, ko bi bili moški na teh delovnih mestih. Očitajo nam neizobraženost, nekvificiranost, priučenost.

Ali menite, da je vzrok v tem, ker ste ženske?

Zagotovo. Saj so tudi moški slabo plačani, me pa ne pridemo niti na povprečje Železarne. Ne bi se primerjala s strojnikom, ki je ravno tako priučen kot jaz, pa ima višjo postavko. Res ima višjo normo. Toda glede na to, da premečem 4.500 kg na dan, zraven pa moram paziti še na kvaliteto, kljub temu da včasih dobim slabo žico, sem slabo plačana. Ko ne bi bilo dela ob prostih sobotah, bi bilo porazno. Imam šesto grupo, to je največ, kar lahko dosežem, razen v skladišču so večje. Perspektiv za napredovanje nimamo, nimamo pogojev, šole.

Ali bi šli naprej v šolo?

Zdjaj bi. Čas imam, samo ne vem, če se splača. Ne vem, koliko bi bilo haska. Veliko delovne dobe že imam, 26 let. Pa včasih smo bili bolj za gnani.

Ali dobite ženske kakšno spodbudo za izobraževanje?

Same od sebe se ne bi izobraževale. Ne veš, ali boš dobil delovno mesto, ko bi se izobražila, tudi spodbude ni. Za nami gre mlad, šolan kader. Saj smo seznanjene z razvojem obrata, ne vemo pa, kako bo v bodoče, katera delovna mesta se bodo odprla. Ko bi nas kdo spodbudil, bi se verjetno kakšna odločila.

Vidijo, da smo pridne za delo, pa nas pustijo delati. Pa vedno težje delamo, starejše smo, mogoče bi bilo tako delo lažje in marsikateri bi si tako rada pomagala.

Potem sva se pogovarjali z Ivanom Jenstrlovo, zavijalko, ki žela tod že 27 let.

Kako ste uskladili skrb za družino in zaposlitev?

Bilo je težko, ker nisem imela kam dati otrok. Večkrat sem morala vzeti dopust. Z možem sva oba zaposlena v Železarni in sva se menjala. Zdjaj je hčerka že končala šolanje in ostane še eden, ki je star deset let. Pa še ta je zelo samostojen.

Kako ste ženske kaj aktivne v samoupravnih organih?

Se kar. Jaz sem v sindikatu. Drugače nisem aktivna. Saj veste, ti sestanki, to ni za takole žensko.

Zakaj tako mislite?

Saj rada kakšno rečem. Na sestanku osnovne organizacije sindikata še grem, pridem kakšno uro prej. Da pa bi morala tako kot nekatere v Kazino in biti tam tri ure, ne bi šlo. Imam družino in vrt, domačega dela dovolj.

Ali mislite, da je to glavni vzrok, da ženske niso aktivne?

Večina nas je žensk, imamo majhne otroke in tista, ki jih ima v varstvu, jih mora iti ob dveh iskat. Če je sestanek ob dveh popoldne, se ga ne more udeležiti. Potem pa je vseeno, če ni nikjer.

Kaj pa na sestankih samoupravne delovne skupine? Ali kakšno rečete?

Seveda rečemo. Imamo sestanek, pa je treba kaj potrditi in potrdimo tja v tri dni. Ko pa je treba dati toliko in toliko za SIS, so vsi šli pokonci: Zakaj toliko? Prej, ko je bilo treba potrditi, pa se ni nihče poznimal ali prebral.

Brali smo v Železarni, da imate enega najnižjih osebnih dohodkov. Ali ste o tem govorili?

Tudi. Za delo smo na drugem mestu, za plačo pa na predzadnjem. Petnajstega je malo v kuverti, pa se ženske razburjajo. Lahko delamo ob prostih sobotah, pa ne, da ne bi hotele delati. Pri nas so ženske, ki so samohranilke, pa zaradi tega izgubijo otroški dodatek. Tudi jaz sem ga, ker sem imela toliko nadur. Največ zaradi tega nočejo delati ob sobotah. Pravijo še, da so premalo plačane, premalo ocenjene.

Pred 27 leti, ko sem jaz začela, ni bilo zime, da ne bi delala drugod, ker ni bilo dela. To bi se lahko še kdaj zgodilo. Pa ženske nočejo, dela imamo pa veliko. Saj imajo razlog: ene zaradi otroškega dodatka, drugim ni potrebno, tretja ne more zaradi drugih. — Če pri nas ne dela vsa skupina, tudi druge ne moremo, če nas je premalo.

Ali mislite, da je vaše delo resnično premalo vrednoteno?

Skoraj bi rekla, da je res. Pri nas se veliko naredi. Včasih smo naredile več kot pol manj. Res je bilo, da je bil takrat denar več vreden in tudi življenjski stroški so bili nižji. Res imamo zdaj dela dovolj. Kaj pa, če spet tako pride, da ga ne bo? Tega se pri nas ženske sploh ne zavedajo. Me, stare, ki smo tu že dolgo, vemo, kako smo hodile po drugih obratih, po šamotarni, žebeljni, progo smo čistile na transportu. Na vse strani smo šle. Tista, ki na novo pride, tega ne ve. Pa jih še lahko doleti.

Ali jim to kaj poveste?

Ali hočem vsaki posebej praviti? Rekle bodo, da se dajem. Saj veste, kako je med ženskami. Kakšna bo rekla, da se silim naprej. Pa v 27 letih nisem napredovala.

Ali mislite, da se pri vas da napredovati?

Bi se dalo, posebno pri mladih. Izpit za viličarja ali žerjav ima dosti žensk, tudi pri nas ena. V šolo bi lahko šle, samo pri nas ni bilo slišati, da je kakšna možnost. Vse delamo na dve izmeni. Če pa hočeš iti v večerno šolo, moraš delati samo dopolne.

Pri vas so vodilni moški. Kako bi sodelavke sprejele žensko?

Tam, kjer jaz delam, bi lahko bila. Je kakšno delo, da bi lahko bila. Tega pa ne vem, kako bi jo sprejele. Moški ima drugačen nastop. Lahko bi pa poskušili. Ženske smo preveč občutljive. Sama si tega ne bi upala. Začela bi jokati, ko bi mi kdo kaj hudega rekel.

Ali imate pri vas kaj mladink?

Nekaj jih imamo, samo od mladine se bolj malo sliši. Enkrat je bilo nabito, da imajo sestanek. Pa tisti obisk otrok s Koroške Bele so organizirali. Drugače ne vem, ali so mlajše aktivne ali ne, ker sem starejša in se zanje bolj malo zanimam.

Ali bi zamenjali delovno mesto?

Zdjajle ga ne bi menjala. Delovne dobe imam skupaj trideset let in nekaj let bom še zdržala. S sodelavkami se dobro razumemo, pomagamo druga drugi. Težko bi začela na novo.

8

8

Nadaljevanje prihodnjič

Preveč časa bi izgubili, ko bi se ustavljali pri vseh znamenitostih, ki jih je po Atenah na vsakem koraku dovolj. Grška vodnica nam je kar naprej zavzeto razlagala s sprednjega sedišča, kaj vse se je njega (Zevsa), dni dogajalo tod okoli pod močeno Akropole.

NA HRUŠICI JE BIL V NEDELJO ZBOR INTERNIRANCEV

V veliki dvorani doma družbenih organizacij na Hrušici je bil v nedeljo, 17. julija, zbor nekdanjih internirancev, političnih zapornikov in izgnancev občine Jesenice, ki sta ga pripravila krajevni odbor ZB NOV Hrušica in odbor za interniranje pri občinskem odboru ZBZB NOV Jesenice. Slabo vreme v jutranjih urah je marsikoga zadržalo doma, zato udeležba ni bila takšna, kot so pričakovali organizatorji.

Udeležence zbora je pred začetkom najprej pozdravila domača godba na pihala DPD Svoboda, ki je imela pred domom promenadni koncert. Zbor je odprl predsednik krajevnega odbora ZB NOV Hrušica Maks Klinar, ki je med drugim zbranim predstavil to krajevno skupnost in njeno udeležbo med NOB. Slavnostni govornik pa je bil predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar. Poudaril je pomen takšnih srečanj, ki zblížujejo med seboj občane v skupnih prizadevanjih za nadaljnjo izgradnjo samoupravne socialistične družbe. Ko je govoril o dogodkih iz NOB, je dejal, da niti leta niti karkoli ne morejo zbrisati spominov na takratne strašne dogodke, ki so jih doživljali tudi jeseniški interniranci, politični zaporniki in izgnanci.

Udeleženci zbora so tudi poslali komisiji za interniranje pri republikanskem odboru ZBZB NOV Slovenije protestno pismo, da se začnejo hitreje reševati zadeve okrog Druschkeja in ostalih vojnih zločincev, ki so največkrat krivi, da je bilo iz naše občine odpeljanih v koncentracijska taborišča in izgnanih nad dva tisoč občanov, da jih je 119 zgorelo v krematoriju in da je bilo s tega področja ustreljenih 145 talcev.

Sledil je kulturni program, za katerega je scenarij pripravil Joža Varl, odsko sceno pa Aleks Gusev. Nastopili so domača godba na

pihala pod vodstvom Stefana Prežljaja in recitatorji DPD Svoboda Hrušica, ki jih je vodila Stanka Razinger, ter moški oktet DPD Svoboda Žirovnica — Breznica pod vodstvom Marjana Jemca. Po končanem zboru so si udeleženci lahko še ogledali razstavo eksponatov iz taborišča, ki jo je pripravila domača borbovska organizacija skupaj s tehničnim muzejem Železarne.

V popoldanskem času se je nadaljevalo tovariško in prijateljsko srečanje udeležencev zbora skupaj s krajinami Hrušice, ki v tem mesecu praznujejo svoj krajevni praznik. Med udeleženci zbora je bilo precej občanov, ki so bili med NOB v koncentracijskih taboriščih ali izgnani iz rodne kraja. Obudili so spomine na težke trenutke, ki jih tudi z občasno ne bo nikoli izbrisal.

J. R.

JUTRI BODO NA BELEM POLJU ODKRILI OSREDNJO SPOMINSKO PLOŠČO

V krajevni skupnosti Hrušica se že od 3. julija vrstijo najrazličnejše prireditve v počastitev krajevnega praznika. S svojimi programi se v praznovanje vključujejo vsa društva in organizacije. V soboto, 16. julija, so svoj prispevek h krajevni prazniku dali tudi člani prostovoljnega gasilskega društva Hrušica. Ob zgradbi Elima pri Savi so izvedli sektorsko vajo, k sodelovanju pa so povabili še gasilce iz železarne Jesenice in iz gasilskega društva Jesenice — mesto. Po vaji, ki je zelo uspešna, je predstavnik gasilcev iz Železarne zbranim razložil način gašenja s peno.

Praznovanje, tokrat že petindvajsetega krajevnega praznika Hrušice, se bo nadaljevalo jutri, 22. julija, ko bodo na spomeniku na Belem polju odkrili osrednjo spominsko ploščo padlim talcem. Priložnostna slovesnost ob odkritju bo zvečer ob 18. uri, nanjo pa so vabljeni svoji ustreljenih talcev ter vsi ostali občani. Do konca meseca bosta zatem organizirana še turnir v malem nogometu in taborni oženj, 27. julija pa bo še žalna svečanost na grobovih ustreljenih talcev v Begunjah.

POPRAVEK: Pretekli teden sta se v sestavek Slavnostna seja na Hrušici vrtili dve neljubi pomoti. Dobitnik bronaste značke Osvobodilne fronte je Janko ROBIČ in ne RABIČ, kot je bilo omenjeno. Govor na slavnostni seja pa je imel Janez Poljšak in ne Palčič. Prizadetima in ostalim bralcem se opravičujemo.

J. R.

JESENIŠKI UPOKOJENCI NA OBISKU V ZASAVSKIH REVIRJIH

V sredo, 7. julija, se nas je 73 udeležencev odpeljalo z jutranjim vlakom v Hrastnik, kjer sta nas že na železniški postaji pričakala predstavnika društva upokojencev Hrastnik.

DU Hrastnik je pri upravi steklarne uspelo dobiti dovoljenje za ogled tovarne. Dobili smo dva vodiča, ki sta nas spremljala in tolmačila posamezne faze proizvodnje od prave surovine — vložka do končnih izdelkov.

Za vse udeležence je bil najzanimivejši ogled popolnoma mehanizirane proizvodnje, to je, strojev, ki avtomatično iz malih kapljic taljenega stekla v minuti izdelajo več tisoč raznih steklenič.

Ni manj zanimiva ni bila polavtomatizirana proizvodnja, kjer smo občudovali spretnost »pihačev« in raznovrsten asortiment izdelkov. Kratek čas smo se zadržali tudi pri embalaranju, sortiranju in odpremi izdelkov. Po ogledu smo si bili edini, da se nekatera dela po težavnosti lahko primerjajo z delom v naših vročih obratih na Jesenicah, oziroma na Javorniku. Zahvaljujemo se upravi in vodičema steklarne, ki so nam omogočili ogled.

Iz steklarne smo se z lokalnim avtobusom odpeljali na Rudnik. V rudniku nas je sprejel direktor in nam zaželel dobrodoščilo ter nas seznanil z nastankom in obsegom posameznih ležišč rjavega premoga, s pričetkom prvega obratovanja rudnika in sedanjem stanjem posameznih kopov. Zelo izčrpno se je zadržal pri opisu dela v jamah ob trenutku, ko rudar pride na delo, pa do zaključka dne. Vodi se več vrst evidence rudarjev, ki so na delu, da se lahko hitro in natančno ugotovi, kdo in kje se nahaja, ko bi prišlo do nesreče. Nesreč pa v rudnikih navzlic največji pazljivosti nikoli ne bo mogoče povsem preprečiti. Na načrtih nam je direktor pokazal, kje in v kakšnih globinah tečejo posamezni rovi — koplji ter da je rudnik z rovom povezan z rudnikom Trbovlje, kamor vozijo ves nakopani premog na separacijo. Ob zaključku izčrpnega prikaza delovanja rudnika je tudi omenil, da se nahajajo v težkem finančnem stanju. Navzočim se nam je zdelo skoraj neverjetno, ko nam je povedal, da rudnik dobi za tono premoga komaj polovico od prodajne cene.

Ker sta zaščita in varnost rudarjev na prvem mestu, nas je tovariš direktor prepustil, vodji reševalne ekipe.

Reševalna služba ima svoje, potrebne primerne in opremljene prostore v podzemlju upravne zgradbe. Vodja — inženir, nam je s svojim pomočnikom prikazal delovanje posameznih reševalnih aparatov, kako so sestavljeni in kako se uporabljajo. Reševalna ekipa je sestavljena iz 15-članske posadke samih mladih in izredno zdravih reševalcev. Reševalna služba je organizirana tako, da v primeru nesreče takoj lahko stopijo v akcijo. Ogledali smo si tudi nekaj prostorov v zgradbi uprave, v katerih se rudarji opremijo pred odhodom v jamo. Prav je, da se tudi na tem mestu ponovno zahvalimo tov. direktorju za nadvse prišrčen sprejem, kot tudi inženirju — vodji reševalne ekipe za prikazano organizacijo in težave tako odgovorne službe.

Ceneno, obilno in izredno okusno kosilo so nam pripravili na terasi rudniške menze. Zahvalili in poslovali smo se od predstavnikov DU Hrastnik in se z avtobusom odpeljali v Trbovlje.

Pred domom DU v Trbovljah nas je sprejel predsednik, prekaljen revolucionar in borec Jože Pikel in nam zaželel dobrodoščilo. Člani izvršnega odbora smo izkoristili priliko za pogovore s člani izvršnega odbora DU Trbovlje glede uspešnosti delovanja društva in družbene pomoči, ki jo društva uživajo.

Predsednik jeseniškega društva Hanzl Verdnic se je v imenu vseh navzočih zahvalil predsedniku DU Trbovlje za prisrčen in iskren sprejem, obenem pa posredoval predlog sklepa izvršnega odbora, da bi se društvu pobratilo. Jože Pikel je s izrednim zadovoljstvom pozdravil predlog o pobratenju, saj je sodelovanje Jesenic in Trbovelj že tradicija. Izrazil je prepričanje, da bo predlog njihov izvršni odbor sprejel enoglasno. Ob tej priliki je prišlo tudi do izmenjave medsebojnih knjižnih daril — kot spomin na prijateljsko srečanje. Sledil je navdušen aplavz in oglasila se je borbena pesem.

Vabilo, naj Trboveljčani vrnejo obisk na Jesenicah, so z zadovoljstvom sprejeli in obljubili, da bodo naredili v najkrajšem času.

Kar prehitro je prišel čas odhoda in poslovili smo se od prijaznih gostiteljev.

Ko smo se v vlakom v večernih urah malce utrujeni vračali domov, smo bili enotnega mnenja, da je prijateljsko srečanje zelo uspelo in da si takih izletov in srečanj še želimo. Te.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 29. seji vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica 20. julija so delegati sprejeli odlok o določitvi prispevne stopnje za financiranje SIS družbenih dejavnosti od 1. 8. do 31. 12. 1977, odlok o določitvi obveznega prispevka za financiranje obveznih nalog SIS za varstvo pred požarom in odlok o potrditvi žariščnega načrta za Posavec. Obpravnavali in potrjevali so tudi poročila za 1976. leto kmetijsko zemljiške skupnosti, SIS za gozdarstvo, stanovanjske skupnosti, SIS za varstvo zraka gorenjskih občin, SIS za varstvo pred požarom, sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Potrili so tudi predloge za podelitev občinskih priznanj, ki bodo podeljena na srečani seji skupščine ob občinskem prazniku.

Izvršni svet OS Radovljica je na zadnji seji sprejel sklep, da bo predložil vsem trem zborom občinske skupščine na prvi seji v potrditev odlok o določitvi prispevnih stopenj za uresničitev programov občinskih SIS družbenih dejavnosti od 1. 8. do 31. 12. 1977. Po odloku bodo prispevne stopnje v tem času znašale za skupnost otroškega varstva 4,25 iz bruto OD, za izobraževalno skupnost 6,39, za kulturno skupnost 0,37, telesno kulturo 0,39, za skupnost socialnega skrbstva 0,67, za zdravstvo 6,13 iz OD in 1,31 iz dohodka, iz katerega se združuje se za zaposlovanje 0,46, za izobraževalno skupnost Slovenije 10,60, raziskovalno skupnost Slovenije 2,98, za skupnost pokojninsko invalidskega zavarovanja 12 iz bruto OD, 0,80 iz dohodka in 1,27 iz dohodka, katerega osnova je poslovni sklad.

Na 16. seji OK ZK Radovljica 12. julija so člani konference na osnovi ugotovitev stanja po obiskih delovnih organizacij ocenili uresničevanje sklepov 8. seje OK ZKS in družbenopolitične razmere v občini. Sprejeli so tudi o pripravi na volilne konference in o predlogih nove organizacijske ZK v KS, OZD in občini, o kadrovskih predlogih in merilih za bodočo sestavo OK ZK. Podrobno so obravnavali tudi poročila o lanskoletni akciji Človek, delo, kultura in izrekli priznanje najuspešnejšim komunistom in OO ZK po KS in delovnih organizacijah. Na dnevnem redu je bila tudi obravnava poročila o o uresničevanju sklepov in stališč problemske konference ZK o urbanizaciji in prostorskem načrtovanju, s posebnim ozrom na ukrepe preprečevanja drugih gradenj, ter potrditev poročila o realizaciji finančnega načrta komiteja OK ZK za 1976. leto.

Štiričlanska delegacija občinske skupščine, družbenopolitičnih organizacij in Almere iz Radovljice je bila od 13. do 16. julija na obisku v občini Brus in Svilajnac v SR Srbiji. S tamkajšnjimi občinskimi predstavniki skupščine, DPO in gospodarstva so se dogovorili o vsebini listine o pobratenju in o možnostih nadaljnjega sodelovanja na gospodarskem, kulturnem, telesno kulturnem področju. V obeh prijateljskih občinah v Srbiji in v Radovljici bodo podpisali listine o pobratenju za njihove občinske praznike.

Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito OS Radovljica je na 29. seji 12. julija razčlenil potek junjske vaje »Lubnik 77«, sprejel poslovnik sveta, obravnaval novo uredbno predpisa republike o ukrepih pripravljenosti in v več tekočih zadevah področja SLO. Svet je soglasno tudi s predlogom občinskega odbora ZBZB NOV in OK SZDL o imenovanju vojašnice v Radovljici po narodnem heroju Antonu Demšanu-Tončku.

Občinska skupščina Radovljica je imenovala komisijo za ugotavljanje katastrskega dohodka v sestavi: Pavel Grilc — šef geodetske uprave, Janez Pezdici — vodnogospodarski inženir, Andreja Ropret — referentka za kmetijstvo, Maksim Osvald — načelnik davčne uprave, in Ivanka Šrone — referentka za statistiko. Člani komisije so istočasno imenovani tudi za člane medobčinske komisije za ugotavljanje katastrskega dohodka občin Jesenice in Radovljica.

Od 15. februarja do 15. junija je urbanistična inšpekcija OS Radovljica ustavila gradnjo 8 počitniških hišic, 5 nedovoljenih gradenj stanovanjskih hiš, odkritih pa je bilo še 14 nedovoljenih gradenj počitniških hišic, ki so bile zgrajene že pred 1977. letom. V tem času je urbanistični inšpektor izdal 30 odločb o ustavitvi in uskladitvi gradnje, 16 kršiteljev pa je predlagal sodniku za prekrške v postopek.

V nedeljo, 10. julija, dopoldne so v parku vojašnice na Bohinjski Beli svetovno odkrili spomenik narodnemu heroju Andreju Zvanu-Borju, čigar ime nosi vojašnica. Spomenik, ki ga je izdelal jeseniški umetnik Jaka Torkar, je odkril vojak Milenko Milinovič, slavnostni govornik pa je bil Zvanov soborec Ludvik Rekelj iz Zasipa. V kulturnem programu so nastopili pevci iz Ljubnega in Zasipa, recitatorji iz garnizije in KUD Bohinjska Bela, osnovne šole Bratov Zvan iz Gorij ter godba na pihala iz Lesc.

Organizacijski odbor za izvajanje kulturne akcije Človek, delo, kultura pri OK ZK je predlagal priznanje za OO ZK v Zasipu kot najuspešnejše organizacije ZK v lanskoletni kulturni akciji ter Cirila Kraigherja, predsednika KUD Zasip in sekretarja OO ZK LIP Bled, kot najbolj prizadevnega in uspešnega posameznika v tej akciji v letu 1976. Predlog so soglasno potrdili na 16. seji OK ZK Radovljica.

Samoupravna enota za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu pri stanovanjski skupnosti Radovljica je lani zgradila, oziroma kupila za socialno šibke, mlado poročene, starejše in borborske družine v Radovljici, Bohinju, v Kropi in na Jesenicah skupaj 52 socialno stanovanj. Enota se je posebno vključila pri odpravi posledic potresa v Bohinju in pri gradnji novega doma upokojencev v Radovljici.

Lani so gasilske enote v radovljiški občini posredovale pri gašenju 33 požarov, predlanskim pri 28. Lani je bilo 7, leto prej pa 15 gozdnih in pašniških požarov. Gasilci so opravili tudi 3 druge intervencije, v primerjavi z letom 1975 pa kar za 17 manj. Gasilska društva štejejo 1.199 operativnih usposobljenih članov, 221 mladincev, 238 pionirjev in 330 drugih članov. Poprečna starost gasilcev v občini je 31 let.

Po sklepu OK ZK Radovljica bodo do 15. avgusta v vseh OO ZK in svetih ZK v občini preučili predloge nove organizacijske oblike povezovanja članstva ZK, upoštevajoč lastne razmere v KS in delovnih organizacijah. Po zbranih pripombah in predlogih iz OO ZK bo predlog nove organizacijske oblike obravnaval komitej OK ZK. Ta bo sprejel dokončni sklep, tako za OO ZK kot za vse ostale organe ZK v občini, ki bo veljal za izvedbo volitev po novem organizacijskem principu.

Prvo julijsko soboto je bil na Bledu slavnostni zbor delavcev zavarovalne skupnosti Triglav za Gorenjsko, posvečen jubileju tov. Tita in ZK ter 30-letnici gorenjskega zavarovalstva. Udeležencev zbora je govoril predsednik medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko Janez Varl, v kulturnem programu pa so nastopili člani kulturne skupine iz Trčice in pevski kvintet Gorenjci iz Naklega. Udeležencem NOB, zaposlenim v gorenjskem zavarovalstvu, so podelili priznanja in darila.

Kot v drugih turističnih krajih tudi v leškem avtokampu Šobec letos niso preveč zadovoljni z začetkom sezone. Že od maja se opaža precej manjši obisk tujih gostov in porast domačih turistov. Junija so imeli v kampu nekaj manj kot 8.000 počitnih tujih in blizu 800 domačih gostov. Lanskega junija je počevalo več kot 9.000 tujih in okoli 400 domačih gostov. Očitno je, sodeč že po sedanjem stanju, da tudi julij ne kaže preveč obetajočega turističnega prometa.

Na pobudo sveta KS in družbenopolitičnih organizacij Lancova so sredi marca začeli obnavljati in urejati vasko cesto od odcepa v Gornji Lipnici do Pustega gradu v dolžini treh kilometrov. Krajinu so se prostovoljno odločili za razmeroma visoke denarne prispevke in prostovoljno delo. Vse skupaj cenijo nad 400.000 din, vendar jim primanjkuje še okoli 230.000 din, da bi lahko povsem zaključili z deli na cesti, ki bi jo radi odprli za promet ob krajevni praznik v septembru. Razen pomoči v strojih SGP Gorenje in Gradbenega podjetja Grad Bled pričakujejo denarno pomoč tudi od občinske skupščine.

Po podatkih, ki jih je na osnovi javnih razprav v združenem delu o porabi sredstev za strokovne službe v SIS posredoval izvršni odbor izobraževalne skupnosti Radovljica, so stroški strokovne službe v 1975. letu znašali 0,99 % od celotnih sredstev te skupnosti, v letu 1976 so znašali 0,95 %, za 1977. leto pa planirajo 0,90 % stroškov od celotnega proračuna skupnosti.

Namesto dosejanega ravnatelja osnovne šole A. T. Linhart Radovljica Ivana Vodopivca, ki odhaja v pokoj, je občinska skupščina na 29. seji imenovala za novega ravnatelja Srečka Tomana, učitelja tehnične pouka na tej šoli.

Turistično društvo Lesc je pred dnevi izdalo načrt naselja Lesc v nakladi 10.000 izvodov, ki ga je namenila knjigovodnica in tiskarna Radovljica. Pregledno in okusno opremljeno publikacijo so uredili avtorji Miha Poldas in Franc Vovk, s fotografijami pa Milan Ropret in Lovro Hribar. Sredstva za načrt so razen TD Lesc prispevale delovne organizacije iz Lesc in Radovljice ter zasebni obrtniki iz Lesc.

Ob 70-letnici ustanovitve godbe na pihala iz Gorij so prejeli posebna priznanja kulturne skupnosti Radovljica kapelnik Julij Sörgo za 16-letno vodenje godbe, predsednik godbe Franc Pokljukar za izredno poštreno opravljanje dolžnosti, Janez Varl za nesebično in dolgoletno organizacijsko delo pri godbi ter najstarejši godbenik Jože Mulej za 62-letno aktivno sodelovanje pri godbi.

Tretje srečanje folklornih skupin, ki sta ga v soboto, 16. julija, na Bledu organizirala KPD SŽ Veriga Lesc in TD Bled, so posvetili letošnjim jubilejem tov. Tita in ZK, 55-letnici Verige in krajevni prazniku Bleda. Popoldne je bila po blejskih cestah povorka sodelujočih skupin v narodnih nošah, zvečer pa folklorni nastop v festivalni dvorani. Nastopile so skupine iz Madžarske, iz Globasnice, Beltince in Lesc. V povorki so sodelovali razen godbe na pihala iz Lesc tudi pevski zbor iz Ribnice in Godba na pihala iz Gorij, ki je pred festivalno dvorano priredila slavnostni koncert ob svoji 70-letnici.

Zaradi letos izjemno slabe letine, ki so jo povzročile spomladanske pobeze, so lastniki ribezovih nasadov v Gorjah obrali le nekaj nad 40 ton ribeza, kar je tri četrte manj kot lani. Za razliko od prejšnjih let ob julijski trgatvi ni bilo običajnega živžava številnih obiralcev iz drugih krajev, ker so vse delo lahko opravili proizvajalci sami. Za kilogram ribeza je KZ Bled letos plačala 22 din, skoraj še enkrat več kot lani, ko je bila odkupna cena 11,5 din.

ZAKAJ ENKRAT, ČE LAHKO DVAKRAT?

V gradnji je šolski center na Plavžu. Delavci so že v začetku naleteli na težave, ker so ugotovili, da temelji šole stojijo natanko na glavnem vodovodu Peričnik — Jesenice. Komisije se vrstijo druga za drugo in si belijo glave, kaj narediti z vodovodom. Vse to se nam zdi skoraj neverjetno ob dejstvu, da je bil ta prostor že 15 ali celo več let rezerviran za gradnjo šole. Toda načrtovalci vodovoda so najbrž takrat na to pozabili, ali pa so mislili samo na sebe. Že pri kopanju vodovoda pred dvema letoma je bilo med vrtničarji precej hude krvi, ko so zaozari v rodovitno zemljo, sedaj pa se bo vodovod seveda moral umakniti, da bodo lahko zgradili ustrezne temelje novi šoli. Tudi telefonsko omrežje to pot že tretjič prestavljamo!

Ljudje na tem območju različno komentirajo tako stanje, kajti očitno je, da še marsikaj gradimo nenačrtno, nestrokovno in ne da bi mislili za nekaj dni naprej, kar seveda izredno povečuje različne stroške. Ob takem komentarju je eden od članov komisije hudo mušno dejal: »Kaj se vendar razburjate, saj denar za predstavitev vodovoda ne bo šel iz samopriskevke. Kaže, da nekateri še sedaj niso domoumi, da so sredstva samo ena in to družbena, pa najsibo da gredo iz samopriskevke, proračuna ali našega prispevka za vodarino. »Žakelj« je samo eden, vprašanje je samo, kako z njim gospodarimo.

Joža Bertoncelj

S KROPARSKIMI PEVCI PO ITALIJI

Kadar govorimo o položaju Slovencev v Avstriji in Italiji, dostikrat slišimo le to, da so v neenakopravnem razmerju z večinskimi narodom. Kako to vpliva na življenje naših rojakov, je marsikomu med nami neznan. Običajno se zavedamo, da je delovanje na kulturnem področju tisto, ki ohranja in spodbuja boj za osnovne človekove pravice. Seveda pa so Slovenci tudi pri tem potisnjeni v stran v svoje »rezervate«. Gojijo domačo pesem in besedo, sodelujejo med seboj in z društvi matičnega naroda. A ta dejavnost bi imela vse drugačen pomen, ko bi jo enakopravno obravnavala avstrijska ali italijanska javnost. Takih primerov za sedaj skoraj ni.

Med redkimi priložnostmi je bila tista, ki jo je pred dobrim poldrugim letom dobilo društvo Valentin Vodnik iz Doline pri Trstu. To društvo, ki se bliža svoji 70-letnici, je med najbolj delavnimi na Tržaškem, dobro pa ga poznajo po Sloveniji in na Koroškem. Član njihovega moškega zbora je med služenjem vojaškega roka v toskanski pokrajini prišel v stik z zborom La Montanara iz Fivizzana. Na osnovi tega je italijansko društvo Dolince poslalo vabilo za sodelovanje, izmenjavo gostovanj, a s pogojem, da se pridruži še kak zbor iz Slovenije. V Dolini so bili najprej presenečeni, potem trdno odločeni, da priložnosti ne gre zamuditi. V krog sodelovanja so povabili moški zbor iz Kroke, s katerim so že dolga leta gojili stike. Za sodelovanje smo dobili vsa soglasja, ustavilo pa se je pri plačilu stroškov. Tako je stvar približno leto dni mirovala. Ko so se pred mesecem v Fivizzanu začeli organizacijski pripravljalci na peto mednarodno srečanje zborov, so se ponovno obrnili na Dolino s pozivom za gostovanje pevcev iz Slovenije. Ker je bilo predlagano tudi sodelovanje krajevnih, oziroma občinskih organizacij, se je kropsarsko društvo povezalo z njimi pa tudi z delovnimi organizacijami. Z združenimi močmi so zbrali 19.000 din, kolikor je bilo potrebno za plačilo avtobusnega prevoza. Največ je prispevala zveza kulturnih organizacij občine Radovljica, ki je tako posredno podprla prizadevanja slovenskega zbora iz Italije, da se uveljavi tudi pri večinskem narodu. Dolinci namreč poudarjajo, da šele na ta način predstavljajo resnični most med narodi sosednjih držav. Pri izbiri primerne termina je odločitev padla od 2. do 4. julija, ko ni bilo nobenih težav z obveznostmi v delovnih organizacijah. K sreči je ta datum ustrežal tudi organizatorjem v Fivizzanu.

Svojo dolgo pot smo začeli ponoči ob pol treh v Radovljici, kjer so med drugimi vstopili predstavniki občinske skupščine, sindikata, ZKO in KUS. Pozneje so se jim razen pevcev pridružili še predstavniki krajevnih organizacij, šole in podjetij iz Kroke. Po kratkem postanku na cesti blizu Postojne smo bili kar kmalu pri državni meji, toda prehod Fernetiči je bil zabaven s avtomobili, tovornjaki in avtobusi. Strašili so nas, da lahko čakamo tudi nekaj ur. Pa ni bilo tako hudo, čeprav se je nekaj časa le zavleklo. Bili smo še na naši strani, ko so prišli do nas člani društva iz Doline. Trije od njih so bili potem vse tri dni z nami kot spremljevalci in prevajalci, eden njih pa je tudi napovedoval naše nastope.

Dalje smo se peljali mimo Trsta proti Tržiču, kjer je ladjedelništvo pregnalo nekdanje slovenske ribiče. Pred desetletji so bili to pretežno slovenski kraji, zdaj je žal drugače. Vzroke seveda poznamo. Široka cesta je omogočala, da smo hitro napredovali v notranjost zgornjega dela Apeninskega polotoka. Na levi smo v meglici bolj slutili kakor videli obise Benetk. Na enem od postajališč smo se za kratek čas ustavili in pojedli malico, ki jo je za vse potujoče prispevala osnovna organizacija sindikata tovarne Plamen iz Kroke. Sonce je pripekalo in prvič smo se prepričali, kako prav je bilo, da so organizatorji poskrbeli za vozilo z air condition napravami.

Z modernimi cestami je pač tako, da se izognejo velikim naseljem. Kar žal nam je bilo, da smo le od daleč videli mesta kot Padova, Ferrara, Bologna itd. Ko smo se peljali mimo Reggio Emilie, smo se spomnili gostovanja ljubljanskega opernega gledališča v tem mestu. Nam se je mudilo do Parme, iz književnosti in filma vsem znanega mesta. Po kosilu smo šli do centra, a je bil čas le za kratek ogled spomenika padlim partizanom, bližnjih zgodovinskih arhitekturnih spomenikov in nakup razglednic ali kakega spominka. Kmalu po Parmi se cesta začne poglagoma vzpenjati v gorato verigo, ki preseka polotok. Tu smo poleg lepote pokrajine še posebej občudovali mojstrstvo italijanskih graditeljev cest. Ni čudno, da žanjejo toliko pohval. Na drugi strani, ko se cesta v nižini počasi bliža obali Ligurskega morja, smo v Auli, kjer je še 15 km do velikega mesta La Spezia, zavili na nekdanjo glavno prometno žilo med pokrajinama Toskana in Reggio Emilia.

Kmalu smo prišli do cilja, do Fivizzana, mesteca z 2000 prebivalci. Hribovita občina ima središčem vred okoli 10.000 ljudi. Pretežno so zaposleni v industriji, obrti in živinoreji. Kot smo zvedeli pozneje na sprejemu pri županu, je Fivizzano staro mesto, posebno od leta 1000 je o njem dovolj podatkov. Zdaj so še zlasti ponosni, ker se uveljavlja kot organizator tradicionalnih pevskih srečanj z mednarodno udeležbo. Letošnje je bilo že peto. Ko smo se peljali proti središču, smo ponosni opazovali, koliko naših zastav je viselo poleg italijanskih in avstrijskih, prek ulic pa so bili obešeni transparenti z imeni udeležencev zborov. Ustavili smo se na trgu, na prizorišču večernega koncerta. Bil je poln ljudi, gostov in pa domačinov, ki so hoteli z zadnjimi opravili. Pred odrom so delali tri velike zastave iz nageljnove, ki so jih za modro barvo naše zastave seveda morali posebej pobarvati.

Z velikih lepakov in takoj po prihodu na sprejemu pri županu smo šele zvedeli, kdo vse bo nastopal: moški zbor La Montanara iz Fivizzana, moški zbor Idica Clusone iz Bergama, moški zbor Cora di Alpi Apuana iz Castelnova, mešani zbor Koschaturege iz Celovca, moški zbor KUD Stane Zagar iz Kroke in prvi večer še otroški zbor iz Fivizzana. Po govorih župana in predsednika domačega zbora so spregovorili tudi predstavniki gostov, sledila je izmenjava spominskih daril in plaket. Kropsarji žebjarji so nekdanji tovarniki žebjele do Trsta, zbor pa je zdaj ponesel izdelke podjetja UKO, da bodo krasila uradne prostore občine in društva daleč v Toskani.

Po sprejemu so nas napotili do bližnjega kraja, kjer je bilo v internatu neke šole pripravljeno prenočišče — izredno skromni bivalni prostori za dečke, ki tu preživijo nekaj let (ko pridejo pozneje k vojakom, imajo nekaj življenjske šole že za seboj). Pod dom sem je prvič pošteno načela živce šoferju, in sicer zaradi ozihih in kratkih ovinkov, ki tako dolgega avtobusa najbrž še niso videli. Podvizali smo se s pripravo na koncert in se odpravili na večerjo, ki se je resda prilegla, a je bila kar preobitna. Prireditvev na lepo okrašenem in razsvetljenem trgu se je začela s svečanim uvodom, zastavami in navdušenimi komentarji, ki so razgibali številne poslušalce. Videti je bilo, da pozna ura nikogar ne moti, tudi otrok ne.

Vsi nastopajoči italijanski zbori so bili tipični predstavniki petja, kakršno je značilno za severno področje te dežele. Zanimivo je bilo tudi, da so vsi trije z imenom, sporedom in obliko tesno povezani z gorskim svetom. Čeprav po kvaliteti niso kdovekak posebno visoko, jim vendarle uspevajo številna gostovanja po Španiji, Grčiji, Mehiki, Kanadi in drugod. Celovski zbor je dovolj znan in je imel med vsemi največ prave, izdelane zborovske tehnike, programske pa se ni znal prilagoditi razmeram specifične zahteve zunanje akustike. Naš zbor je nastopal zadnji. Poprej pripravljeni na spored smo kar med potekom koncerta spremenili in vanj vvrstili pesmi, za katere se je zdelo, da se bodo v živahnem vzdušju bolj obnesle. Pesem Domovini je navdušila poslušalce, ki vsebine seveda niso razumeli, razvela pa jih je Ipavčeva glasbena govorica. Prepričljivi sta bili tudi dve partizanski, ki ju je s harmoniko spremljal Janez Zupan. Odziv poslušalcev in organizatorjev je kazal, da zbor ni slabo opravil svojega nastopa, čeprav smo se zavedali, da sta sposobnost in zbranost po takem dnevu slabši kakor običajno.

Po koncertu se trg še dolgo ni izpraznil. Prepevanje, sklepanja novih poznanstev in razgovori so se vrstili še dolgo v noč. Okrog tretje ure (naše druge ure) smo skupaj z bergamskim zborom odšli na počitek, kratek, pa zaslužek. Okrog pol devetih smo se vrnili v mesto in nekaj naslednjih ur se nam je prileglo za prijetno posedanje, brez gledanja na uro, napisali smo pozdrave v domovino, ogledali kraj, in tako pričakali odhod vseh zborov v slabih 60 km oddaljeni Castelnovu. Tik pred odhodom smo se pri vodnjaku sredi trga še slikali za spomin, zapeli v slovo in se odpravili. Šoferja in občutljivejši potnike je čakalo več kot dve uri živčne napetosti, šoferja pa še posebej hudo in naporno delo. Ozka in ovinkasta cesta po hribovitem svetu ga je pošteno zdelala. Komur se zaradi strmin tik pod avtobusom niso preveč želeli lasje, je laho užival v čudovitem pogledu na bližnje Apuanske Alpe, kjer še vedno pridobivajo prelep marmor. Od tu ga je dobival pred stoletji tudi slavni kipar Michelangelo. Končno smo se

le začeli počasi spuščati z višin in se bližati kraju nedeljskega nastopa.

Tudi Castelnovu je še v hribovitem svetu, a bolj v dolini kot pa Fivizzano. Najprej nas je čakalo dolgo in izdatno kosilo v restavraciji, katere lastnik je hkrati tudi župan pa še član zbora. Takoj potem so nas odpeljali še na krajši izlet, in sicer smo si ogledali moderno, bogato opremljeno rekreacijsko središče s športnimi igrišči, bazeni, hoteli, lovskim rezervatom, zabavišči itd. Ljubitelji šaha morda poznajo ta center z imenom Il Ciocco, kjer sta lani Korčoj in Petrosjan igrala polfinalni dvoboj izzivalcev svetovnega šahovskega prvega. Ob uživanje pa je bil spet šofer, ki ni mogel doumeti, da so ga organizatorji ponovno poslali na strmo in ozko cesto, kakršna je za njegov avtobus kar trd oreh. Kadar se mu je po manevriranju posrečilo posebno zahteven ovinek, smo mu zaploskali in to mu je očitno dalo nekaj nove volje.

Po vrnitvi v mesto je bil najprej sprejem na občini. Za tega ob odhodu iz Kroke nismo vedeli. Bili smo brez darila in smo se morali opravičiti. Za lepo spominsko plaketo smo se oddolžili le z zborovo gramofonsko ploščo, almanahom Naš plamen kulture in knjižico iz kropsarskega muzeja. Kot zanimivost so nam povedali, da je občina v hiši, v kateri je nekdanji prebival slavni pesnik Ludovico Ariosto.

Nedeljski izlet je bil v gledališču tipične italijanske oblike, ki je vplivala na arhitekturo večine opernih gledališč po svetu. V Castelnovu je to prijetna, nekoliko zanemarljiva dvorana, okrogla, s tremi vrstami lož in z okoli 400 sedeži. Za koncert, ki je potekal podobno kot oni v Fivizzanu, je bila polna. Velika jugoslovanska zastava, ki je visela med odrom in prvimi ložami, nas je obvezovala, da se ponovno potrudimo, zberemo še preostale moči in dostojno zapojemo. Čeprav ni bilo vse, kot bi želeli, smo s programom, ki smo ga zaradi drugačnega prostora spremenili, zadovoljili. Proti pričakovanju pa akustika ni bila posebno dobra. To se je posebno čutilo pri nastopu celovskega zbora, katerega vzorno tiho in intonacijsko čisto petje ni našlo poti po celem prostoru. Res pa je bilo to petje izrazno premalo razgibano, izbor pesmi pa tudi preveč enoličen in še predolg. Za nas so se pa Italijani čudili, češ, kako glasno zapojemo, pa se navadno še trudimo, da bi tudi potihlo zapeli. Kaj bi šele bilo, ko bi, recimo, prišel tja zbor Vres iz Prevalj?!

Po koncertu smo pohiteli v avtobus, saj je šoferja čakala zopet ista pot, ki ga je že podnevi prisilila, da je pokazal vse, kar zna. Nekateri v avtobusu so spremljali vožnjo, kot da sami šofirajo, drugim je uspelo malo zadremati. Spet je bila ura blizu tretje, ko smo v internatu legli k počitku. Zjutraj, bil je dan borca, smo bili po dogovoru ob pol devetih pri avtobusu. Še zadnjikrat smo spoznali, da naši gostitelji v organizaciji marsikaj prepušajo slučajnostim, improvizaciji in — potrpeljivosti. Skoraj dve uri smo čakali, da so nam pripeljali šoferja, ki je spal v mestu. Lahko bi rekli, da so nenadkriljivi mojstri, kadar želijo iz preproste prireditve narediti spektakl, če ne drugače, jim to uspe z živahnimi govorniki in komentatorji, ki poslušalce kar potegnejo za seboj, da po vsaki pesmi ne le s ploskanjem, pač pa tudi z vzklikanjem dajejo pevcem priznanje. Za nas, ki smo vajeni manj temperamentnih konferansjejev in poslušalcev, je bilo to novo in zanimivo srečanje z drugimi navadami.

No, šoferje smo dočakali. Šlo nam je namreč za čas. Do doma je bilo še okrog 700 km, med potjo pa smo si želeli še kaj zanimivega ogledati. Slaba volja se ni še takoj podela. Kar predolgo smo morali voziti po stranski cesti za tovarnjakom, ki je vozil apuanski marmor. Končno smo le prišli do prave, hitre ceste. Pokrajina se je spreminjala in vse bolj kazala, da se bližamo obmorskemu svetu. Občudovali smo desetine kilometrov dolgo in okrog dva metra visoko živo mejo sredi ceste, iz neprekinjene vrste belo ter rdeče cvečičih oleandrov. Med cesto in bolj ali manj oddaljeno obalo Ligurskega morja so se vrstila turistična naselja, kampinji, parki in sadovnjaki. Tu neke smo imeli posebno srečo, ki nas je rešila nove zagate za šoferja — ta je iskal in iskal črpalko, za kakršno je imel posebne kupone. Toda še preden jo je dočakal, je bil rezervoar prazen, to pa ravno tako, da je avtobus še pripeljal do prve črpalke. Seveda smo se vsi oddahnil in nadaljevali pot do Pise. Bili smo tako blizu, da je vsakdo hotel na lastne oči videti slavni poševni stolp. Priključili smo se množici belih, črnih in drugačnih turistov, govorečih najrazličnejše jezike tega sveta. Ogledovali so si in na filmske trake beležili neštete spominske posnetke treh značilnih zgradb na lepo zelenem travniku — krstilnice, katedrale in seveda stolpa, za katerega je treba priznati, da precej drugače učinkuje kakor s slike. Z gledom in zasilnim kosilom smo morali pohi-

V sprevodu folklornih skupin, ki so ga na Bledu izvedli 17. julija v počastitev krajevnega praznika, je poleg folklornih skupin Lenti iz Madžarske, KUD Beltinci iz Prekmurja in KPD Veriga Lesce sodelovala tudi folklorna skupina iz GLOBASNICE.

teti, da smo utegnili napisati še zadnje razglednice domačinom in znancem. Za nakup spominkov se je bilo kar težko odločiti, čeprav so vrste stojnic dolge, a ponujajo preveč kiča, kar je boljšega, pa ima visoko ceno. Kar prav, da se nam je mudilo.

Dobre ceste so spet omogočile hitro vračanje nazaj proti vzhodu in severu. Za nami je ostala Pisa, Pistoia, pa žal Firenze, ki bi si jih tako radi ogledali. Po eni najdražjih cest smo premagali slikovito verigo Apeninov in pri Bologni spet prišli do ceste, ki smo jo prevozili že prvi dan. Znova smo si ogledovali intenzivno obdelano pokrajino, ki je ua nepreglednimi žitnimi polji, sadovnjaki, vinogradi, drevnecami in namakalnimi sistemi en sam velikanski vrt. Cesta se po Padski in Beneški nižini sicer ogne vsem večjim krajem, a potnik se kljub temu lahko prepriča, da je to gospodarsko in kulturno močno razvita dežela, preprežena s številnimi prometnimi zvezami. Tudi vode ne manjka, čeprav se Pad, Adiža, Piava, Tagliamento, Soča in druge reke tu pa tam v izredno širokih strugah, polnih naplavin, skorajda zgubijo.

Vse je hitro šlo mimo nas in se izgubljalo v dalji. Še hitreje, ker je bilo v avtobusu dovolj dobre volje. Obvez ni bilo več, oglasila se je sproščena pesem — narodna, umetna, partizanska, zabavna, valčki in polke. Vse tri dni smo imeli tudi pravcatego referenta za dobro voljo — Janeza Mencingerja. V veselem razpoloženju smo dospeli na Fernetiče. Med kratkim postankom smo se

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

James BALDWIN: Šepet nežne ulice. (Beale Street Blues.) Roman. Založba Obzorja 1977.

Ameriški romani so nasploh bolj realistični od evropskih, pri tem pa imajo pogosto nerealistične, poetične naslove. To velja tudi za romane, ki so jih napisali ameriški črnci. Baldwin se vključuje v ameriško književnost kot izrazita antiteza na stališča belcev: samo po sebi umerno se mu zdi, da je glasnik zatirane manjšine, ki so ji Združene države obenem dom in jetišnica. Tako kot v prejšnjih romanih (Pojd in povej na gori in Drugo deželo imamo tudi že v slovensčini) opisuje tudi tu življenje na način, ki je blizu najbolj črnemu obupu, hkrati pa na svoj način optimističen. V tem romanu je polno obupa, zrevoltiranosti, preproste človeške topline, neugasljivega upanja. Vse to je v živem nasprotju s pretežno sivimi toni, ki prevladujejo sicer v sodobni književnosti. Od kod to? Zdi se, da so ameriški črnci prav zavoljo zatiranja, ki so mu izpostavljeni, ohranili vsaj tu in tam nekaj tiste človeške solidarnosti, ki je vladala nekoč med generacijami in med sosedi; kakor da med njimi na še čisto zamrl občutek, da smo vsi ena velika družina.

Baldwin v svoje romane rad vpleta verzje iz črnskih duhovnih pesmi. To pa je le kontrast k osnovnemu občutju, ki nikakor ni himnično-znanosno, ampak uporabi iško. Eden izmed pomembnih motivov pričujočega romana je prav nasprotje med dvema črnskima družinama. V eni dajejo osnovni toni tercijska mati in hčerki, ki sta »bolj beli« in bi se radi vrnili med boljše ljudi, v drugi pa ima glavno besedo oče, ki je robat, zraven pa, zlasti v odnosu do svoje hčerke, globoko človeški.

Prav ta hči (ki ji je zaupana vloga glavne pripovednice) je skupaj s svojim fantom nosilka zapleta. V vsakem romanu, ki naj bi ga ljudje z zanimanjem brali, mora biti neke neko ogroženo bitje, nekdo, za čigar usodo smo globoko zaskrbljeni. Bo pomoč prišla ob pravem času? Če zna pisatelj naslikati preproste ljudi, ki so se znašli v nesreči in ki v tej nesreči znajo »držati skupaj« — sta s tem zagotovljeni zanimivost in toplota. To je vedela že dolga vrsta starejših pisateljev od Victorja Hugoja naprej. Glavna junakinja tega romana pričakuje otroka z mladim črncem, prijateljem od otroških let. Fonny — tako je ime bodočemu očetu — pa se je znašel v zaporu, in sicer po krivici. Nek policist ga

poslovili od spremljevalcev iz Doline. Posebno smo se za pomoč zahvalili Mauru Žerjalu pa še Vojku Kocijančiču, ki sicer ni bil z nami v Toskani, je pa med najbolj delovnimi funkcionarji dolinske slovenske skupnosti.

Pred nami je bila še zadnja etapa poti do doma. V mislih smo že delali prvo bilanco gostovanja, do katerega je prišlo na željo tržaških Slovencev. Zanje je pomenilo prvi korak v sodelovanju z društvi večinskega naroda, kar naj bi jim pomagalo iz gospodarske, politične in kulturne izolacije. Morda bi bilo bolj učinkovito, ko bi jim roko ponudil bližnji sosed, s področja, kjer je ta problematika stalno prisotna. Fivizzano je le precej oddaljen. Vendarle je začetek storjen. Kropsarski zbor je s pomočjo raznih organizacij po svoje pripomogel k uresničevanju zamisli. Gostovanje je zboru in posameznikom dalo mnoga doživetja, s propagandnim in turističnim materialom, ki smo ga pustili v Toskani, pa smo naredili nekaj reklame za našo deželo. Imeli smo vtis, da smo dostojno predstavljali naše kulturno življenje. Dobili smo tudi vabilo za sodelovanje na mednarodnem pevskem festivalu v Pisi naslednje leto.

Delali smo že tudi prve načrte za nastope zbora iz Fivizzana drugo leto pri nas. Do takrat bodo spominska darila, zastavice in plakete v kropsarski pevski sobi spominjala na kratko turnejo po toskanski deželi. GE

je ovadil, da je posilil neko belko, državnih tožilec pa je posiljenko pripravil do tega, da je lažno pričala v Fonnyjevo škodo.

Roman je napisan v analitično-sintetični tehniki, se pravi, prepletajo se poglavja, v katerih junakinja opisuje to, kar se dogaja »zdaj«, in poglavja, ki opisujejo »preteklost«. Vsaka plast ima svojo lastno napetost: v »sedanjosti« se bojimo, da bo Fonnyja v ječi zlomila, in z njegovimi svojci vrd upamo, da bo lahko dokazal svojo nedolžnost; v »preteklosti« z zanimanjem sledimo razkrivanju predzgodovine — se pravi, razvoju dogodkov, ki so junaka konec koncev pripeljali v ječo.

Seveda pa imamo ob tem vseskozi občutek, da gre za nekaj več kot samo za Fonnyjevo usodo (in za usodo njegovega otroka, ki naj bi prišel na svet brez očeta, oziroma z očetom — kaznjencem). Značilno je že to, da je Fonnyjev »zločin« tipičen črnski zločin. Mogoče ni veliko črncev, ki bi se znašli v zaporu s tako obtožbo, vsekakor pa jih je nešteto, ki živijo v strahu, da jim bojo belci, ki trpijo za kompleksom rasne ljubosumnosti, naprtili kaj takega. (Saj je celo Sartre napisal dramo z natanko istim zapletom!) Občutek imamo, da Fonny na neki način predstavlja celotno črnsko manjšino, njegov še nerojeni otrok pa upanje te manjšine na bolj človeško sožitje z belci. Osebe tega romana imajo izrazito negativen odnos do dežele, v kateri živijo. O ameriškem pravosodju govorijo kot o »kremplih tega demokratičnega pekla«. Nekatere drugje beremo izjavo: »V deželi svinj in morilcev živimo.« In spet drugje, že na koncu knjige: »Kdorkoli je že odkril to Ameriko, bi zaslužil, da ga zakujejo v okeve in odvlečejo nazaj v njegovo deželo in pustijo umreti.«

Ko bi hoteli izreči dokončne sodbe o problemih, ki jih odpira ta knjiga, bi bilo to čisto preostvo. Pač pa bi bilo zanimivo vedeti, kakšen odmev imajo taki romani med povprečnimi ameriški bralci, zlasti med belimi. Verjetno se standardnemu amerišku državljanu zdijo stališča, kakršna so tu izražena, predvsem prenapeta, enostranska in zatorej nekonstruktivna. Očitno pa je, da ima obup, ki jih je porodil, neko stvarno osnovo. Ne glede na tako ali drugačno ideologijo pa je mogoče to knjigo brati kot zanimiv in človeško topel roman.

KULTURNA IZKAZNICA OBČANA JESENIC

XX. RAZREZOVANJE PROSTEGA ČASA

Zadnjič smo osvetlili »potrošnje« prostega časa, ki je značilna za jeseniškega občana. Videli smo, da največ prostega časa porabi za tri področja:

1. ukvarja se s svojo družino;

2. zahaja v planine, oziroma v naravo in

3. dela doma (na kmetiji, pri hiši) ali za honorarni zaslužek.

To je splošna podoba. Domneva-
mo pa, da je »življenjski stil« med

različnimi plastmi občanov različen: drugače »zabijejo« prosti čas občani različnih poklicev, šolske izobrazbe, starosti in podobno. Preverimo, ali domneva drži ali ne.

UGOTOVITVE SO POTRJEJENE

Primerjava izrabe prostega časa med poklici je jasno potrdila ugotovitve, ki smo jih nabrali z dosedanjimi analizami. Jasno iz preprostega razloga: večina aktivnosti našega raziskovanja poteka med prostim časom. Hkrati je to potrditeljski zanesljivost rezultatov.

ZVEZA MED PORABO PROSTEGA ČASA IN POKLICEM, OZIROMA TIPOM ZAPOSLOTITVE:

Pogostost (v %)	ukvarjam se z družino	hodim v planine in naravo	delam zase ali za dodatni zaslužek	družim in zabavam se s prijatelji	ukvarjam se s svojim konjičkom ali kaj drugega	počivam	ukvarjam se s kulturo	ukvarjam se s športom, šahom	dodatno študiram	delam v družbenopolitičnih organizacijah
delavec v neposredni proizvodnji	21,1	16,9	12,5	11,6	7,7	10,1	4,9	7,0	2,7	3,5
uslužbenec — delavec v režiji	24,9	15,2	9,3	8,2	11,6	6,1	7,0	6,6	6,0	4,6
gospodinja	28,8	11,3	17,9	5,3	17,6	11,3	5,3	0,9	0,3	1,3
dijak, študent kmet, obrtnik	2,3	17,1	3,0	22,8	8,4	7,2	14,4	14,4	8,4	1,1
ostali	25,0	12,5	15,0	8,1	10,6	13,1	5,6	1,9	1,2	3,8

ALI SO DELAVCI IZ NEPOSREDNE PROIZVODNJE BOLJ DRUŽABNI?

Bolj kot drugi poklici se z družino ukvarjajo gospodinjice, neprimerno manj pa dijaki in študentje, kar je povsem logično z obeh strani. Večina dijakov in študentov še ni poročena (natančnega podatka o stanu in stopnji družinske odgovornosti pa žal nimamo).

Druženje s prijatelji in znanci je najbolj značilno za dijake in študente (22,8 %) ter delavce v neposredni proizvodnji (11,6 %), mnogo manj za ostale poklice. Za dijake in študente je rezultat glede na njihov življenjski stil jasan. Teže je razložljiv za delavce v neposredni proizvodnji. Ponujata se dve domnevi: 1. delavci iz neposredne proizvodnje so v splošnem bolj odprti in družabni kot v drugih poklicih; 2. med njimi je več samskih oseb, ki svoj čas drugače izkoriščajo kot večji delež poročenih v drugih poklicih.

Ponovno se kaže, da za družbenopolitične organizacije najmanj časa porabijo dijaki in študentje ter gospodinjice. Dodatni študij veliko bolj zaposluje uslužbenke kot delavce v neposredni proizvodnji, kmete in obrtnike, medtem ko je med gospodinjicami ta aktivnost domala na ničli.

POČIVAJO TISTI, KI SO TEGA NAJBOLJ POTREBNI

Pri porabi prostega časa za kulturo ter šport in šah vidno izstopajo dijaki in študentje, pomembno pa zaostajajo gospodinjice. Dodatno pridobitveno delo preko rednega dvainštrideseturnega najbolj obremenjuje gospodinjice (17,9 %), kmete in obrtnike (15,0 %) ter delavce v neposredni proizvodnji (12,5 %). Uslužbenici in dijaki ter študentje so v tem mnogo na boljšem. (Za gospodinjice je sicer rezultat nekoliko sporen, ker ne moremo niti točno opredeliti, kaj je sploh njihovo »redno« in kaj »nadurno« delo).

Največ počitka si privoščijo kmetje in obrtniki (13,1 %), gospodinjice (11,3 %) in delavci v neposredni proizvodnji (10,1 %), manj pa dijaki in študenti in uslužbenici. Videti je, da (telesni) počitek najbolj prija tistim, ki ga najbolj potrebujejo. Med konjički in ostalimi aktivnostmi bi morali omeniti gospodinjice, ki množično navajajo ročna dela, zlasti pletenje, kvačkanje in vezenje. Zanimivo je, da so izleti v planine in naravo skorajda enako privlačni za vse poklice.

DRUŽENJE S PRIJATELJI SE Z IZOBRAŽENOSTJO ZMANJŠUJE

Z naraščanjem šolske izobrazbe občanov se zlasti krepijo dodatni študij in učenje, športna in šahovska ter delno kulturna dejavnost. S psihološkega in sociološkega vidika je nadvse pomenljiv podatek, da z naraščanjem izobrazbe upada prijateljevanje. Kje so razlogi za ta nenavaden pojav, ki pa je obenem tudi že znan, čeprav ga pogosto bolj slutimo kot jasno registriramo? Mogoče je, da bolj izobraženim druge dejavnosti jemljejo čas za druženje s prijatelji, da se krog prijateljev in znancev oži, mogoče pa je, da s z izobraženostjo povečuje introvertnost (zaprtost, usmerjenost vase).

Dodatno pridobitno delo med prostim časom najbolj zaposluje nižje izobražene občane (do osmih razredov šolanja) ter ljudi s poklicno šolo. Prvi so verjetno v to prisiljeni zaradi slabšega ekonomskega standarda, poklicno usposobljeni (obrniki) pa imajo za »fušanje« mnogo priložnosti, in sicer je veliko potreb po tovrstnih uslugah.

Izredno zanimiva in hkrati logična je krivulja časa, ki ga občani različne izobrazbenosti porabijo za počitek: krivulja namreč dosledno upada skladno z naraščanjem šolske izobrazbe.

STAROST OBKROŽJA OSAMLJENOST

Nekoliko presenetljivo je, da izraba prostega časa ni dosti odvisna od starosti občanov. S starostjo ugaša druženje s prijatelji (narašča osamljenost), zmanjšuje se čas, namenjen za dodatni študij ter šport in šah, narašča pa čas za počitek.

ŠE VEDNO »KLASIČNA« PODOBA MOŠKEGA IN ŽENSKÉ

Izraba prostega časa riše klasično, stereotipno podobo delitve vlog med moškimi in žensko: moški se namreč v prostem času bolj posvečajo prijateljem in znancem, športu in šahu, lovu in ribolovu, družbenopolitičnim funkcijam in dodatnemu delu ter študiju. Ženske pa se bolj posvečajo družini, počitku, ročnim delom ter kulturi. Zanimivo je, da med spoloma ni pomembnih razlik v dodatnem pridobitnem delu (moški 11,6 %, ženske 11,0 %) in ne v času, ki ga posvečajo izletom v planine in naravo.

OBČANI DOLINE IN ŽIROVNICE DELAJO VEČ KOT JESENICANI

Med razlikami v krajevnih območjih bi omenili le eno, ki posebej izstopa: občani Doline (16,2 %) in Žirovnice (14,9 %) so mnogo bolj zaposleni z dodatnim pridobitnim delom kot občani Jesenic (8,6 %). Rezultat je razumljiv, pač glede na polproletarski značaj Doline in Žirovnice. Močnejša je tudi gradbena ali »bajtarska« dejavnost »nemestnih« prebivalcev. Podatek je z zornega kota te raziskave še posebej pomemben, ker nam verjetno vsaj delno pojasnjuje, zakaj so Jeseničani pred Dolino in Žirovnico tako kulturno »superiorni«.

POJEM PROSTEGA ČASA NAJ IZGINE IZ NAŠEGA BESEDNJAKA IN PRAKSE

No, sedaj smo prosti čas lepo razrezali po koščkih in ga uredili po predalih. Ne smemo pa se izgubiti v tej goščavi podatkov in praktičnih zaključkov, ampak se moramo vsaj z nekaj stavki dvigniti za stopnjo višje — k širšim spoznanjem o tem, kaj sploh je prosti čas in zakaj se je pojavil.

Že v temeljni zasnovi je prosti čas nekaj povsem nasprotnega kot delovni čas. Prosti čas — to je čas prostosti, svobode, ugodja, veselja. Delovni čas pa je čas nesvobode, vpetosti, neugodja... Ali kakor se je precizno izražal Marx, delavec se v delu počuti izven sebe, kadar ne dela, pa se počuti pri sebi. Za našo družbo je seveda takšno pojmovanje prostega časa, ko ljudje bežijo pred delom kakor pred kugo, docela nesprejemljivo. Naš cilj je človek, katerega pravo bistvo je svobodno in ustvarjalno delo.

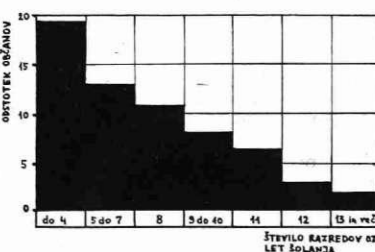
Zato ne moremo sprejeti umetne delitve dneva v delovni in prosti čas, delitve, po kateri bomo »rane«, pridobljene pri delu, krpali z »uslugami« zabavne industrije v prostem času. Še posebej ne zato, ker so številne raziskave dokazale, da prilapljanje zadovoljstva v prostem času ne morejo nadomestiti delavčevega nezadovoljstva, ki ga nabere v dolgočasnem, rutinskem, nesmiselnem in odtujenem delovnem času.

Zato si ne smemo delati utvar, da bosta vedno večja količina prostega časa in boljša »politika« regulacije

prostega časa lahko sami na sebi rešili vse probleme. Skozi dolgotrajen in naporen zgodovinski razvoj bo v prihodnosti morda prišlo do točke, ko se bo v naši praksi in miselnosti dokončno podrla pregrada med delovnim in prostim časom, to pa bo takrat, ko bo delo res postalo generično bistvo človeka.

Če lahko verjamemo slovitemu Faurastiéju, da bo človek prihodnosti posvetil od 100 ur proizvodnemu delu le šest ur, potem še toliko bolj postane jasna misel P. L. Kapice, ki smo jo citirali v začetku: »Če bi me vprašali, kaj je največja naloga sodobne znanosti, pa bi vam rekel, da bi morala človeka naučiti, kako naj izpolni svoj prosti čas.« Radi bi ga popravili in rekli: »Kako naj izpolni svoj celotni čas!«

Franc Belčič in sodelavci

Primerjava med deležem občanov, ki posvetijo svoj prosti čas počivanju, in šolsko izobrazbo. Iz grafičnega je jasno razvidna zakonitost: čim višjo izobrazbo ima oseba, tem manj časa porabi za počitek. K temu verjetno bistveno prispeva dejstvo, da imajo bolj izobraženi (fizično) manj naporno delo, delno pa tudi sestav njihovih potreb ter interesov.

ČESTITKI

Iz pobratenega mesta Valjeva, kjer služim vojaški rok, ob dnevu vstaje slovenskega ljudstva, kakor tudi k občinskemu prazniku 1. avgusta — čestitam kolektivni železarne Jesenice, posebno pa svojim sodelavcem na elektro vzdrževanju martinarne ter jim želim mnogo delovnih uspehov.

Vojak Rado Kokalj
V. P. 6734-26
Valjevo

Sodelavcem in vsem občanom čestitam ob dnevu vstaje slovenskega naroda.
Boris Šket
V. P. 4135/6
OBRENOVAC

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi naše drage žene in mame

FANIKE LAPAJNE

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste v teh bolečih trenutkih sočustvovali z nami. Posebno zahvalo izrekamo dr. Hribarju, kakor tudi sosedom za nesebično pomoč. Zahvala vsem sodelavcem in prijateljem za izrečeno sožalje, kakor tudi vsem darovalcem cvetja in vsem, ki ste jo tako številno spremili na naši zadnji poti.

Se enkrat vsem najlepša hvala.

ZALUJOČI: mož Venčeslav, sin Roman in ostalo sorodstvo

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

23. in 24. julija amer. barvni film VOJVODINJA IN POTEPUH, režija Melvin Frank, v gl. vlogi George Segal, Goldie Hawn, ob 17. in 19. uri.
25. in 26. julija franc. barvni film DETEKTIV MAČEK, režija Claude Lelouch, v gl. vlogi Michele Morgan, ob 17. in 19. uri.
27. julija amer. italij. barvni film LOS AMIGOS, režija Paolo Cavara, v gl. vlogi Anthony Quinn, ob 17. in 19. uri.
28. julija zaprto!
29. julija franc. barvni film NEVAREN POKLIC, režija Jacques Deray, v gl. vlogi Alain Delon, ob 17. in 19. uri.
30. in 31. julija amer. barvni film TAKSIST, režija Martin Scorsese, v gl. vlogi Roberto De Niro, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

23. in 24. julija franc. barvni film DETEKTIV MAČEK, ob 18. in 20. uri.
25. in 26. julija amer. barvni film VOJVODINJA IN POTEPUH, ob 18. in 20. uri.
27. julija zaprto!
28. julija italij. barvni film IGRALCI DRUGE VRSTE, ob 18. in 20. uri.

29. julija amer. italij. barvni film LOS AMIGOS, ob 18. in 20. uri.
30. in 31. julija nemški barvni film KID IN KOMPANIJA, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

23. julija amer. barvni film ŽELEZNA PEST, ob 20. uri.
24. julija italij. barvni film PRIDI IN SPOZNAJ MOJO ŽENO, ob 20. uri.
27. julija franc. barvni film MAČEK DETEKTIV, ob 20. uri.
30. julija amer. barvni film VOJVODINJA IN POTEPUH, ob 20. uri.
31. julija italij. barvni film IGRALCI DRUGE VRSTE, ob 20. uri.

Kino DOVJE — MOJSTRANA

23. julija amer. barvni film MALI INDIJANEC, ob 19. uri.
24. julija amer. barvni film ŽELEZNA PEST, ob 19. uri.
30. julija franc. barvni film MAČEK DETEKTIV, ob 19. uri.
31. julija amer. barvni film VOJVODINJA IN POTEPUH, ob 19. uri.

UPRAVNO ADMINISTRATIVNA ŠOLA

V upravno administrativno šolo za odrasle pri delavski univerzi Jesenice se lahko vpišejo kandidati, ki so že končali poklicno administrativno šolo pa bi hoteli svoje strokovno znanje izpopolniti in si zagotoviti popolno srednješolsko izobrazbo. Upravno administrativna šola izobražuje za poklic administrativni tehnik. Šolanje traja dve leti. V tem letu razpisujemo vpis v tretji razred.

V tretji razred upravno administrativne šole se lahko vpišejo absolventi poklicne administrativne šole, ti pa morajo opraviti nekatere diferencialne izpite, kar je odvisno od tega, kdaj so kandidati obiskovali poklicno administrativno šolo, ker se je predmetnik večkrat spreminjal.

Pojasnila o pogojih vpisa in predmetniku šole dobite na delavski univerzi Jesenice, telefon 81-072.

BORCEM KRAJIŠKE PROLETARSKE BRIGADE

Občinski odbor ZZZB NOV Jesenice prosi in poziva, da se borci prve krajiške proletarske brigade v najkrajšem času zgledajo na sedežu odbora C. m. Tita 86.

Prosimo občane, če poznajo katerega od borcev te brigade, da ga na ta poziv opozorijo.

MLADIM V KS PODMEŽAKLJA

V počastitev občinskega praznika občine Jesenice, 1. avgusta, je odbor ZB NOV krajevnih skupnosti Podmežaklja na svoji seji, 11. julija, med drugim sklepal, da organizira partizanski pohod mladih v partizansko bolnico na Mežaklji in k partizanskemu spomeniku na Obranci. Vodja pohoda bo borec partizan tovariš Ciril Petač.

Pohod bo v soboto, 30. julija, z odhodom ob 8. uri od stavbe krajevnih skupnosti Podmežaklja, Mencingerjeva 1.

INVALIDOM JESENIC

Društvo invalidov Jesenice obvešča vse člane, da je pisarna zaradi letnih dopustov zaprta od 27. julija do 24. avgusta. Prvi dan dežurstva, 24. avgusta, bomo sprejemali prijave za dvodnevni izlet proti Jadrani. Število omejeno.

Odbor

ZGODOVINSKI ARHIV LJUBLJANA — ENOTA ZA GORENJSKO

obvešča vse občane Jesenic, da so uradne ure za stranke vsako sredo od 13. do 16. ure v arhivskih prostorih na Jesenicah — prizidek na Cesti maršala Tita 65.

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 23. julija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta ZARJA — KAŠTA 2 NA TRŽNICI.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, stare mame in prababice

HILDE SITAR

se zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z nami, izrazili sožalje in nam bili v tolažbo v težkih trenutkih, darovali cvetje in jo spremili na naši zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem zdravnikom jesiški bolnišnice dr. Markežu in dr. Pogačniku ter osebju internega oddelka za skrbno nego v času njene bolezn. Enako se zahvaljujem Franči Malenšek za tople poslovilne besede, ki jih je izrekla ob odprtem grobu v imenu javniških žena.

Iskrena hvala sosedom, znancem in njenim prijateljicam za tolažilne besede in pomoč.

Zahvaljujem se tudi sodelavcem kolektivov železarne Jesenice, GOS Triglav Kranj — PE Jesenice in Elektro Kranj — Žirovnica za darovane vence in spremstvo na naši zadnji poti.

Prav lepa hvala pevcem društva upokojencev Javornik za žalostinke in spremstvo.

ZALUJOČI: mož Tone in otroci z družinami

ZALUJOČI: žena Marija, sinova Branko z družino in Zvonko, sestre, bratje in ostalo sorodstvo

DIAMANTNI PRELET ŠIMENCA

Poletna sopara in stabilno vroče vreme dajeta jadralskim letalcem malo upanja za doseganje dolgih preletov z jadralskimi letali. Pretekli tork je bil včasih tako toliko zakuhalo, da se je v zgodnjem dopoldnevu, da se je nekaterim zahotelo poskusiti prelet s ciljem v Vojvodini.

Letos najaktivnejši leški jadralski pilot Ivo Šimenc je bil pretekli tork že dokaj zgodaj na letališču in nekoliko nemiren, kar je pri njem le redkokdaj možno opaziti. Prejšnji večer je po vremenskih napovedih ugotovil, da se bo naslednji dan gibala zračna masa z dokaj veliko hitrostjo iz severozahoda proti Panonski nižini. To je eden od pogojev, ki daje možnosti hitro leteti in morda opraviti tudi 500-kilometrski prelet.

Šimi – tako ga kličejo letalci – je to jutro hitro pripravil ST-CIRRUSA in čakal na ugoden trenutek za start. Pri tem je treba biti dober strateg. Nekaj minut prezgoden štart lahko pomeni polom že na začetku, ker so termična dviganja lahko še slaba in ni možno ostati v zraku. Zamuda pol ure pa lahko prepreči doseg cilja preleta, tam nekje ob koncu popoldneva, ko ponaša termika in zato zmanjka pilotu le nekaj sto metrov višine, da bi bila 500-kilometrski razdalja premagana. Veliko preletov se je že tako končalo.

Nemirnost pilota je zato pred startom, ki lahko traja tudi preko osem ur, povsem razumljiva. Odločitev je padla nekaj minut po deveti uri. Štart je pilota povsem umiril. Šimi je zajadral nad dolino Drage. Po tem, kako je zaplaval njegov cirrus v termičnem vzgorniku in visoko pod oblak, je bilo povsem na dlani, da je krmilna palica v roki izkušene pilota.

Po grebenih Karavank in čez vrhove Kamniških Alp mu je šlo kar dobro. Nad zelenimi preprogami smučarjev na Golteh je našel lepo dviganje z jakostjo nad štiri metre na sekundo. Pridobljena višina mu je omogočila, da je z lahkoto preskočil preko Soštanja in Velenja do Paškega Kozjaka. Od tu naprej pa je vreme že začelo kazati zobe. Dviganja so pričela slabeti in baza oblakov je bila vse nižja. Uporabili je moral vse svoje letalsko znanje, da je ostal v zraku in se počasi pomikal proti gričevju v Podravini. Da je bilo vreme slabše vzhodno od Alp, pove že to, da so poskušali tudi odlični celjski letalci štartati z več letali na prelet 500 km, a jim kljub velikim prizadevanjem ni uspelo pridobiti toliko višine, da bi se pridružili Šimencu, ki je v tem času letel proti Paškemu Kozjaku.

Vsa pot čez Slavonijo je bila težka. Dviganja v vzgornikih so bila slaba, med pol in enim metrom na sekundo, baza oblakov nizka, močan veter pa je trgal vzgornike. Zato se je lahko dvignil v vsakem le za sto do dvesto metrov.

Ob tako slabih dviganjih je praktično skorajda nemogoče opraviti tako dolg prelet, kakršnega je imel za cilj Šimenc. Vso pot pa je imel velikega pomočnika v vetru, ki mu je pihal v rep s hitrostjo 20 do 30 km/h. V takih pogojih je opravil veter dobrih 150 km poti, to pa je bilo dovolj, da je letalo pozno popoldne zajadralo nad zlatorumenimi polji Srema, po preletu Donave pa je bil cilj praktično dosežen. Samo nekaj kilometrov naprej je cirrus elegantno zakrožil nad športnim letališčem v Lisičjem jarku pri Beogradu. Ob 17. uri je po sedem in polurnem letu letalo zdrselo po osušeni travi letališča, izstopil pa je utrujeni, a srečni pilot.

Šimenc je s tem opravil najtežji pogoj za osvajanje diamantne značke – preletel je 518 km.

Ob tem dosežku Šimenca je treba reči še to, da je eden najuspešnejših jadralskih pilotov v tej sezoni. Vpisal se je prvič med rekorderje po uspelem preletu 416 km v dvosednem letalu v družbi s pilotom Francem Štrukelj, skupno pa ima letos preletenih nad 6.000 km, kar je v naših slovenskih razmerah izreden dosežek. Na tekmovalnih se je tudi dobro držal ter se uvrstil na republiškem prvenstvu na peto in na državnem na četrto mesto.

M. L.

Prvega junija sta Štrukelj in Šimenc s preletom 416 km – Rateče–Čakovec–Rateče, dosegla državni rekord. Na levi Šimenc, na desni Štrukelj

VRŠIČ, LEPO SEDLO POTREBUJE NOV PLANINSKO SMUČARSKI OBJEKT

Po alpski avtomobilski cesti iz savske v soško dolino, med našimi najmočnejšimi skalnimi vršci med Kranjsko goro in Posočjem, se iz leta v leto pretaka vedno večja, pisana reka modernih nomadov. Vsi domači in tuji izletniki in turisti ne morejo prehiteti edinstvene lepote in veličine Spikove skupine, Krnice s Skrlatic, Rakove špiče, Rogljice, Razorja, Prisojnika, in Mojstrovke, ki prebadajo megle in se poganjajo skozi oblake do neba. To je lepota in veličina, ki navdušuje največje sladokusce in občudovalce planinskega sveta. Ko se ta pisana reka vseh mogočih izletnikov in turistov na vrhu Lepega sedla v višini 1611 metrov prevlači na južno stran, se ljudje ne morejo načuditi Kugjevevemu kraljestvu, Trenti.

Na Vršču se križajo tudi steze in dobro nadelane ter skrbno zavarovane planinske poti, ki so v gosti mreži speljane po triglavskem, skrlatiškem in jalovškem planinskem svetu nad Savo in Sočo.

Lepo sedlo, Vršču, postaja vedno večja Meka planincev, visokogorskih alpskih smučarjev, plezalcev in alpinistov, ki se navdušujejo in ne morejo prehitati planinske flore, divjadi, smučkega sveta in bolj ali manj zahtevnih planinskih poti (jeseniške, Kopsišarjeve in jubilejne poti po robah, grebenih, polih in okrajkih Prisojnika) in plezalnoalpinističnih vzponov v stenah nad Krnico ali Planico. Vršču postaja iz leta v leto vedno večje in pomembnejše središče množičnega, rekreativnega planinstva in vrhunskega plezalnega športa in ekstremnega alpinizma.

Vršču, Lepo sedlo nad Savo in Sočo že dolgo in vedno bolj nujno potrebuje sodobno urejen, moderen, večji planinski turistični in visokogorski alpski smučarski, alpinistični in plezalni objekt, v katerem bo dovolj prostora za vse številne domače in tuje ljubitelje in obiskovalce tega čudovitega in enkratnega gorskega sveta.

Vse dosedanje planinske postojanke na Vršču in pod njim so mnogo prestare, neurejene in dotrajane, da ne morejo nositi bremena, želja in potreb sedanjih gostov.

Ko so pionirji našega klasičnega planinstva zaslužili in ohranili Triglav, so z Jakobom Aljažem in drugimi neumorno iskali primeren svet za gradnjo slovenskih planinskih objektov v Krnici, na Krških podih in na Vršču. Tu so jih na Močilnih prehiteli Nemci, ki so že leta 1899 kupili svet in 14. julija 1901 zgradili Wilhelm Vossovo, sedanjo Erjavčovo kočo, ki bo kmalu stara osemdeset let. Preživela je

prvo in drugo svetovno vojno, služila je hlevom, bivališču vojakov in skladišču vsega mogočega vojnega materiala. Kljub nestetnim popravilom, povečavam in modernizacijam danes ne more več služiti željam in potrebam množice obiskovalcev.

Navdušeni, narodno zavedni planinci so z dr. Josipom Tičarjem na čelu 4. avgusta 1912, tik pred prvo svetovno vojno, zgradili slovensko planinsko postojanko Slovenski planinski dom, sedanji Tičarjev dom, ki je moral deliti enako, če ne še hujšo usodo z Erjavčovo kočo. Obe postojanki sta bili v času prve in druge svetovne vojne popolnoma uničeni, zato so planinci z Jesenic zgradili in 31. julija 1966 odprli nov Tičarjev dom, katerega je zadnje dni aprila 1975 močno poškodoval snežni pršni plaz.

V neposredni bližini Vršču so jeseniški planinci, železarji, obnovili prijazno in gostoljubno Spičko nad gorenjo Trento, pod Pelci, Ozebniki in Jalovcem v letih 1950 in 1953, poleg tega pa tudi stari italijanski vojaški objekt pri izviru Soče 7. junija 1953.

Gorniki z Jesenic in Kranjske gore so popravili in obnovili takoj po prvi svetovni vojni nekdanjo Rimlovo kočo, ki je bila vojaški gradbeni objekt pri gradnji vršičke ceste med prvo svetovno vojno, in jo imenovali Kočo na gozdu. Mihov (Arihovi) planinski dom pa je bil prenovljen in povečan iz jugoslovanske karavle.

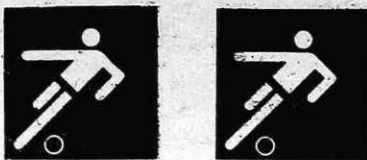
Veliko delo pa so opravili na Vršču tudi planinci poštarji, ki so povečali in modernizirali razpadajočo jugoslovansko karavlo pod Solno glavo nad Vrščem. Doslej je doživela že tri ali štiri povečave (1952, 1953), trenutno pa pripravljajo otvoritev nove, povečane in moderne Poštarske koče na Solni glavi.

Vse povečave številnih planinskih postojank na Lepem sedlu, na Vršču, pa nikakor ne zadoščajo vedno večjemu naveli ljubiteljev in obiskovalcev Vršču in njegove okolice. Jeseničani so se namučili z novim Tičarjevim domom. Že pred leti so nameravali zgraditi novo Erjavčovo kočo, veliko naprov vlagajo v gradnjo nove Spičke, zato vsega nikakor ne zmorejo.

Zaklad Vršču in planinskega sveta okoli Lepega sedla nad Savo in Sočo in moramo čim prej ugodno rešiti. Planinski, turistični in smučarski delavci iz Kranjske gore načrtujejo na Vršču gradnjo visokogorskega celoletnega planinskega, smučarskega, turističnega centra že do leta 1982. Planinci, plezalci in alpinisti pa v gorah nad Lepim sedlom tudi potrebujejo svoj prostor za visoko šolo množičnega, rekreativnega planinstva in vrhunskega plezalnega športa in ekstremnega alpinizma.

Bogastvo in lepote Vršču in njegove sosesčine moramo začeti pospešeno reševati z združenimi močmi in korist in zdrav rast mladine in delovnih ljudi, ki se želijo aktivno udeleževati v osrčju naših najlepših in največjačnejših gora na svetu zraku in toplem, blagodejnem višinskem soncu. Tu je naš planinski svet izražen najbolj mogočno in ga hodijo občudovati največji sladokusci, ki so vajeni gledati in občudovati svet Dolomitov, Alp in drugih mogočnih gorskih skupin na vseh petih kontinentih.

Vršču, Lepo sedlo med Prisojnikom in Mojstrovko, nad Savo in Sočo, mora čim prej dobiti moderen in reprezentančen planinski smučarski in turistični objekt, kjer bo dovolj prostora za vedno večje število ljubiteljev gorskega sveta.

OB ZAKLJUČKU SEZONE

Nogometni klub Jesenice je v spomladanskem delu prvenstva nastopal v na novo ustanovljeni ligi, ki je bila ustanovljena na podlagi portorokskih sklepov, z vsemi tremi moštvi – pionirji, mladinci in člani. Moštva so dosegla ob koncu prvenstva zelo dobre uvrstitve na prvenstvenih razpredelnih. Člansko moštvo je po zelo dobrem začetku v drugi polovici prvenstva nekoliko popadalo in je ob koncu prvenstva uvrščeno na tretjem mestu, za moštvi Tržiča in Lesc. Ob zaključku polsezone je še odigralo dve prijateljski tekmi, najprej so gostovali v Trbižu, kjer so odigrali prijateljsko tekmo s tamkajšnjimi nogometaši in zmagali z rezultatom 4:0. V drugi prijateljski tekmi so imeli v gosteh naše izseljence, in sicer slovenski športni klub iz Toronta, s katerim so srečanje izgubili z rezultatom 5:1 (2:1). V tej tekmi so bili naši rojaki iz Toronta boljše moštvo in so zasluženo slavili visoko zmago.

Mladinsko in pionirsko moštvo sta imeli več uspeha v prvenstvu kot člansko. Obe moštvi sta osvojili prvi mesti ob koncu prvenstva in se uvrstili v finalni turnir za naslov prvaka Gorenjske. Pionirji so igrali na turnirju v Kranju. V prvi tekmi turnirja so premagali moštvo LTH (Škofja Loka) z rezultatom 2:0 in se uvrstili v finale, v finalu pa so se srečali s moštvom Sava (Kranj) in srečanje izgubili z rezultatom 3:1 (2:1) in tako osvojili drugo mesto na Gorenjskem, kar je nedvomno velik uspeh, posebno še, če upoštevamo to, da je pionirski nogomet na Gorenjskem zelo masoven, saj je v štirih skupinah tekmovalo 30 moštvo.

Mladinsko moštvo je igralo na turnirju na Jesenicah. V prvi tekmi so premagali moštvo Alpine iz Zirov z rezultatom 5:1 (3:1) in se uvrstili v finale. V finalni tekmi so se srečali s moštvom Nakla, ki je v prvi tekmi premagalo moštvo Trilgava iz Kranja. Po izredno tepi in dramatični tekmi sta se moštvi v normalnem delu tekme razšli z neodločenim rezultatom 1:1. Ker tudi podaljški niso odločili zmagovalca, rezultat je bil 2:2, sta moštvi izvajali enajstmetrovke, kjer so bili gostje uspešnejši in zmagali z rezultatom 7:6 in tako osvojili prvo mesto. Našim nogometašem pa je pripadlo drugo mesto, kar je prav tako lep uspeh. Posebno razveseljuje je to, da so naši mladi nogometaši prikazali dober nogomet in bi z malo več športne sreče lahko to srečanje odločili v svojo korist že med normalnim potekom tekme.

O načinu tekmovalja v sezoni 1977/78 bomo ljubitelji nogometa na Jesenicah seznanili v eni prihodnjih številnik našega glasila.

IZLET NA RATITOVEC

V soboto, 16. julija, zjutraj smo se mladi planinci odpravili na izlet na Ratitovec, kljub slabemu vremenu, ki je trajalo že ves teden. Prvotno smo bili namenjeni z avtobusom do Ljubelja, od tam do Zelenice in po dolini Završnice nazaj domov. Ker pa so se po Karavankah vlekle megle, sta vodnici odločili, da bomo šli na ta izlet kdaj drugič.

Z avtomobili smo se odpravili proti Škofji Loki, od tod pa po Selški dolini do Železnikov. Še nekaj kilometrov vožnje z avtomobili, pa smo se ustavili in po zlozni poti, ki se je vila med drevjem in po jaskah, ki so bile polne dehtečega cvetja, smo kar kmalu prispeli do Loške koče. Tu smo se oddahnil in okrepčali, nakupili razglednice in značke, požigalske planinske izkaznice, zatem pa smo odšli še na vrh Ratitovca, od koder je lep razgled po Selški dolini.

Kar hitro je prišel čas za povratek. Odločili smo se, da se ne bomo vračali po isti poti. Zato smo v Železnikih zavili v levo in se odpravili proti Dražgošam. Že pred vasjo stoji krasen spomenik, v spomin na slavno dražgoško bitko, na boj Kanjarjevega bataljona z Nemci, ki so iz maščevanja zažgali vas. Sedaj so Dražgoše zelo lepa vas, ogledali smo si še šolo, moderno cerkev in pokopališče.

Odpravili smo se naprej čez Jamnik, skozi Kropo in Radovljico proti domu. Bili smo veseli in zadovoljni, saj smo spet spoznali lep košček naše domovine.

Tomaž Beg

TRIM

UDELEŽITE SE POHODA NA STOL

Ob praznovanju dneva vstaje prirejamo pohod na Stol. Odhod udeležencev bo danes, 21. julija, ob 15. uri izpred samopostrežne trgovine Zarje na Koroški Beli.

Na sam praznik bomo položili venec k spominski plošči vrh Stola in izvedli kratek kulturni program, nato pa se bomo prek Belšice in Medjega dola vrnili na Pristavo.

K udeležbi vabi vse prijatelje planin

OO ZSMS Javornik – Koroška Bela

REKREATOR V POČITNIŠKEM DOMU, NOVA SPODBUDA DOPUSTNIKOM

Na delo smo se vrnili dopustniki prve sezone izmene v Crikvenici, ki je imela na seznamu delovnega oseba novo moč – rekreatorja. Kaj bo počel, se nismo dolgo vpraševali. Že prvi dan je na vrata jedilnice izbešil razpis za planinsko šolo za najmlajše, v drugo kategorijo pa tudi za starejše, ki bi želeli nadoknaditi zamujeno ali se izpopolniti v plavanju. Tako je trinajst otrok, med njimi najmlajša s petimi leti, pridno vadilo s »tovarišem« dvakrat dnevno, dokler zadnji dan na preizkušnji niso za silo prav vsi splavali. Pristojno je bilo videti malčke – celo tiste, ki so prvi dan od strahu jokali – kako so v tekmovalni vni zadnji dan pogumno skočili v precej razburkano morje. Še bolj pristojno, ko so zarezali lic ob aplavzu vseh prisotnih prejemali diplome in praktične nagrade. Tudi pri starejših je bil dosežen določen uspeh, čeprav ne stoo dsto-

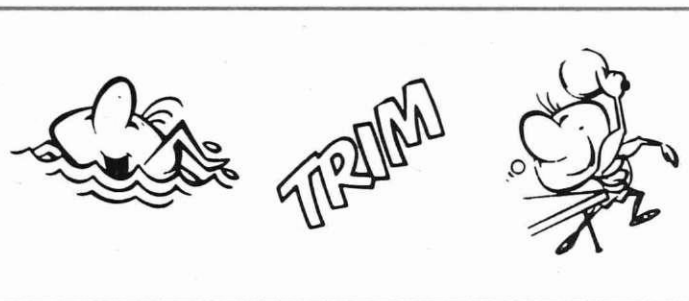
ten. Rekreator je poskrbel še za uradno merjenje moči v balinanju in namiznem tenisu, Tekmovalna zagnanost v finalnih bojih je presegla celo tisto z olimpijskih iger, navijaška prav tako. Prvi – v namiznem tenisu Gasperin, v balinanju dvojica Razinger – Ambrožič – so prejeli diplome in »kreditne karte« za pridobivanje tekmovalnih moči v gostišču. Tekmovalje v plavanju je zaradi razburkanega morja odpadlo.

Osmega dne je rekreator organiziral izlet s piknikom in kopanjem na sosednji obali na otoku Krku. Bila je prijetna sprememba, večina pa je vseeno menila, da »domače« obale ne zamenja za tisto na Krku. »Sploh ne vemo, kaj imamo,« je pripomnil tisti, ki je s Krka prinesel jezeve bodice v peti.

Rekreator, ob sklepu naj povem, da je bil to tovariš Beno Ramuš, je v svojem stilu poskrbel za splošno razpoloženje v domu, za družabnost, spoznavanje med seboj.

Velja pa pripomniti, da bi se bilo dobro izmisliti še kakšno obliko rekreacije, saj možnosti so. Pogrešali smo rekreacijske zaposlitve za nežni spol, ki se v zahtevnejši program svojih »močnejših« polovic ni upal vključevati. Pa tudi raznih spodbud za tiste, ki razen v vodi večino časa preživijo ob debatah pri šahu, saj sta aktivni počitek in športna zagnanost za zdravje in dobro počutje potem na delovnem mestu koristnejša. Glede na to, da smo bili za Bena »poskusni zajčki«, pa sem prepričan, da bo rekreatorju ob pomoči drugih uspelo še marsikaj. Seveda, kolikor so materialne možnosti, da bo ta letošnji poskus postal stalna praksa.

M.

Košarka

PO PETEM KOLU REKREACIJSKE TRIM LIGE V KOŠARKI V VODSTVU PARTIZAN JAVORNIK – KOROŠKA BELA

V občinski košarkarski TRIM ligi so do sedaj odigrali pet kol. Liga se srečuje s številnimi težavami, predvsem zaradi pomanjkanja košarkarskih igrišč in sodnikov. Zato se je tekmovalje izredno zavleklo. Tekmovalje moti tudi neresnost nekaterih ekip, tako da je ekipa HVŽ predlagana za izključitev iz tekmovalja. Tekmovalna komisija je sklep še poslala v potrditev ZTKO Jesenice. Prav tako je ZTKO Jesenice dobila v reševanje tri pritožbe na registracijo tekem ekipe Kovina, za katero nastopa nekdanji igralec Jesenic, ki je v lanskoli sezoni še nastopal za prvo ekipo KK Jesenice (sezona 1976/77). Dve ekipi pa se na tekmi Kovina nista pritožili. Za igralce nastopa z dovoljenjem ZTKO Jesenice in je na potrjeni registracijski listi. Da se ne bi napak razumeli, propozicije natanko določajo, kdo lahko igra in kdo ne, vendar pa je kljub temu prišlo do nesporazuma. Ker ekipa Kovina jemlje za zadnje leto košarkarsko sezono, ekipe, ki so se pritožile, pa koledarsko leto. Upajmo, da se bo ZTKO Jesenice odločila tako, da bo koristilo celotnemu tekmovalju.

Danes objavljamo tudi lestvico po petih kolid, ki pa bo po sklepih ZTKO Jesenice verjetno spremenjena, kajti če bodo tekme registrirane z doseženimi rezultati, oziro-

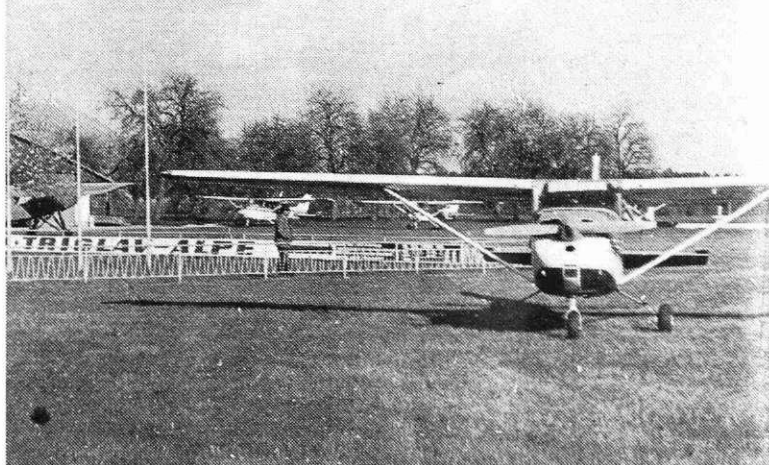
ma če bo ekipa HVŽ izključena iz tekmovalja, se tekme s to ekipo v lestvici ne bodo upoštevale, to pa bo prineslo bistvene spremembe.

Partizan Javornik – Koroška Bela	5	5	0	200:	70	10
Kovin	5	5	0	207:	143	10
Trhle veje	5	4	1	220:	98	8
Mojstrana	5	4	1	191:	135	8
Železar	5	4	1	191:	135	8
Sava	5	4	1	157:	117	8
Optimisti	4	3	1	114:	95	6
Cike-Cake (–2)	5	4	1	132:	114	8
Športske novosti	5	3	2	149:	160	8
Kovin	5	2	3	112:	143	4
Devetice	5	2	3	130:	162	4
Podmežaklja	5	1	4	141:	185	2
Zaštreka	4	0	4	84:	144	0
Pobjeda	5	0	5	87:	202	–2
Hrušica	5	0	5	47:	129	–4
HVŽ	5	0	5	16:	121	–8

Ekipe z negativnim številom točk niso bile na igrišču in so izgubile z 20:0, propozicije pa določajo za to tudi kazni dveh negativnih točk. V petih kolid je bilo doseženih kar 22 tehničnih napak, dva igralca pa sta bila izključena.

Tekmovalje se bo nadaljevalo 9. avgusta, ko bo na sporedu šesto kolo.

B. r.

Vijak letala CESNA – 172 miruje. To je najpogostejši pogled v letošnji sezoni na leški aerotaksi. Slaba turistična sezona pesti tudi to leško dejavnost. (L. M.)

PLANINSKO SREČANJE Z ZAMEJSKIMI SLOVENCMI NA MATAJURJU

Kot vsako leto, drugo nedeljo v juniju, tudi letos nismo zamudili priložnosti, da se srečamo v gorah z našimi brati iz zamejskega. Na pobudo jeseniškega planinskega društva so ta srečanja že kar tradicionalna. Žal lanskega leta planinsko društvo Čedad ni moglo organizirati srečanja na njihovem območju, kar je zaradi težke elementarne nesreče, ki je doletela te kraje, povsem razumljivo.

Letos so to srečanje, šesto po vrsti, odlično organizirali, in sicer na najbolj zahodni točki naše domovine, na Matajurju. Z Jesenic sta odpravila dva avtobusa pa še nekaj naših godbenikov se nam je pridružilo, tako da zabave ni manjkalo. Spotoma smo si ogledali Rabeljsko jezero, potem pa preko prelaza Predil odpravili proti dolini bistre Soče in po njej našemu cilju nasproti. Na zbornem prostoru je bilo že vse lepo pripravljeno, tudi odra za ples ni manjkalo. Pristrčnih stiskov rok in objemov kar ni bilo konca, ob ponovnem srečanju dobrih znancev in tovarišev, pa čeprav se mogoče vidijo le ob teh srečanjih.

Slavnostnemu delu je sledil zabavni program. Tako pristrčnega zdrušja se ne da kar tako pričarati, zato mora biti volja pa tudi sproščenost. Žal pa vse lepo prehitro mine, kar prehitro je prišel čas slovesa, seveda z upanjem, da se naslednje leto zopet vidimo.

Drugo leto bo tako srečanje v Zabnici, organizatorji pa bodo člani planinskega društva Trst. Prav in lepo je, da se tudi na ta način krepi prijateljstvo med Slovenci, ki živimo v treh deželah, s tem pa se dviga tudi naša narodna zavest.

Glan